

REVILJA ZA SLOVENCE PO SVETU
MAGAZINE FOR SLOVENES ABROAD
REVISTA PARA LOS ESLOVENOS POR EL MUNDO

OKTOBER
1978
LETNIK 25

RODNA GRUDA 10

SLOVENIJA

AMBLJANA

JUGOBANKA

TEMELJNA BANKA LJUBLJANA, n. sub. o.

SEDEŽ JUGOBANKE V LJUBLJANI, TITOVA 32

FILIALA: Maribor, Razlagova 11 – EKSPozITURE: Ljubljana, Pražakova 14; Ljubljana-Šiška, Celovška 106; Ljubljana-Bežigrad, Titova 64; Celje, Titov trg 7; Jesenice, Maršala Tita 20; Murska Sobota, Staneta Rozmana 5; Sežana, Partizanska cesta 7; Maribor, Svetozarevska 9; Nova Gorica, Kidričeva 7; Maribor, Cankarjeva 11; ZR NEMČIJA Frankfurt, München, Stuttgart, Düsseldorf, Hannover, Hamburg, Berlin, Nürnberg – AVSTRIJA, Dunaj – Wien – FRANCIJA, Pariz – NIZOZEMSKA, Amsterdam – ITALIJA, Milano – VELIKA BRITANIJA, London – ČSSR, Praga – ZSSR, Moskva – LIBIJA, Tripoli – ZDA, New York (JUGOBANKA, Representative Office 500 Fifth Avenue, Room 3026 New York N. Y. 10036) – Chicago (JUGOBANKA, Representative Office Room 3012 875 North Michigan Avenue Chicago, Illionis 60611) – KANADA, Toronto (JUGOBANKA, Representative Office 401 Bay St. Room 1703, Toronto Ontario) – ŠVEDSKA Stockholm – AVSTRALIJA, Sydney.

Banka ima korespondentske zveze s 1300 tujimi bankami v 130 državah na svetu

JUGOBANKA

TEMELJNA BANKA LJUBLJANA, n. sub. o.

partizanska knjiga

Zelo ugoden sprejem med številnimi bralci je doživela zbirka Znameniti Slovenci, ki jo ureja Josip Vidmar in ki na poljuden, vsakomur dostopen pa hkrati osebno obarvan način riše portrete velikanov slovenske kulturne preteklosti. Zbirka naj bi prinesla biografije najmanj sedemdesetih slovenskih umetnikov, znanstvenikov, političnih delavcev, doslej pa je izšlo 8 knjig:

N. Košir: France Prešeren
J. Pogačnik: Jernej Kopitar
F. Mesesnel: Janez in Jurij Šubic
J. Javoršek: Primož Trubar
D. Moravec: Ivan Cankar
J. Martinović: Dragotin Kette
J. Vidmar: Oton Župančič
J. Snoj: Josip Murn - Aleksandrov

Podobo *Ivana Cankarja* je zarisal Dušan Moravec, ki je znan poznavalec njegovega dela, zlasti pa se je temeljito ukvarjal z njegovim gledališkim opusom, ki sodi med viške Cankarjeve umetnosti. V preprosti in lepi besedi je v knjigi zbral vse, kar mora o Cankarju vedeti sodobni Slovenec.

Knjigo o *Otonu Župančiču* je napisal Josip Vidmar, ki je kot pesnikov dolgoleten sodelavec vsekakor eden najboljših poznavalcev tega svojstvenega poeta. Josip Vidmar je izrisal predvsem duhovni portret Župančičeve umetnosti in za njim vidimo tudi skico osebe oziroma življenja, ki je to umetnost rodila.

Monografijo o *Dragotinu Ketteju* je napisal Juraj Martinović, ki z vso znanstveno prizadevnostjo in veliko ljubeznijo do slovenske kulture že dalj časa raziskuje tega zanimivega in možatega pesnika. Knjigo je napisal v srbohrvaščini (Juraj Martinović je profesor na Filozofski fakulteti v Sarajevu), v slovenščino pa jo je prevedel pesnik Severin Šali.

Četrta knjiga v zbirki, posvečeni stoletnici moderne slovenske literature, predstavlja delo o *Josipu Murnu Aleksandrovu*. S svojstveno kritično radovednostjo in smislom za odkrivanje neznanega ga je napisal Jože Snoj.

partizanska knjiga

Številka 10
Oktober 1978
Letnik 25

Revija za Slovence po svetu
Magazine for Slovenes abroad
Revista para los Eslovenos por el mundo

Izdaja

Slovenska izseljenska matica
Ljubljana
Telefon
061 / 20-657
Naslov
61000 Ljubljana
Cankarjeva 1/II
p. p. 169
Slovenija, Jugoslavija
Telefon uredništva
061 / 23-102
Telefon uprave
061 / 21-234

Glavni urednik
Drago Seliger

Odgovorni urednik
Jože Prešeren

Uredniški odbor
Janez Kajzer, Jože Olaj,
Ernest Petrin, Jože Prešeren,
Ina Slokan, Mila Šenk,
Juš Turk

Uredniški svet
Anton Ingolič (predsednik),
Matjaž Jančar, France Poznič,
Franci Stare, Andrej Škerlavaj,
Martin Zakonjšek

Oblikovalec
Peter Žebre

Prevajalci
Alberto Gregorič (španščina),
Viktor Jesenik (francoščina),
Milena Milojevič-Sheppard
(angleščina)

Revija izhaja vsak mesec,
8. in 9. številka izideta skupno.

Tisk
ČGP Delo, Ljubljana

Oproščeno prometnega davka
po pristojnem sklepu št. 421-1/173
z dne 24. 7. 1973

Vaša pisma	2
Urednik vam	3
Dogodki	4
Jugoslavija in svet	5
Po Sloveniji	6
Škofja Loka 1978	7
Neokrnjene lepote Plitvičkih jezer	8
Čas trgatve	11
Pšenična zrna Jacka Tomšiča	12
Posebna radost je peti v Sloveniji	14
Slavne slike	15
Dobropoljsko sonce	16
Nepopisen čas Hrastovelj	18
Priloga: Med rojaki po Evropi — English Section	19
»Besedo mir izgovarjamo tudi s srcem«	27
Mojstri s kamero: Mirko Kambič	28
Naši po svetu	30
Za mlade po srcu	34
Krožek mladih dopisnikov	36
Umetniška beseda: Metulji	37
Vaše zgodbe: Zeleni dnevi v Ameriki	39
Materinščina, Nove knjige	41
Zaupni pomenki, Slovenski lonec	42
Filatelija, Domače viže, Vaš kotiček	43

SLIKA NA NASLOVNI STRANI

V Triglavskem narodnem parku — sestavek o enem od jugoslovanskih narodnih parkov berite na straneh 8—10. Foto: Ančka Tomšič

LETNA NAROČNINA

Jugoslavija 100,00 din, Avstralija 6,00 au.\$, Avstrija 115,00 Sch, Anglija 3,50 Lstg, Belgija 220,00 Bfr, Danska 35,00 Dkr, Finska 23,00 FM, Francija 25,00 FF, Holandija 16,00 Hfl, Italija 5.000,00 Lit, Južno-ameriške države 6,00 US \$, Kanada 6,00 c\$, Nemčija 16,00 DM, Norveška 33,00 Nkr, Švedska 30,00 Skr, Švica 19,00 Sfr, USA 6,00 US \$

PLAČILO NAROČNINE

Dinarski tekoči račun: 50100-678-45356 — Devizni račun: 50100-620-010-32002-575 pri Ljubljanski banki — Plačilo je možno tudi po mednarodni poštni nakaznici ali s čekom, naslovljenim na »Slovenska izseljenska matica« v priporočenem pismu.

PRI SINU V AVSTRALIJI

Lepo se vam zahvaljujem za redno pošiljanje Rodne grude, ki sem je vedno vesela. Na kratko naj omenim, da sem se opogumila in šla prvič na potovanje z letalom. Potovala sem v daljno Avstralijo k sinu Emilu. Kar srečno sem prestala vožnjo, niti strah me ni bilo preveč; tam sem se počutila še bolj zdrava, najedla pa sem se tudi marelic z domačega vrta. Sonce mi je resnično zelo koristilo, da nisem čutila nobenih bolečin več.

Z letala sem videla nepopisne lepote. Žal pa smo nad Zagrebom leteli v oblačnem vremenu, zato domovine skoraj nisem videla pod seboj. V Avstraliji mi je bilo všeč, zlasti okolica z lepimi hišami, ena lepša od druge, vse v cvetju in s tratami okrog hiš. Vse je čisto in lepe široke ceste. Gozdovi pa niso tako lepi kot tu v Evropi. Ko greš ven iz mesta, je vse rjavo in suho. Jaz sem rada občudovala cvetje. S sinom sva hodila na sprehod v Pooraki, blizu sinovega stanovanja. Večkrat sem si šla ogledovat ogromen kaktus, zato sem prosila sina, da me slika ob njem. Pošiljam vam tudi fotografijo.

*Julijana Borlak,
Farciennes, Belgija*

SORODNIŠKO SREČANJE

Prilagam vam ček za poravnavo naročnine Rodne grude, ki jo vsi z veseljem beremo. Včasih gre malo počasni, a s skupnimi močmi lahko razumemo vse. Prilagam vam tudi fotografijo moje družine; slikali smo se ob sorodniškem srečanju lani, ko so nas obiskali tudi sorodniki iz Ljubljane. Na sliki je največ naših otrok, nekaj vnukov in nekaj pravnukov. Tako ob naših naslednikih ostajamo mladi tudi mi. Mogoče se vidimo prihodnje leto.

*John & Tončka Lickar,
Ridgefield, Wa., ZDA*

POZDRAVI Z ALJASKE

Tudi jaz sem se odločil, da se vam oglasim in to iz prelepe Aljaske. Kot vidite, se Slovenci znajdejo tudi na najbolj severnem koncu Amerike. Moj brat Vinko in jaz sva se preselila v lepo mesto Anchorage lansko jesen. Mesto ima okoli 230 000 prebivalcev.

Julijana Borlak s sinom ob ogromnem kaktusu v Avstraliji

Srečanje rodbine Likar v Ridgefieldu, država Washington

Pokrajina je zelo lepa, tu je veliko jezer, okoli nas pa čudovite gore. Ljudje so zelo prijazni in dobri.

Želel bi tudi pozdraviti vse rojake v Vancouvru, B. C. v Kanadi, posebno pa še brata Daniela z družino. Obenem prosim tudi, če bi mi začeli pošiljati Rodno grudo z letalsko pošto in vam v ta namen prilagam dvajset dolarjev ter prosim, da mi sporočite, koliko moram še doplačati.

*Jože Daničič,
Anchorage, Alaska, ZDA*

POČUTILI SMO SE »KOT DOMA«

Lansko leto smo bili doma na obisku in sem ves čas mislil, da bom obiskal tudi Slovensko izseljensko matico, na koncu pa le ni prišlo do tega. Doma nam je bilo zelo všeč in smo se zares počutili »kot doma«, da nam je bilo kar težko iti nazaj. Veste, radi bi se vrnili za stalno, pa se ni lahko odločiti. Treba bi bilo prodati hišo in druge stvari. Ivanka in jaz sva se poročila avgusta 1968, jaz sem v Kanadi že 17 let. Ko je ona prišla sem, sva imela kmalu otroka in potem še enega. Ivan in Aleš sta zdaj stara 9 in 6 let. Hodita tudi v slovensko šolo ob sobotah. Ko sem odšel od doma, sem mislil, da se bom čez nekaj let vrnil, pa se nisem in tako minevajo leta. Letos bom star 37 let.

Pred dvema leti sem srečal odgovornega urednika Rodne grude, ko je bil tukaj z ansamblom Mihe Dovžana. Prav pred kratkim pa je tukaj gostovalo Mestno gledališče ljubljansko. Oba z ženo sva bila na vseh predstavah. Bilo je zelo lepo, zaželen pa bi bil boljši obisk. Srečali smo se tudi z glasbenikom Bojanom Adamičem.

*Ivan Nemanič,
Toronto, Ont., Kanada*

S FLORIDE

Lep pozdrav vsem Slovencem po svetu z lepe Floride. Prilagam naročnino za Rodno grudo zame in za sina, kar je več, pa naj bo v pomoč listu. Rodna gruda je res pohvale vredno urejena, saj prinaša lepe slike iz domovine in od drugod po svetu. Jaz sem doma iz vasi Polica pri Grosupljem na Dolenjskem. Če bi bila prilika, da slikate to vas, se priporočam.

Moj mož pa je doma s Pokojišča pri Borovnici.

*Mary Ravnikar,
Venice, Fla., ZDA*

NEPOZABNA DOMOVINA

Prilagam ček za naročnino Rodne grude, preostalo pa naj bo za tiskovni sklad revije, ki nam prinaša novice iz naše rojstne domovine, katera nam je in bo v trajnem spominu. Posebno rada prebiram novice iz Novega mesta, saj sem doma iz Češče vasi. Zanimivo pa je v reviji prav vse.

Zelo nam je ljubo branje naših Amerikancev Edvarda Tomšiča in Josephine Erjavce. Oba sta zelo sposobna in ugledna ameriška Slovenca. Naj omenim še dobrega prijatelja Roberta Robleka. Ko bi jaz imela njegovo sposobnost pisanja, bi vsak mesec napolnila pol strani Rodne grude. Posebno zdaj, ko rojak Roblek stanujete v lepem mestu Colorado Springs, v vznožju velikanskih planin, ki vam krepijo zdravje, da ste še vedno krepak fant od fare.

Zdaj je tudi v naši nepozabni domovini drugače, kot je bilo nekdaj. Sorodniki mi pišejo, da dobro živijo, da dobro zaslužijo in da nimajo takih skrbi za življenje, kot smo jih imeli mi v mladih letih. V Ameriki živim že od leta 1908, z možem pa sva poročena že 67 let in se še kar dobro otepljeva nadležnih boleznih.

Tople pozdrave pošiljam vsem, ki berete Rodno grudo.

*Ana Pachak,
Pueblo, Colo., ZDA*

IZ ŠEMBIJ

Pošiljam naročnino za Rodno grudo, na katero sem naročen že nekaj let in sem z njo zelo zadovoljen. Doma sem iz vasi Šembije pri Ilirski Bistrici, v Ameriko pa sem šel leta 1912 kot 19-letni fant. Zdaj sem star 86 let in sem torej tukaj že 66 let. Pozdravljam vse v uredništvu Rodne grude in rojake po svetu.

*Louis Samsa,
Greenfield, Wis., ZDA*

O materinščini med našimi rojaki na tujem je bila napisana ali izrečena že množica besed. Slišal sem že obsojanja staršev, ki nimajo toliko narodnostnega ponosa, da bi svoje otroke naučili materinega jezika, obžalovanja tistih na tujem rojenih rojakov, ki niso imeli možnosti, da bi kdaj v življenju okusili tudi slovenske šole, pa tudi podcenjevanja, češ, kam se pa s slovenščino sploh pride. Videl sem tudi že malodušje nekaterih naših ljudi tudi doma, ki jim je preprosto vseeno, kaj se dogaja z njihovo materinščino. Nekateri se boje, da bi dosledno ohranjanje materinščine v slovenskem domu na tujem lahko škodovalo otroku pri njegovem napredovanju v tuji šoli, ob tem pa se ne zmenijo (ali pa morda ne vedo) za to, da naprednejše priseljske države celo svetujejo priseljencem, naj se trudijo ohranjati materinščino tudi pri svojih otrocih.

Naša ljuba materinščina je, žal, postala predmet malomeščanske, potrošniške mrzlice. »Saj slovenščine ne bo več potreboval, ostali bomo na tujem,« nekateri starši že v načelu v svojih otrocih spodbijajo vrednote naše narodnostne identitete.

Ob tem se ne bi želel spuščati v jadikovanja in vzbujanja čustvene prizadetosti v nikomer. Sprijazniti se moramo z dejstvom, da se bo del naših ljudi, ki žive na tujem, izgubil v tujem okolju, potujčil. To ne bo nič novega. To se dogaja že stoletja. Opozoril bi rad le na vzroke, ki v tem »svetovljanskem« času vodijo do tega problema. In ti vzroki, kaže, so vse preveč malenkostni, da bi jih kazalo upoštevati.

Želja domovine je, da kdorkoli od naših ljudi, ki žive na tujem, in bi se vrnil v domovino, da bi se ne vrnil kot tujec, temveč da bi imel občutek, da se je vrnil med svoje ljudi. In jezik, ki ga govori ta dežela, je prav gotovo ob tem zelo pomembna vrednota.

In še odgovor »potrošniški« miselnosti: slovenščina je res jezik, ki ga govorita slaba dva milijona ljudi, vendar pa je to slovanski jezik, s pomočjo katerega se z lahkoto naučijo številnih drugih slovanskih jezikov, ki jih govori kakšnih 350 milijonov ljudi, kot je ugotovil že slovenski mesečnik v Kanadi. Tudi to je podatek, ki ga je vredno upoštevati.

Jože Prešeren

NEUVRŠČENOST — GIBANJE ZA BOLJŠI PRAVIČNEJŠI SVET

Konec julija je bila v Beogradu končana ministrska konferenca neuvršenih držav, ki je ponovno dokazala moč in žilavost tega gibanja. Kljub nekaterim zapletom je gibanje ostalo v svojem temelju enotno.

Temeljni poudarki skupne deklaracije beograjskega zasedanja ugotavljajo, da je gibanje neuvršenih postalo učinkovit neodvisen mednarodni dejavnik, ki se bojuje proti imperializmu, ekspanzionizmu, kolonializmu, apartheidu, rasizmu, sionizmu, izkoriščanju politike sile in vsaki obliki nadvlade in hegemonije. Neuvrščene države se bodo tudi v prihodnje zavzemale za to, da bi spore reševali po mirni poti, s pogajanjem, posredovanjem, dobrimi uslugami. Zavzemale se bodo tudi za spremembo neenakopravnih odnosov v svetovnem gospodarstvu.

22 MILIJONOV JUGOSLOVANOV

Po podatkih jugoslovanskega statističnega zavoda je bilo ob koncu letošnjega polletja v naši državi 21 milijonov 968 tisoč prebivalcev. Sodeč po teh številkah bo Jugoslavija v teh mesecih dobila 22-milijontega prebivalca.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA RASTE

Industrijska proizvodnja v jugoslovanskih delovnih organizacijah nenehno narašča. Junija letos se je v primerjavi z istim mesecem lani povečala za 9,1 odstotka. K razgibani rasti največ pripomore povpraševanje na domačem trgu.

PO SVETU BREZ VIZ

Jugoslavija že polno desetletje velja za deželo z najbolj preprostim načinom potovanja po svetu. Z vsemi deželami, s katerimi imamo diplomatske stike, so namreč sklenjeni tudi ustrezni sporazumi o odpravi vizumov. Pristojni organi v Jugoslaviji razmišljajo tudi o tem, da bi potovanja olajšali še s tem, da bi podaljšali veljavnost potnih listov od sedanjih dveh na pet let.

Letošnje poletna neurja s točo so hudo prizadela kmete v Sloveniji zlasti v Goriških brdih in ponekod v Prekmurju (foto: Janez Zrnc)

NARAŠČA ŠTEVILO DIPLOMIRANCEV

Do konca letošnjega prvega polletja je v Jugoslaviji na visokih in višjih šolah diplomiralo 48.276 študentov ali za šest odstotkov več kot v lanskih prvih šestih mesecih. V omenjenem času je na naših fakultetah in višjih šolah diplomiralo tudi 399 tujih študentov.

DESET VERSKIH SKUPNOSTI V LJUBLJANI

Komisija za odnose z verskimi skupnostmi pri skupščini mesta Ljubljane je v juniju priredila sprejem za predstavnike verskih skupnosti, ki delujejo v Ljubljani. Sprejema so se udeležili vidni predstavniki desetih verskih skupnosti. Sprejemu je prisostvoval tudi novi predsednik ljubljanske mestne skupščine Marjan Rožič.

Ljubljanski nadškof in metropolit dr. Jože Pogačnik je v imenu navzočih

predstavnikov katoliške cerkve izrazil zadovoljstvo, da se vse težave rešujejo v duhu dialoga in medsebojnega razumevanja. »Želim,« je poudaril dr. Pogačnik, »da bi to linijo dobrega sožitja, ki jo vodijo naši politični voditelji, ohranili tudi vnaprej.«

UREJENI ODNOSI

Izvršni svet SR Slovenije je v juliju po izteku mandatne dobe imenoval novo republiško komisijo za odnose z verskimi skupnostmi, ki jo še naprej vodi predsednik Stane Kolman. Na svoji prvi seji je komisija ugotovila, da je bila načelna politika do verskih skupnosti v SR Sloveniji, ki jo naša samoupravna družba dosledno uveljavlja, s strani predstavnikov verskih skupnosti ugodno sprejeta. Verske skupnosti so delovale v okvirih, ki jih določajo obstoječi zakoni, še zlasti republiški zakon o pravnem položaju verskih skupnosti. Komisija je na tej seji tudi ugotovila, da del slovenskega zamejskega tiska in nekatera glasila v

JUGOSLAVIJA IN SVET

RAZOROŽITEV — SKRB VSE MEDNARODNE SKUPNOSTI

Zadnje dni junija se je v New Yorku po petih tednih napornih pogajanj končalo izredno zasedanje generalne skupščine Organizacije združenih narodov, ki je bilo posvečeno razorožitvi. Pobudo za to zasedanje je dal predsednik Tito na konferenci neuvrščenih držav poleti 1976 v Colombu. Neuvrščene države so pobudo sprejele in zahtevale sklicanje posebnega zasedanja OZN; ves čas so odločilno vplivale na celotne priprave in pripomogle k temu, da je delo posebnega zasedanja v celoti potekalo na podlagi njihovega načrta sklepnega dokumenta.

Preden rečemo nekaj besed o rezultatih in sklepih tega velikega mednarodnega zborovanja, je najbrž koristno povedati nekaj zelo zaskrbljujočih dejstev, ki so botrovala pobudi Jugoslavije in drugih neuvrščenih držav. Ni dvoma, da je oboroževalna tekma največja nevarnost, s katero je danes soočeno človeštvo. Po eni strani je v vojaških skladiščih nakopičenega toliko klasičnega, jedrskega, biološkega, kemičnega in drugega orožja, da bi z njim lahko deset in desetkrat uničili našo zemljo in vse življenje na njej. Po drugi strani pa to ne prestando kopičenje vse bolj smrtonosnih orožij stane že več kot milijardo dolarjev na dan ali 400 milijard dolarjev letno, Tolikšna je cena tega, da živimo tako rekoč na sodu smodnika; hkrati je na svetu še toliko boleznih, lakote, revščine, zaostalosti in ni denarja, da bi se učinkovito lotili odpravljanja teh nadlog.

Včasih nastaja vtis, da je oboroževalna tekma samo problem raket in atomskega orožja in s tem torej predvsem vprašanje velesil. Pa ni tako. Oborožujejo se tudi manjše države. Resda s tako imenovanim klasičnim in ne atomskim orožjem, vendar je to zadnje vseeno strašno finančno breme, ki pogosto zavira ali celo onemogoča razvoj na drugih, dosti koristnejših področjih. Oboroževalna tekma je torej splošna in ob tem je treba reči, da je v določeni meri tudi razumljiva: svet je pač še vedno tak, da nihče ne more računati, da je povsem varen, vsakdo želi biti čim bolj oborožen in pripravljen, da se z lastnimi močmi obrani. Na voljo nam je grozljiva statistika, ki potrjuje, da v sodobnem svetu res ni varnosti: po drugi svetovni vojni je bilo v svetu 126 vojaških spopadov, ki so trajali skupno 350 let, vanje pa je bilo zapletenih 83 držav in sicer večinoma dežel v razvoju.

Najbrž je odveč reči še kaj. Prav gotovo je oboroževalna tekma res najnevarnejša bolezen naše civilizacije.

V zadnjih desetletjih je nastalo nekakšno vzdusje, kot da je razorožitev pravzaprav samo zadeva velesil in še posebej ZDA in Sovjetske zveze. K temu je seveda veliko prispevalo stališče velesil, ki se o razorožitvenih vprašanjih — zlasti jedrskih in raketnih — niso bile pripravljene pogovarjati v širših okvirih, ampak so se omejevale samo na medsebojne delne dogovore, ki pa so bili usmerjeni predvsem k temu, da bi zmanjšali nevarnost jedrskega spopada med velesilami. Vsa ostala vprašanja v zvezi z razorožitvijo (ali točneje rečeno: z oborožitvijo) so ostajala nerešena in celo nenačeta.

Ko so neuvrščene države dale pobudo za posebno zasedanje OZN, je bil njihov cilj predvsem doseči, da razorožitvena problematika znova postane skrb najširše svetovne javnosti, da tovrstna pogajanja dobijo najširšo osnovo in da ima celotna mednarodna skupnost možnost informacij in nadzorstva nad dogajanjem na tem področju — s tem pa seveda tudi možnost političnega in moralnega pritiska na tiste, ki so najbolj odgovorni, se pravi na velesile.

Posebno zasedanje OZN je sprejelo zaključne dokumente, ki vsebujejo oceno stanja, priporočila za nadaljnji potek razorožitvenih pogajanj in akcijski program za razorožitev. Doseči sporazum o teh dokumentih je bilo zelo težko, zato je v njih tudi dosti kompromisov in manj odločnosti, kot bi večina držav želela. Večji konkretnosti in odločnosti so nasprotovale predvsem velesile, ki so se krčevito otepale sprejemanja natančno določenih obveznosti. Mnogi so zaradi tega razočarani nad rezultati posebnega zasedanja OZN.

Trezna presoja pa vendarle kaže, da uspeh ni tako ničev: razorožitev je iz privilegija velesil postala skrb najširše mednarodne skupnosti; sprejetih je vrsta moralnih in političnih obveznosti za nadaljnja razorožitvena prizadevanja; dogovorjen je mehanizem za nadaljnja tovrstna dogovarjanja. Skratka, posebno zasedanje OZN, je razorožitvenim prizadevanjem dalo širšo mednarodno osnovo in začelo graditi pravila, ki naj jih spreminjajo v stalen proces.

Janez Stanič

drugih državah, tiskana v slovenskem jeziku, neobjektivno obveščajo javnost o položaju verskih skupnosti v Sloveniji.

AVSTRALSKI SENATOR NA KOROŠKEM

Med svojim bivanjem v Sloveniji je senator avstralskega parlamenta Anthony J. Mulvihill obiskal tudi sedež Zveze slovenskih organizacij v Celovcu. Visokega gosta je spremljal predsednik komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja pri RK SZDL Slovenije Jože Hartman. Predsednik ZSO dr. Franci Zwiter in drugi predstavniki slovenskih organizacij na Koroškem so senatorja Mulvihilla izčrpno informirali o zgodovini in trenutnem položaju koroških Slovencev. Senator Mulvihill, ki je bil sicer dobro seznanjen z manjšinskim vprašanjem v Avstriji, se je čudil nad politiko avstrijske socialistične stranke, ki ni pripravljena rešiti manjšinskega vprašanja v državi. Obljubil je tudi, da bo vprašanje slovenske manjšine v Avstriji obrazložil tudi v avstralskem parlamentu.

MESTO SOLIDARNOSTI

V glavnem mestu Makedonije, v Skopju, so 26. julija s številnimi manifestacijami počastili spomin na katastrofalen potres, ki je pred 15 leti popolnoma uničil njihovo mesto. V potresu je umrlo tudi 1070 ljudi. Na spominski seji mestne skupščine Skopja so poudarili, da je Skopje postalo mesto jugoslovanske in svetovne solidarnosti. Mesto globoko ceni pomoč, ki so jo prejeli z vsega sveta.

GORENJE KUPILO KÖRTING

Tovarna gospodinjske opreme Gorenje iz Velenja je kupila zahodnonemško tovarno Körting, ki je bila na stečaju. Velenjčani so to znano tovarno televizorjev in drugih naprav zabavne elektronike kupili za 23 milijonov nemških mark. V Gorenju si obetajo, da bodo s tovarno Körting ustvarili letno za 200 milijonov bruto produkta. Na licitaciji je naše podjetje podprla tudi bavarska vlada.

KAMNIK — V počastitev občinskega praznika Kamnika so 27. julija na Bakovniku odprli nove proizvodne prostore podjetja Alprem iz Kamnika. Alprem je specializirano podjetje za izdelovanje aluminijastih izdelkov.

LJUBLJANA — Slovenski dnevniki — Delo, Dnevnik, Večer — se bodo s 1. novembrom podražili za 50 par in bodo tako stali po 4 dinarje.

ŽIRI — Čebelarstva družina iz Žirov, ki je lani praznovala že 70-letnico obstoja, bo še letos dogradila čebelnjak, ki bo pravzaprav majhen čebelarški dom, saj bo v njem tudi soba za sestanke.

IDRIJA — Tu bodo na Lenstatu začeli zidati novo šolo, ob kateri bo zrasla tudi nova športna dvorana, ki bo razen šoli služila tudi rekreativnemu in tekmovalnemu športu.

BOGOJINA — Mladinska organizacija v tem kraju je priredila festival zabavne glasbe z naslovom »Prvi glas Pomurja«. Na prireditvi je nastopilo 11 pevcev, spremljal pa jih je ansambel Horoskop.

MARKOVCI — Nedaleč od stare osnovne šole v Markovcih na Ptujskem polju bo zrasla nova sodobna šola, ki jo gradi mariborski Marles. S tem se uresničuje večletna želja domačinov.

METLIKA — Odprli so novo prodajalno kruha, slaščičarno in bife, kar so krajani potrebovali že dalj časa. Investitor je bil Žito Ljubljana, tozdr Pekarna Dolenjska.

KOSTANJEVICA NA KRKI — Na letošnjem kiparskem simpoziju Forma Viva je sodelovalo pet kiparjev in sicer: Jon Oxman in Rolf Westfall iz Amerike, Kamuro Masamicu z Japonske ter Vili Bossi iz Italije in Ratko Petrović iz Jugoslavije.

DOLENJSKE TOPLICE — 1. avgusta so odprli prenovljen in posodobljen kompleks zdravilišča, ki je zdaj eden najlepših pri nas. Zdraviliška stavba je sicer stara že nad dvesto let.

KANIŽARICA — V oktobru bo dograjena nova dvorana za tovarno gradbenih elementov, kar bo velika pridobitev za tamkajšnji rudnik.

DOBROVO — Poletno neurje s točo, ki je divjalo po Goriških Brdih, je po prvih podatkih uničilo polovico letošnjega pridelka grozdja. Samo združna klet v Dobrovem bo dobila od kooperantov okoli 400 vagonov grozdja manj, kot so pričakovali.

Poletje v Letušu v Savinjski dolini (foto: Joco Žnidaršič)

SEKIRA — »Radenska« je prevzela v upravljanje slovenski hotel »Korotan« v Sekiri ob Vrbskem jezeru na Koroškem (Avstrija). Hotel je last slovenske posojilnice iz Celovca in je največji na južni obali tega jezera.

CELJE — Tovarna Aero je odprla novo tovarno, v kateri izdelujejo samokopirni papr. Tovarna je najsodobnejše opremljena in je prva te vrste v Jugoslaviji. Njeno ime je »Aerocopy«.

VRANSKO — Tu gradijo nov kulturni dom, v katerem bo dvorana, knjižnica, krajevni muzej, stanovanje za hišnika in drugo.

PORTOROŽ — Pristajalno stezo na sečoveljskem letališču so podaljšali na 850 metrov, zdaj pa grade še novo letališko stavbo in druge objekte. Prenovljeno letališče bo lahko z majhnimi letali pritegnilo tudi tuje turiste.

TRBOVLJE — Tukajšnja strojna tovarna slavi 30-letnico obstoja in ob tej priložnosti bodo izročili namenu nov obrat, v katerem bodo izdelovali cestno mehanizacijo.

KAMNIK — Konec julija je stekel promet po prenovljeni, asfaltirani cesti med Kamnikom in Motnikom. Cesta skozi Tuhinjsko dolino je pomembna povezava med Gorenjsko in Štajersko.

PTUJ — Tovarna gospodinjске opreme Gorenje iz Velenja je celotno proizvodnjo črno-belih televizijskih

aparatur prenesla v Ptuj, v podjetje Tehnoservis. Nova tovarna, ki jo grade, bo prinesla tudi veliko novih delovnih mest.

KRAŠNJA — Tu so odprli novo šolo s štirimi učilnicami, telovadnico, kuhinjo in drugimi prostori.

BEGUNJE — Tovarna smučí in športnega orodja Elan, ki prodaja svoje izdelke v 36 držav po vsem svetu, gradi v Brnici na avstrijskem Koroškem novo tovarno plastičnih smučí. Smučí iz te tovarne bodo predvidoma prodajali le v tujini.

ILIRSKI BISTRICA — V »Lesonitu« so odprli novo tovarno vlaknenih plošč, ki bo obratovala po suhem postopku. Tovarna bo zaposlila 120 delavcev. Opremo je zagotovila švedska tvrdka Motala Defibrator AB iz Stockholma.

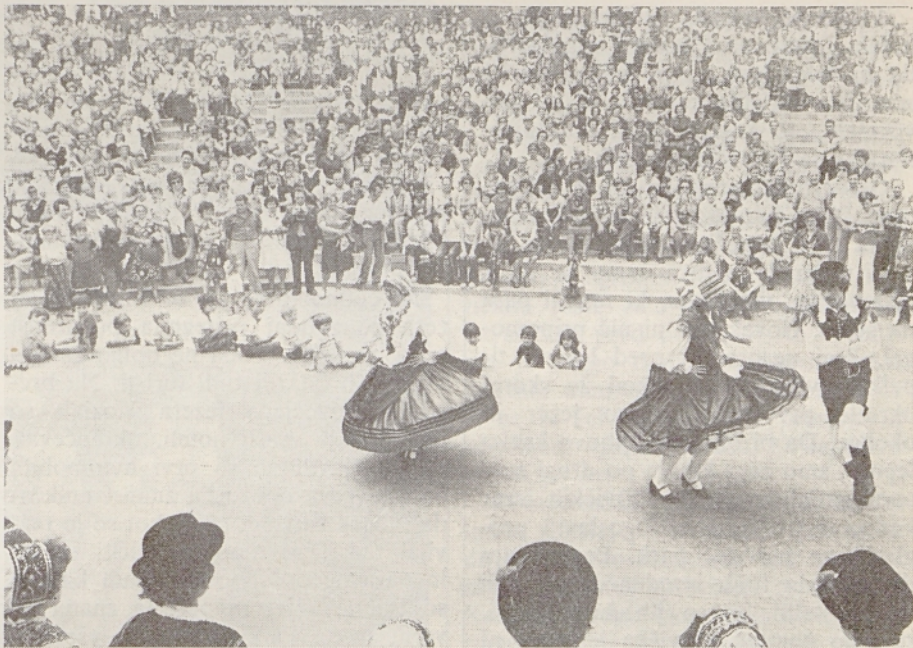
ČRNOMELJ — Gorenje iz Velenja je tu začelo graditi novo tovarno kompresorjev za hladilnike in zmrzovalnike, v kateri bodo — ko bo delala s polno močjo — izdelali milijon kompresorjev na leto. Tovarna bo zaposlovala 230 delavcev.

MOKRONOG — V Iskrini tovarni Elektroliti so v zadnjih nekaj letih močno povečali proizvodnjo, za kar so izkoristili predvsem »skrite rezerve«. Za letos načrtujejo izdelavo 6 milijonov kosov elektrolitov.

ŠKOFJA LOKA 78

»Izseljenski piknik v Škofji Loki je za nas velik kulturni dogodek. Dokazuje nam, da smo tesno povezani vsi Slovenci, tako tisti, ki živimo po svetu, kakor tisti, ki živite doma.« Tako je mnenje večine obiskovalcev tradicionalnega izseljenskega piknika izrazil Charles Terček, ki je pred štirinajsttisočglavo množico na vrtu loškega gradu zapel tudi s pevskim zborom Glasbena matica iz Clevelanda. Charles Terček in njegova žena Anna, ki sta bila oba rojena že v Ameriki, sta bila presenečena, koliko ljudi se je zbralo na tem pikniku, in predvsem, koliko veselih ljudi. Počutila sta se sredi dogajanja, podobno kot v Clevelandu, kjer Charles razen pri Glasbeni matici poje tudi pri moškem pevskem zboru Slovan in sodeluje pri ponovnem ustanavljanju slovenske godbe, žena Anna pa poje pri ženskem pevskem zboru »Dawn«.

Prav gotovo pa je bil letošnji izseljenski piknik v Škofji Loki tudi za domače razmere pomemben dogodek, saj velja za osrednjo prireditev, s katero želi domovina izraziti dobrodošlico svojim rojakom iz tujine. V imenu gostiteljev je to dobrodošlico izrazil predsednik skupščine občine Škofja Loka Viktor Žakelj in predsednik pripravljalnega odbora Ciril Jelovšek, za njima pa sta besede dobrodošlice izrazila tudi predsednik skupščine SR Slovenije Milan Kučan in predsednik Slovenske izseljenske matice Drago Seliger. V kulturnem sporedu, ki je sledil, so poleg domačih skupin sodelovale tudi folklorne skupine slovenskega društva »Bled« iz Essna v ZR Nemčiji, pevski zbor Glasbena matica iz Clevelanda, ansambel Kathy Hlad iz Clevelanda, ansambel Sava iz Melbourne in drugi. V imenu rojakov iz tujine so pozdrave domovini prinesli: Anton Cebe, predsednik društva Bled iz Essna, Frank Groser, predsednik Slovenske narodne podporne jednote iz ZDA, Marie Shaver, predsednica zbora Glasbene matice, Dana Fraser, predstavnica rojakov iz Kanade, Zofija Šajn, predstavnica društva Triglav iz Sydneya, Pavle Bogataj, predstavnik Slovenskega društva Sydney, Peter Mandel, tajnik Slovenskega društva Melbourne, in Peter Hauptman, predstavnik slovenskega društva Riverland. V imenu v domovini živečih slovenskih Amerincev je rojake pozdravila književnica Anna Praček-Krasna. J. P.

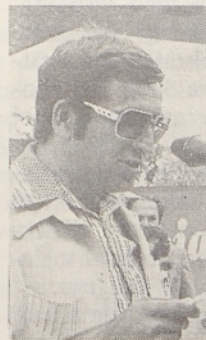
Obiskovalcem loškega piknika se je ponovno predstavila folklorna skupina društva Bled iz Essna

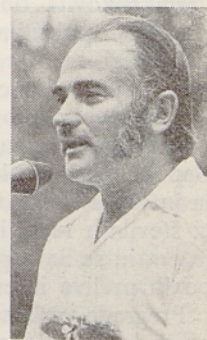
Kathy Hlad

Anton Cebe

Pavle Bogataj

Peter Hauptman

Peter Mandel, tajnik SD Melbourne, je pri rojaku, ki je bil na obisku pri sinu v Avstraliji, odkril majico z znakom svojega društva

Charles in Anna Terček: »Izseljenski piknik je velik kulturni dogodek...«

NEOKRNJENE LEPOTE PLITVIČKIH JEZER

Teško je verjeti, vendar receptor hotela Jezero na Plitvicah zagotavlja, da ni šala: lani ga je neka priletna ameriška turistka povsem resno povprašala, ob katerih urah obratujejo slapovi na Plitvičkih jezerih.

Glede na izjemno lepoto in enkratnost Plitvičkih jezer je najbrž omenjena turistka težko verjela, da je jezera ustvarila narava sama in da k čudovitemu vodotoku, ki mu ni para na svetu, človek pač ni nič pripomogel. Prej nasprotno, pred leti so ti palke civilizacije ponekod že skoraj okrnile prvobitno naravo jezer in okolice. Da bi ohranili njihovo krhko lepoto, smo zato kmalu po drugi svetovni vojni kompleks Plitvičkih jezer kot prvo področje v Jugoslaviji proglasili za narodni park. Po mnenju domačih in tujih izvedencev pa tudi vseh ostalih, ki so jih že obiskali, spadajo namreč Plitvička jezera med najlepše stvaritve narave ne le v Jugoslaviji, pač pa tudi v svetu.

Ni ga obiskovalca, ki ga ne bi prevzela slikovita dolina med visokimi, z gozdom pokritimi obronki Velebita, po kateri se vije enkratni niz šestnajstih jezer in jezerc kristalno modrozelenih barve, povezanih med seboj s penečimi kaskadami in šumečimi slapovi. Skozi stoletja jih je ustvarjala in jih še danes ustvarja voda, ki se iz številnih rečic in potočkov zliva v jezera in se nato preko pregrad v slapovih preliva iz enega v drugega.

Pregrade voda sama ustvarja s tem, ko se iz nje izločata kalcij in magnezijev karbonat, ki ju posebne alge in mahovi pri nekaterih naravnih ovirah pretvarjajo v luknjičast kamen — lehnjak ali travertin. S kopičenjem lehnjaka rastejo pregrade in jezovi, vdolbine, kanali in kaskade. S svojo mehanično močjo voda hkrati tudi načena nekateri pregrade, tako da se jezera in slapovi praktično ves čas spreminjajo. Kjer je bila še pred leti sprehajalna pot, danes teče voda.

Narava gradi jezera še danes, kajti lehnjak je živi kamen. Sčasoma prekrije in spreminja v kamen vse, kar pade v vodo, od polomljenih vej, raznih predmetov, do odmrlih rastlin. Prav zato, ker lehnjak prekriva celotno dno s svojim belkastim slojem, daje vodi kristalno modrozeleno barvo, ki je na barvnih razglednicah in prospektih zaradi svoje lepote videti neresnična.

KLJUBOVANJE CIVILIZACIJI

Znanstveniki pojasnjujejo, da gre pri Plitvičkih jezerih za biodinamični proces okamenjevanja s pomočjo živih rastlinskih organizmov, kar je prvorazredna privlačnost in obenem izredno pomemben in zanimiv znanstveni pojav.

Ni čudno torej, da so Plitvička jezera že zgodaj pritegnila pozornost znanstvenikov. Toda ne dolgo za njimi so jih odkrili tudi turisti. Na bregovih največjega jezera Kozjak so tako kmalu zrasli hoteli, okrepčevalnice, pojavili so se prvi avtomobili, pa tudi prva opozorila znanstvenikov, da utegne turizem tako, kot se je razvijal tedaj, postopoma uničiti lepoto in naravne posebnosti, zaradi katerih so Plitvička jezera postala znana po vsem svetu. Parkirišča so se vse bolj zažirala v gozdove in travnike, avtomobili so čedalje bolj nasilno prodirali vse do jezerskih bregov, množica turistov pa ob ptičjem petju, pomešan s hrupom sodobne civilizacije ni dihala kaj prida čistejšega zraka od mestnega.

V upravi narodnega parka so se tako pred nekaj leti znašli pred problemom, kako se ubraniti negativnih vplivov turističnega navala in vsega, kar ga spremlja — izpušnih plinov, smeti, odpadkov, hotelov, avtobusov, zatrapanosti parkirišč in tudi številnih stezic okoli jezer. Ni šlo le za zrak in hrup. Svinec, ki se je kopičil v vodi zaradi izpušnih plinov, in odplake iz hotelov ter restavracij so grozili, da bodo uničili lehnjakove pregrade. To pa bi seveda pomenilo konec enkratnih Plitvičkih jezer.

Da bi obvarovali krhko, neodporno lepoto, so v Plitvicah oblikovali nov prostorski načrt razvoja njihovega narodnega parka. V njem so skušali odpraviti napake, storjene v preteklosti.

»Človekov vpliv na okolje je namreč bolj kot negativen lahko tudi pozitiven,« pravi pomočnik generalnega direktorja narodnega parka Plitvice Josip Movčan in dodaja: »Negativni učinki izhajajo iz podedovanega, iz tistega, kar je nekoč lahko bilo v redu, v sedanji čas pa se ne vključuje.«

Konkreten primer neželjene dediščine je v Plitvicah lokacija hotelov na Veliki Poljani, sončni planotici ne-

koliko nad jezerom Kozjak, toda vseeno preblizu jezerske obale. Ko so jih zgradili, se še niso zavedali, da lahko odplake iz kanalizacije zaustavijo proces ojezerevanja, ki danes še vedno poteka in da lahko načnejo tudi krhke pregrade iz lehnjaka, ki ločujejo posamezna jezerc. Vendar pa so letos zgradili zbiralnik za odplake iz celotnega parka. Josip Movčan s ponosom zatrjuje, da odslej niti kapljica odplak ne bo več skalila bistrice jezerske vode. Tudi sicer prostorski načrt predvideva, da bodo vse hotele preselili v obrobne predele parka, okoli jezer pa namenili le ogledom in sprehodom.

Pravijo, da bodo potem z olajšanjem lahko sprejeli še več obiskovalcev, saj lepota parka ne bo več ogrožena. Letos je uprava parka veliko denarja vložila v tako imenovan notranji transportni sistem. Ko so zgradili obvožno cesto, so namreč cesto ob jezerih zaprli za avtomobilski promet. Bil je že skrajni čas, saj se je po njej mimo jezer vsak dan peljalo več tisoč avtomobilov in so zato strokovnjaki v jezerski vodi namerili že pogubne količine svinca.

OGLEDI S KOČIJAMI

Vendar pa zato tisti, ki ne zmorejo dolgega pešačenja, ne bodo prikrajšani za čudovite panoramske razglede na niz jezerc. Namesto v zatohlem avtomobilu jih bo po cesti popeljala udobna kočija, vprežena v čisto-krvne lipicance. Za tiste, ki se jim vedno mudi in ki nimajo kaj prida smisla za romantiko, pa so pripravljene posebni panoramski vlaki. Dokaj čudnih škatlastih oblik se človeku zdijo vse prej kot v ponos narodnemu parku, toda vodstvo narodnega parka jih je ponosno ovekovečilo celo na razglednicah — ta trenutek so namreč v Jugoslaviji to ena redkih motornih cestnih vozil, ki ne onesnažujejo okolja.

Letos bodo urejene stezice popeljale radovedne turiste tudi v tiste kotičke, ki so bili dosedaj turistovi nogi bolj ali manj nedostopni. Uredili so namreč preko tri tisoč metrov novih pešpoti in preko 1500 metrov lesenih mostičkov — ne zaradi romantične podobe, pač pa, da pustijo vodi prosto pot pod mostički, kjerkoli se ji zahoče. To je bistveno za obstoj je-

Značilna panorama Plitvičkih jezer

Večina lepote naravnega parka je še neokrnjena

zer, hkrati pa so s tem tudi preprečili, da bi ljudje s podplati svojih čevljev prinašali v vodo nepotrebni pesek in zemljo.

Čeprav narodni park Plitvice slovi po svetu predvsem po svojih jezerih, pa le-ta zavzemajo le desetino njegove površine — blizu 200 hektarov. Kar na 14 tisoč hektarih pa se razprostirajo ogromni bujni gozdovi. Ponekod raste celo pragozd. Kako ga zavarovati pred požari — to vprašanje je dolgo mučilo vodstvo parka. Izletnik namreč ne bi bil izletnik, če si ne bi želel piknika na prostem, z obveznim ognjem seveda, ki kaj hitro zaneti požar.

»Prepovedati piknikovanje ne bi imelo smisla, pa tudi sama prepoved ne bi zadostovala. Zato smo za piknike pripravili posebne prostore v Kozjački dragi, kjer lahko ljudje kurijo ognje na že pripravljenih in zavarovanih ognjiščih. Naenkrat lahko tam piknuje kar dva tisoč ljudi,« pripoveduje Josip Movčan.

Množično piknikovanje se verjetno marsikomu ne zdi primerjave vredno s piknikom na jasi sredi gozda. Toda tako misli le, dokler ne zve, kdo vse se sprehaja po plitvičkih gozdovih. Srečati divjo svinjo, volka ali celo medveda ni nič presenetljivega. Divjadi je na pretek, saj je lov prepovedan.

»Zdravnik in pogrebnik v naših gozdovih je volk, ne pa lovčeva puška,« pravi Josip Movčan.

ŽELJA PO RAZŠIRITVI PARKA

Vendar pa se na Plitvicah jezijo, da jim kljub temu marsikaterega medveda podre strel iz puške italijanskih lovcev. Njim namreč okoliška lovišča prodajo odstrel divjadi. Prav zato si zdaj vodstvo narodnega parka prizadeva, da bi park povečali s sedanjih 20 tisoč na 33 tisoč hektarov. Tako bi se vsa divjad gibala samo na zavarovanem območju, pred onesnaževanjem pa bi zaščitili tudi vse vode, ki napajajo Plitvička jezera.

»Prizadevamo si torej, kolikor moremo, da bomo jezera ohranili taka, kot so. Edina težava, ki je še nismo premagali, pa so nedisciplinirani obiskovalci. Imamo sicer čuvaje, toda ti ne morejo stati vsakemu posebej za hrbtom. Upamo pa, da nam bo uspelo

NEOKRNI PLITVIČKI

Turisti si lahko privoščijo tudi romantično vožnjo s čolnom

Uprava Plitvičkih jezer prevažata turiste, ki si ogledujejo naravne lepote tudi z modernimi avtobusi na električni pogon

Ljudi spreobrniti z informiranjem. Pri vseh štirih glavnih vhodih bodo posebne informacijske postaje (dve stbili pravkar odprti), kjer bomo s filmi in predavanji obiskovalce seznanili z vsemi posebnostmi Plitvic, z njihovo vrednostjo in pomenom. Tako bo vsak obiskovalec vstopi v park z zavestjo, da je treba park varovati,« pravi Josip Movčan.

Velik del obiskovalcev, skoraj tri četrtine, prihaja na Plitvice iz tujine. Tudi za njihovo obveščenost je dobro poskrbljeno, saj vsi vodiči govorijo več tujih jezikov. Poleg tega pa so uvedli še eno koristno novost: vsak obiskovalec dobi vstopnico, ki ni le dokaz o plačani vstopnini, pač pa nekakšen mini vodnik po parku.

Prav to besedilo pa marsikoga prijetno preseneti, saj je napisano v njegovem domačem jeziku. Uprava parka je namreč natisnila vstopnice v osmih različnih jezikih — zato, da bi bili mini vodniki razumljivi prav vsem in ne bi mogel nihče zaiti v labirintu stezic in mostičkov, pa tudi zato, da obiskovalcu pokažejo svojo pozornost. Prav slednje pa, poleg lepote jezer seveda, pripomore, da slehernemu obiskovalcu ostanejo Plitvička jezera v lepem spominu.

Silvestra Rogelj

Danes imamo v Jugoslaviji petnajst narodnih parkov, 17 krajinskih parkov, 171 naravnih rezervatov, 536 naravnih spomenikov, 56 memorialnih pomnikov in 125 spomenikov oblikovane narave. Zavarovana območja zavzemajo dobra dva odstotka celotne površine Jugoslavije, torej skoraj toliko kot naselja. Kot je bilo sklenjeno na prvem jugoslovanskem posvetovanju o narodnih in krajinskih parkih, ki je nedavno potekalo v našem najstarejšem in po svetu najbolj znanem narodnem parku Plitvice, bomo v naslednjih treh letih zavarovali še dvakrat toliko površine.

Povsod po deželi je namreč obilo območij, ki uradno niso zavarovana, čeprav imajo enako ali celo večjo naravno vrednost od obstoječih parkov. Med takimi območji izstopajo zlasti otočje Kornati, porečje reke Krke, Velebit, Prokletije in Šar planina.

V Sloveniji prav zdaj pripravljamo nov zakon o Triglavskem narodnem parku, ki naj bi zavaroval celotne Julijce. Veliko pa že razpravljamo tudi o zaščiti Kamniško-Savinjskih Alp.

ČAS TRGATVE

ŽIVLJENJE NA VASI

O trgatvi na Slovenskem bi lahko napisali zajetno študijo, posebno pa še o modernem in umnem vinogradništvu. Saj je znano, da vina ne sme nikoli zmanjkati. To staro pravilo se nas Slovencev dosledno drži. Vprašajte kateregakoli gostilničarja, tudi če je bila pozeba stoodstotna, če ima kaj cvička ali vipavca, in usta se mu bodo od zadovoljstva razlezla v širok nasmeh. Dobili ga boste, kolikor ga boste hoteli in še z zagotovitvijo, da je to najboljše, najpristnejše vino iz Gadove peči ali iz Vipave in sledilo bo prijazno povabilo za drugič.

S trgatvijo pa je drugače. Trgatev je, ali pa je ni. Je revna ali bogata, kislja ali sladka... Toda trgatev je že od nekdaj kakor kolone družinski praznik. Takrat se odpravi v goro staro in mlado in na vsakem koraku se sliši veselo ukanje, ropot mlinov za mletje grozdja in mehko, dišeče curljanje mošta iz kadi in preš.

V vinskih gorica, kot so na Dolenjskem Trška gora, Vinji vrh, Luben, Vina reber, Semiška gora in drugod, je v času trgatve na tisoče trgačev s kebljicami. Na poteh pa stojijo na vozovih velike kadi in brentači, nosači grozdja jih polnijo in delajo zarez, kdo bo prinesel več brent. Za vsako brento se spodobi, da ga človek tudi srkne požirek ali dva, običajno je to

žganica, saj se nekako na sladko grozje bolj poda.

Včasih je šla v gorico cela vas. Trgači so spali kar v zidanica in hramčkih in se selili od vinograda do vinograda, dokler ni bilo vse obrano. Gospodinje so za to priložnost kuhale dobro in tečno hrano. Na mizo so prišle domače kokoši in purani, šunka, reberca in druge dobrote, ki so jih skrbno hranili vse leto.

Vrste v vinogradih so bile dolge in strme, da se je bilo treba oprijeti kola, in do zidanice, ki je bila običajno na vrhu vinograda, je bila dolga in naporena pot, posebno še za brentače, tako da so prišli na vrh popolnoma spoteni. Tisti, ki je nosil brente ves dan, si kaj takega naslednje jutro zagotovo ni več želel.

Toda ob večerih, ko je bilo delo opravljeno, se je šele začelo pravo veselje. Trgači so pili staro vino, v zadnjem času tudi pivo, in se veselili dobre letine. Dobra letina pa je bila, če je bil gospodar dobre volje in če je zmanjkovalo posode. Segreto sprešano grozdje v kadeh je po malem vrelo in rezek sladek vonj je silil v nosnice. Prsti so se sprijemali od grozdnega sladkorja. Vse je bilo sladko in tudi dekleta in fantje so prišli na svoj račun ob luni ali v gosti črni temi tako daleč od drugih zemeljskih skrbi.

Huje pa je s šmarnico. Res je, da je je na Slovenskem že manj kot nekdaj. Toda ponekod je še zmerom glavni vir vinskega soka in tudi najbolj trpežna je pred raznimi paleži in drugimi trtnimi boleznimi. Šmarnica se zelo hitro osipa in če je deževje, jo trgači včasih pobirajo v visoki travi tako, da je v kebljicah več zemlje kakor jagod. V Bukovčah in v Vinarebri pod Gorjanci smo bili v trgatvi pri Gozocovemu Lojzu, ki je drugače doma iz Vinje vasi, in bilo je kakor v tistih starih časih pred sto leti. Bili so lepi šparoni in kozji ziz, to so debele rumenkasto bele jagode, da jih imaš nankrat polna usta, in bilo je še veliko starega dobrega vina, potice in domačega ajdovega kruha. Bilo je veliko petja in Jože, hišni gospodar, je kar žarel od veselja. Hramček na sončni rebri se je zlatil v večernem soncu, ko smo potrgali zadnji grozd. Malo je bilo vetrovno, da je odnašalo in prinašalo pesmi in vriskanje z vseh koncev. Gledali smo doli do Trške gore in še naprej. Vsepovsod se je na ta jesenski dan trgalo in kamorkoli bi prišli, bi bili gostoljubno sprejeti.

Povedati pa moramo, da se vse več kmetov združuje v vinogradniške zadruge. Stara tradicionalna obdelava vinogradov je preživela. Težaško garanje v vinogradih nadomešča nova moderna strojna obdelava. Vrste niso več navpične ampak poprečne, terasaste, tako da se lahko večino dela opravi s traktorjem, strojno škropilnico in drugimi pripomočki.

Vipavska dolina, Brda, Koprsko, Bela krajina, veliki vinogradni nasadi na Štajerskem in tudi na Dolenjskem so zdaj velike z žico napete parcele in delo v takih vinogradih je veliko lažje. Toda v trgatvi so še zmerom najpomembnejši stroj pridne in spretno roke. Modra frankinja, žametna črnina in druge žlahtne sorte se spreminijo v dobro in dragoceno kapljico, ki je marsikateremu kmetu glavni vir dohodkov.

Počakati je potrebno še na Martinovo. Tudi če ni Martinove gosi, se na tisti dan krsti mošt v vino. Takrat je že rezko in tudi že močno, da te mimogrede vrže pod mizo.

Toda drugo leto, če bo vse po sreči, bomo spet trgali. Spet bo veselo in tako se nezaključeni krog življenja nadaljuje.

Ladislav Lesar

Trgatev na Kapeli

CLEVELANDSKI 2 PŠENIČNA ZRNA POGOVORI JACKA TOMŠIČA

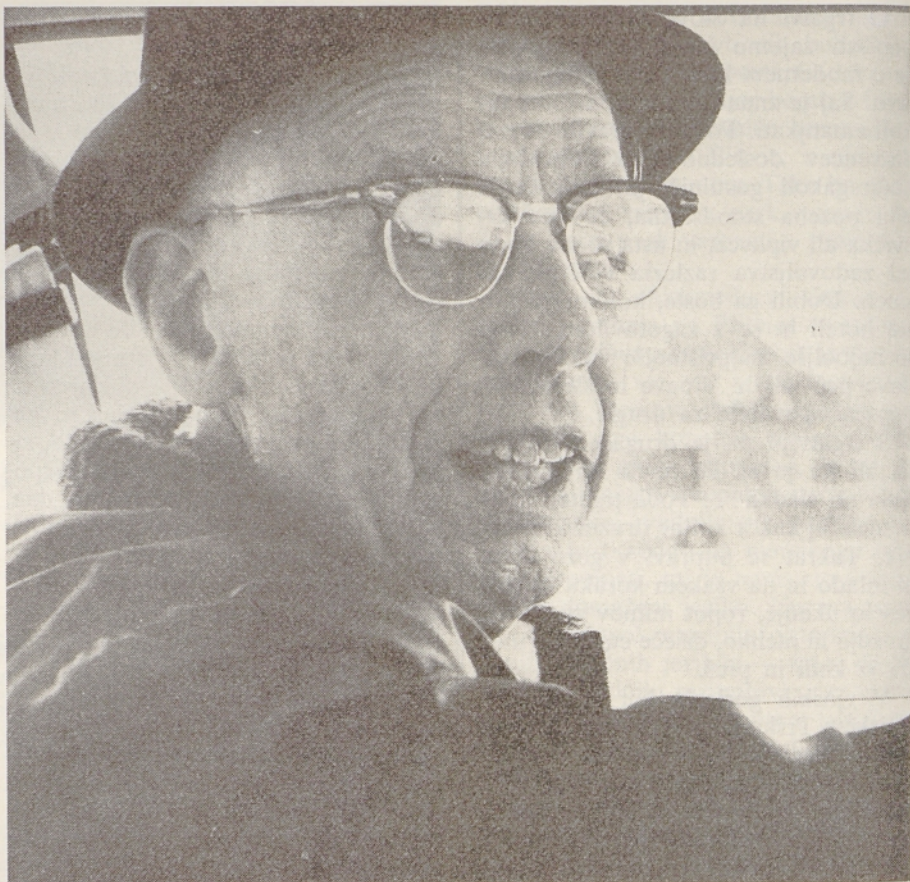
Odkar sem leta 1968 prelistaval pesniško zbirko »Pognale so na tujih tleh« meni neznanega pesnika Jacka Tomšiča, sem si večkrat želel videti avtorja pesmi od blizu. Kakšen je človek, ameriški priseljenc, ki je zmozel ob vsem hudem, kar spremlja prvi rod na tujem, zapeti v preprosti, nezapleteni pesniški govorici, kakor so mu notranje izpovedi pač prihajale iz srca, sem se spraševal. Kako je zmozel po težaškem delu v tovarni — nekje sem prebral, da je delavec — sestri za mizo in pisati stihe?

Sedaj sedim za mizo v njegovem clevelandskem domu na Meredith Ave. Jack je star 81 let, vendar se mu misel prav nič ne ustavlja. Vedno ima pri roki pripravljen odgovor. Oba, Jack in njegova žena Mary, se zdita srečna v velikem ameriškem domu, zgubljenem sredi neskončne džungle podobnih zasebnih domov. Do blagostanja, tudi do velikega avtomatskega avtomobila, ki ga Jack visokim letom navkljub še vedno živahno vozi, sta se dokopala z mnogimi leti težaškega dela. Vendar tega ne omenjata posebej, to se jima zdi samo po sebi razumljivo. Omenjata pa, ne da bi se tega posebej zavedala, kar jima v jeseni življenja tiči v srcih: stari kraj, slovensko besedo, slovenstvo.

600 LET STAR ZAKLAD

Jack mi pokaže stekleničko, v kateri je videti prgišče pšeničnih zrn. Nekoč jih je dal laboratorijsko preiskati. Ugotovili so, da so pšenična zrna stara šeststo let. Z lastnimi rokami jih je izkopal v Šilen-taboru v rodni Pivški dolini. To je bilo leta 1929. Pred nekaj leti sem bil sam v Šilen-taboru. Od nekdanjega gradu so preostale samo še skromne ruševine. Med ruševinami so menda našli celo rumene cekine. Za Jacka pa so bila več vredna rumena pšenična zrna iz nekdanje grajske žitnice, stara šeststo let. Ta zrna ga sredi Amerike, ki je praznovala komaj dvestoletnico svoje državnosti, spominjajo na stari kraj in na njegovo bogato zgodovino. Živi po ameriško v Ameriki, srce je ostalo v Baču pri Knežaku.

Od tam je prispel v Ameriko leta 1921. »Prvo delo sem dobil v žičarni,« pripoveduje. »Moral sem dvigovati dvesto funtov težke kolobarje

Jack Tomšič v svojem avtu: trpljenje je prelil v poezijo

Jack Tomšič z ženo Mary v svojem clevelandskem domu. Ogledujeta si zadnjo številko Rodne grude

žice. Roke sem imel zavarovane z usnjem, pa me je še peklo skozi. Sčasoma sem začutil bolečine v prsih. Slovenski rojak dr. Kern mi je svetoval, naj delo pustim in grem drugam. Zares sem si poiskal lažje delo. V začetku mi je bilo težko. Leta 1921 sem se v Ameriki počutil tako, kot bi se izgubil v gozdovih. Zakaj sem šel v Ameriko? Iz istih razlogov kot vsi drugi: doma ni bilo dela in zaslužka. Moj oče je šel iskat delo v Afriko, trikrat je bil v Ameriki, hodil je po Poljskem, bil je v Mali Aziji. Mene je odgnalo v Ameriko. V začetku sem zaslužil zelo slabo, komaj petintrideset centov na uro. Delali smo po deset ur na dan.«

NAJTEŽJI ČASI

Leta 1929 se je iz Amerike vrnil v stari kraj, a ostal je le toliko, da si je v Knežaku našel ženo Mary, ki je dotlej služila v Trstu in na Reki, napravljala pa tudi drva in furala konje, tako da se ni ustrašila dolge poti v Ameriko in neznanega tujega življenja. Komaj sta prišla v Ameriko, že se je začela velika gospodarska kriza. »To so bili najtežji časi,« se spominja Jack. »V banki so mi propadli vsi prihranki. Na srečo takrat še nisva imela otrok. Na vasi, v starem kraju, ni bilo nikoli tako hudo, kot je bilo tukaj.«

Rodila sta se jima dva sinova, Stanley in Richard. Prvi je danes elektroinženir, drugi psiholog. »Oba sinova sta izobrazena. Mi, bajtarski sinovi, nismo mogli nikamor. Tisočkrat so nam rekli: Ti bodi tiho, ti nič ne veš!«

Jack je vse življenje težko delal, v pokoj je odšel pri petinšestdesetih letih. Zadnjih 36 delovnih let je preživel v tovarni avtomobilskih delov, v Eaton Axle.

POGNALE SO NA TUJIH TLEH

In kako je začel pisati stihe?

»Pesmi sem začel pisati že v starem kraju, še kot otrok. Prve pesmi sem objavil v slovenskih časopisih v Ameriki leta 1923. Sprva se nisem upal podpisati, da se mi ne bi smejali. Še tako mi je rekel kdo: Kaj boš pesmi

pisal, ko nisi bil na nobeni univerzi! Objavljal sem v Enakopravnosti, v Prosveti, v Obzoru (Milwaukee), v Glasu naroda in v Proletarcu (Chicago). Uredniki so mi pesmi malce popravili, pa tudi pokvarili. Na naših slovenskih prireditvah so jih večkrat recitirali. John Ivanusch jih je nekaj uglasbil. Notranji glas mi je vedno znova sveval: Piši, piši! Nekateri so me pripoznali in so rekli, da je škoda, ker nisem šel na kako univerzo, drugi so se smejali. Končno sem se odločil in leta 1968 izdal knjigo pesmi pod naslovom Pognale so na tujih tleh. Izšla je v samozaložbi. Seveda je bilo potrebno za to veliko denarja, vendar sva bila oba v tovarni in ni bila več tako trda za denar. Naposled sem prodal toliko knjig, da sem pokrill stroške, ki sem jih imel s tiskom.

In danes? Še vedno napiše kako pesem. V zajetni mapi jih ima zbranih veliko, ki jih ni še nikjer objavil. V visokih letih razmišlja o stvarih, o katerih ni utegnil do kraja domisliti v delovnih letih: o tem, zakaj je na svetu tako malo človekoljubja, o Židih, o Palestincih. Oba z ženo pravita, da se bojita za usodo Slovencev v Ameriki in da se še bolj bojita, da se ne bi kaj pripetilo Jugoslaviji. »Bi se še v grobu obrnila, če bi se Jugoslaviji kaj zgodilo,« menita.

SKRB ZA VNUKE

Če ne bi imela otrok, bi se vrnila v Slovenijo, povesta. Tako bosta ostala. Saj jima ni hudega. Tudi ameriška pokrajina je lepa. Zaničevanja do priseljencev je manj, kot ga je bilo nekoč, čeprav se posamezniki še vedno obnašajo tako, kot da so nekaj več. In ostala ne bosta samo zaradi sinov, ampak tudi zaradi vnukov. Šest jih je. Naštejeta njihova imena: Richard, Steven, Ellen, Mathiew, Marc, Michael. Medtem ko oba sinova tekoče govorita slovensko, se vnuki zavedo svojega slovenskega porekla le še takrat, ko obišejo babico in dedka. Ugotavljata, da je tako, in svoje ugotovitve ne komentirata, a zdi se mi, da je tudi v tej preprosti ugotovitvi njuna bolečina: tretji rod že ne zna več ljube, blage slovenščine, že se izgublja v tujem svetu. Četrty rod že ne bo

več vedel, od kje so prišli predniki. Jack pa hoče, da bi vedeli. Zato sestavlja družinski rodovnik. Vnuikom kupuje učbenike slovenščine in ker se boji, da so morda pretežavni, jim kupi še knjigo o slovenskih narodnih jedah — v angleščini, da bi jih vsaj nekaj spominjalo na njihov izvor. In kupuje jim knjige slovenskih piscev, ki so prevedeni v angleščino.

Oba z ženo hodita poslušat domače (clevelandske) pevske zборе, zlasti mladinske. Jack je še vedno podporni član Zarje, pred tremi leti pa je še sam pel.

Še vedno sega po branju, po slovenskih časnikih, ki izhajajo v Ameriki in po poezijah ljubljene pesnika Gregorčiča, zato, »ker je pisal iz ljudske duše«.

Sedim nasproti Jacka in mu gledam v oči. Utrne se mi, da je njegov obraz ameriški — pravi obraz priseljence. Če bi ostal doma, v Sloveniji, bi bil tudi na zunaj drugačen, manj zagnan, morda tudi manj razmišljajoč, manj pozoren. Slutim, da bi rad o svojem življenju in trpljenju pa o življenju in trpljenju delavskih družin zapel še vse drugače, če bi zmožel. Tako ostaja veliko nenapisanega in neizrečenega.

POSEBNA RADOST JE PETI V SLOVENIJI

Koncert Glasbene matice v čudovitem ambientu v Kostanjevici na Krki

Nastop na izseljenskem pikniku v Škofji Loki

V začetku julija je bil na svoji drugi koncertni turneji po Sloveniji pevski zbor Glasbena matica iz Clevelanda, ki ga je sestavljalo 21 pevcev. Turnejo je ob pomoči kulturne skupnosti Slovenije organizirala Slovenska izseljenska matica. V dobrem tednu dni je imel zbor šest samostojnih koncertov: v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani, v obnovljeni gotski cerkvi v Kostanjevici na Krki, v Slovenjem Gradcu, na izseljenskem pikniku v Škofji Loki, v Ilirski Bistrici, zaključek turneje pa je bil med zamejskimi rojaki v Boljuncu pri Trstu v Italiji. Od leta 1976 zbor Glasbene matice vodi znani slovenski glasbenik v Clevelandu Vladimir Maleckar, pri klavirju pa je tokrat spremljal pevce Reginald Resnik, znan kot dirigent pevskega zbora Jadran. V kratkem razgovoru po končani letošnji sloven-

ski turneji je predsednica zbora Marie Shaver rekla med drugim tudi tole:

»Posebna radost je peti v Sloveniji in presrečni smo vsakokrat, kadar pridemo v staro domovino, pa čeprav so naši pevci v večini že iz drugega in tretjega rodu ameriških Slovencev. Kot že na prvi turneji po Sloveniji pred dvanajstimi leti, tako smo bili tudi tokrat presenečeni nad sprejemom poslušalcev na naših koncertih, saj tako lepega odziva resnično nismo pričakovali.«

Pevke in pevci Glasbene matice iz Clevelanda so si na poti po Sloveniji ogledali tudi številne naravne lepote naše domovine, občudovali njen napredek, se seznanili s številnimi našimi ljudmi. Še posebno doživetje je bil tudi obisk dirigentovega rojstnega kraja Šembije pri Ilirski Bistrici.

J. P.

LEPA OTROKA

Narodna galerija v Ljubljani hrani tudi slike nekaterih tujih slikarjev, ki so delovali na slovenskem ozemlju in so tako ali drugače pomembni za nas. Med njimi so tudi slike nemškega slikarja Andreja Janeza Herrleina ali Johanna Andreasa Herrleina, kot se je v svoji dobi podpisoval sam.

Bil je rojen na Nemškem, v Würzburgu okoli leta 1739 — natančna letnica rojstva ni znana. V Ljubljano se je preselil približno leta 1778, torej že v zreli moški dobi, umrl pa je leta 1817. V Ljubljani je bil sprva več kot četrto stoletja učitelj risanja. Obenem je izdeloval portrete, religiozne slike in pejzaže. Takoj je treba pripomniti, da je bila Ljubljana za časa njegovega življenja majhno mesto, ki je imelo le 15 000 prebivalcev in umetnostno ni bilo prebujeno. Med Slovenci je tedaj deloval Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik, Anton Tomaž Linhart, prvi slovenski dramatik in Žiga Zois, ki je spodbujal domače slovensko kulturno delovanje. Prešeren pa je tedaj preživel še svoja otroška in mladeniška leta.

Okus ljubljanskih meščanov, ki so naročali slike tudi pri Andreju Janezu Herrleinu, je bil torej tedaj skromen. Na slikah so želeli videti predvsem sami sebe, svoje družine in svoje potomstvo. Seveda so želeli biti na teh slikah kar najbolj lepi, postavni, močati, svoje otroke pa so v dobi, ko še

Eden izmed plakatov, ki so vabili na koncert ameriško-slovenskih pevcev

ni bila izumljena fotografija, želeli videti ovekovečene lepe, pristrčne, splošno hvalo zbujačo. Slikar je njihove-mu okusu stregel po svojih močeh. Kljub temu se mu je posrečilo, da je v katero od slik vložil tudi nekaj svojega umetniškega gledanja, ne samo tehničnega znanja. Ena takšnih slik je na naši reprodukciji. Slika ima tudi zgodovinsko vrednost, saj nam ne govori samo o slikarjevem dosežku, ampak tudi o okusu dobe, o njenih potrebah, o oblačilih otrok itd.

V Ljubljani je tedaj delovalo imenitno strelsko društvo, zanj je slikar izvršil 39 portretov. Njegovo najpomembnejše delo pa je Alegorija trgovine, obrti in tehnike, ki jo je naslikal v kupoli stopnišča Gruberjeve palače v Ljubljani. Freska je datirana z letnico 1786 in je še danes lepo ohranjena. Danes je v tej stari palači Arhiv

Slovenije, za časa slikarjevega življenja pa je pripadala patru Gruberju, ki je v Ljubljani gradil prekop — Gruberjev perkop. Za to delo in za nekatera druga javna dela, ki jih je izvrševal v Ljubljani, je dobil toliko plačila, da si je lahko svojo palačo tudi umetniško opremil.

Za nas so zanimive tudi Herrleino-ve slike, ki prikazujejo Ljubljano konec 18. stoletja. Barvno pa so njegove slike klasicistično enolične. Andrej Janez Herrlein se je tako vživel v ljubljansko življenje, da je celo ilustriral slovensko versko knjigo in sicer Sveti krishovi pot, ki je izšla leta 1806. Ime Andreja Janeza Herrleina torej ni kako veliko ime v slovenskem slikarstvu, vendar mimo njega ne more noben pregled umetnosti na naših tleh.

Z. R.

Doma sem iz Dobropolj, iz vasi Podgorica. Prosila bi vas, da kdaj kaj napišete o Dobropolju in Dobropoljcih.

*Marija Fatorič,
Ottawa, Ont., Kanada*

Bilo je poletje, nenavadno sončno in po obilici dežja je bila Dobropoljska dolina zelena, da je jemalo vid. Zelena in vsa v cvetju. Ponekod se je sušila pokošena trava. Po travnikih in na njivah so bili kmetje. Sončna pripeka pa je naraščala. Bilo je tri popoldne in iz bližnjega gozda so prihajali gobarji s polnimi cajnimi gob. Dobropoljski gozdovi in dobropoljski travniki slovijo kot odlični gobarski tereni in vse več je popoldanskih izletnikov iz Ljubljane in od drugod, tako da še medvedi, ki jih je v teh krajih kar precej, nimajo več pravega miru.

V Brdavsovi gostilni sredi Vidma, ki je nekakšno središče Dobropoljske doline, se je trlo ljudi. Bili so kmetje in delavci — gradbeniki, saj Videm—Dobropolje in celotna okolica iz dneva v dan spreminja svoj nekdanji videz. Zgrajenih je veliko novih stavb, še več pa jih zidajo. Ceste so asfaltirane in skoraj pri vsaki hiši se vidi traktor in drugo sodobno poljedelsko orodje.

Štirje avtobusi so tisto popoldne peljali na krajši izlet dobropoljske šolarje. Domača godba na pihala pa je vadila za veliko proslavo, ki je bila v teh krajih za dan borca, 4. julija, z že tradicionalnim naslovom »Po poteh spominov — oživljanje tradicij NOV«, ki je vsako leto v drugem kraju.

Dobropoljsko sonce je neusmiljeno žgalo in blagi veter, ki je vlekel proti Strugam, je nekoliko hladil poletno vročino, tako da je bilo prijetneje. Prijetno pa je bilo tudi zaradi godbe in prvih jurčkov, zaradi veselega vrveža mladine in zaradi pokošenega senna, ki je dišalo z vseh koncev.

V Podgorici, dober kilometer od Vidma, kjer je bila nekoč doma Pečnikova Marija, sedaj Marija Fatorič iz Ottawe v Kanadi, ni bilo nikjer nobenega človeka. Vas je bila kakor izumrla. Nazadnje pa sem le potrkal na prava vrata. Srečal sem se s Kristino Šuštar, krušno mamo Marije Fatorič.

Nekoliko pozneje je prišel iz mizarske delavnice še Janez, Marijin brat, sedemštiridesetletni gospodar. Prišla je tudi njegova žena, iz šole pa se je pripeljal Igor, Šuštarjev naslednik, ki je letos uspešno končal osmi razred osnovne šole, in se bo jeseni vpisal na srednje tehnično šolo lesne stroke v Ljubljani.

Podgorica ima petnajst hiš, samih trdnih kmetov. Čeprav je večina mladih po raznih službah, se vsi še radi vračajo nazaj v gnezdo, od koder so poleteli na vse konce sveta.

Janez Šuštar je dober gospodar. Izučil se je mizarskega poklica, zdaj pa ima lepo delavnico in veliko dela. Pomagajo mu trije delavci pa vseeno ne zmore vseh naročil. Ima tudi deset hektarov zemlje in štiri glave živine.

»Še nikoli nismo tako dobro živeli,« pravi samozavestno in odločno in ko se pogovarjava, ne more prehvaliti in naštetih vseh novosti, ki so se zgodile v zadnjih letih.

»Kmetijstvo in živinoreja, ki sta glavni vir zaslužka v naši dolini, sta

se neverjetno razvila. V našem okolišju imamo prek štiristo traktorjev in petsto kosilnic. Skoraj pri vsaki hiši imajo tudi osebni avtomobil. V Vidmu imamo obrat Iskre, kjer je zaposlenih 170 ljudi. Letos pa bomo obrat razširili, da bodo lahko zaposlili še 180 delavcev. Imamo tudi Stolarno, lesno predelavo in kamnolom. Veliko je privatnih obrtnikov vsemogočih poklicev, največ pa je lesnih predelovalcev in izdelovalcev zobotrebcev. Izdelava zobotrebcev je že stoletja znana obrt Dobropoljcev, posebno pozimi, ko drugo delo počiva.

Janez Šuštar, ki je bil svoj čas tudi knjižničar, je še zdaj v vse mogočih odborih in silno je zagret za napredek svojega kraja. »Vidite, dobili smo tudi tako težko pričakovani vodovod. Zdaj teče voda v vseh dvanajstih vaseh naše doline in to je ena največjih pridobitev. Vodovod smo zgradili s samoprispevkom in udarniškim delom. Vsako gospodinjstvo pa je prispevalo še 800 tisoč starih dinarjev. Imamo novo asfaltirano cesto Rašica—Videm.

Središče Vidma z znano gostilno pri Brdavsu

Družina Šuštar iz Podgorice

Asfalt pa načrtujemo v vsako vas. V načrtu je gradnja nove šole na Vidmu za okoli 400 učencev. Dobili smo novo zgradbo Ljubljanske banke in nov zdravstveni dom, osemstanovanjski blok za učitelje in še marsikaj.

Imamo kulturno-umetniško društvo in obnovljeno godbo na pihala. Več pevskih zborov in poseben ansambel, ki poje stare kmečke pesmi. Ti pevci so že velikokrat nastopali na radiu. Posneli pa so jih tudi na ploščo. Imamo tudi kino dvorano. Zelo pomembna pa je kmetijska zadruga. V zadrugi so včlanjeni vsi kmetje kooperanti. Preko zadruge prodajamo mleko in druge kmetijske pridelke. Največ pa je krompirja. Za naš kraj je posebnega pomena živinoreja. Pitanci in plemenska živina sivo rjave pasme (matofonka). Po naših vaseh boste videli veliko novih hlevov tudi za petdeset glav živine.«

Dobrepoljci so se včasih na veliko izseljevali. Najdemo jih na vseh kontinentih, še posebno veliko pa jih je v Nemčiji. Toda v zadnjem času se

jih vse več vrača. Doma je le najlepše in kdor je priden, mu ničesar ne manjka.

Zagorica, Podgorica, Mala vas, Korinje in druge vasi, pa lepi vaški pašniki in Javhe, lep bukov gozd, koder se pride naprej v Suho krajino. Tam je tudi nova logarska koča in stanovanja za gozdne delavce.

Na drugo stran proti Rašici pa so Ponikve. Lepo urejen in prenovljen dom invalidov in ostarelih. Na široki gozdni jasi boste videli športnike na invalidskih vozičkih. Med njimi je tudi dvaintridesetletna Franciska Ševarac iz Zadra. Svetovna prvakinja med paraplegiki v metu kopja, v šprintu z vozičkom in v plavanju.

Dobrepoljci so znani polharji, predvsem pa so znani pevci in šaljivci. Marija Kralj iz Zagorice je stara že enaindevetdeset let pa je še vsa mladostna in nabrita. Čeprav ji je sluh že nekoliko opešal, kar naprej prepeva. Tudi v postelji in kadar pometa po dvorišču. Z njo pa velikokrat prepeva vsa družina. Sin in hčerke in vnuki.

Kadar se zberejo vaščani pri ličkanju koruze ali pri kakšnem drugem kmečkem delu, prepeva vsa vas.

V Podgorici, v Zagorici in v drugih dobrepoljskih vaseh boste še slišali stare kmečke pesmi, tudi take, ki niso nikjer zapisane in krožijo že stoletja od ust do ust.

Marija Fatorič ali po domače Pečnikova Marija je šla od doma leta 1948. Vsi domači komaj čakajo, da jih obišče. Mogoče ji bo v Podgorici tako lepo, da ne bo hotela več nazaj v Kanado. Bratje in sestre in sosede se veselijo tega srečanja po tolikih letih. Po pismu, ki ga je Marija pisala domov, kakor so mi povedali njeni sorodniki, pa se vidi, da se je v njej že oglasilo domotožje.

Tisti poletni dan v dobrepoljski dolini in med Dobrepoljci je bil sončen, vetroven in poln preprostih, šegavih in dobrih ljudi. Bil je dan kakor veliko podobnih. V Vidmu, v srcu Dobrepolja, pa je igrala godba na pihala in trg je bil poln otroškega smeha.

Ladislav Lesar

Marija Kraljeva iz Zagorice, živa zgodovina tega kraja

Poletje je tudi čas spravila sena — foto: Stane Lenardič

NEPOPISEN ČAR HRASTOVELJ

Hrastovlje so eden največjih biserov našega stenskega slikarstva. Leže v dolini gornje Rižane, 12 km od Koprca. Že od daleč pozdravlja popotnega visoko zidovje, v katerega je opasana cerkev s starim romanskim zvonikom. Slabih trideset let nas loči od odkritja fresk, s katerimi je ta del Slovenije zaslovel tudi izven državnih meja. Slikarija v cerkvi je delo slikarja Johanna de Kastua, ki je zapisal tudi letnico, v kateri je slikal: 1490. Spodnji pas sten pokriva sloviti prizor Smrtnega plesa, ki sporoča: vsakdo se bo poslovil od tega sveta, tako kralj kot berač.

Tam v letu 1953 je freske povsem slučajno odkril Hrastoveljčan Jože Pohlen. Njegovemu odkritju, je pred časom pripovedoval enemu od številnih novinarjev, ki je obiskal Hrastovlje, je botroval dež. »Doma sem bil, dolgčas sem preganjal, pa sem se zašel v cerkvico, ki je tik nad mojo domačijo. Hotel sem najti kak fragment, morda star mozaik, in nenadoma sem pod beležem zagledal freske...«

Od daleč je cerkvica kot utrjena taborska cerkvica, ki jih poznamo z Dolenjske. Visoko zidovje varuje notranjo zgradbo pred udarci vetra, ki domuje v teh krajih. Morda se je tudi zato ta cerkvica, ki sodi med najbolj zanimive, kar jih je sploh po Slove-

niji, ohranila skoraj nespremenjena do naših dni. Postala je središče hrastovelskega življenja: zaradi njenih fresk prihajajo v ta, sicer v kot Slovenije odmaknjen kraj, obiskovalci od blizu in daleč. Hrastoveljčani so postali vodiči: kar ne pove o slikarijah na magnetofonski trak posneta pripoved o vsebini in pomenu teh slikarij za umetnost Slovenije in umetnost srednjega veka nasploh, pove domačin, ki obiskovalcu z močno premično lučjo osvetljuje posamezne prizore. Nekaj več kot 150 prebivalcev vasice, 40 hišnih števil, trgovina, gostilna v okoli 500 let stari od spomeniškega varstva zaščiteni hiši — to so Hrastovlje. Ko greš po vaških poteh, se ti zdi, kot da bo zdaj zdaj stopil iz ene od hiš slikar Janez iz Kastva, ki se bo odpravil, skupaj s pomočniki, k cekvici, da bi dokončal slikarije ali pa popravil to, kar je v zadnjih letih znova začel uničevati dež. Zgodilo se je namreč, da je bil ta spomenik prve kategorije znova ogrožen. Še pred nekaj leti so bile zime v teh krajih, kjer so hišna vrata kraških hiš pred burjo obrnile hrbet in se nastavljajo južnemu soncu, mile, potem, pravijo Hrastoveljčani, se je vreme začelo spreminjati in deževje je v eni od mokrih zim našlo pot skozi streho do fresk. Medtem ko so se domačini začeli pogovarjati o tem, kdo bi bil pravzaprav

dolžan priskočiti na pomoč in zbrati denar za popravilo strehe, je freske vlaga že spet načela. Stoletja so bile skrite pod beležem in na ta način zavarovane, sedaj, ko so odkrite in ko so si pridobile svetovni sloves — naj propadejo? Končno so popravili škodo, ki jo je napravila vlaga.

Izpovednost teh fresk je presenetljiva. Veliko vode je preteklo po koritu Rižane od časa, ko je tod in po drugih istrskih vasicah slikal Janez iz Kastva, in veliko ljudi je šlo tod mimo po vijugastih poteh, pokritih z rdečilom istrske zemlje, toda nihče ni zapisal občutja svojega časa tako polno kot ta srednjeveški slikar. Ni se spogledoval ne z bogom ne z gospo, ki mu je naročila slikanje, ampak je upodobil ljudi okoli sebe in svoj čas: podobe v Smrtnem plesu so kot izsekane iz tistega časa, ki mu po krivemu pravimo »mračni srednji vek«: tu so ljudje, preoblečeni v poklice in dostojanstva, na obokih stranskih ladij je 14 motivov v krogih: dvanajst izmed njih predstavlja mesece oziroma njihovo posestvenje, deloma kot podobe značilnih kmečkih del, ki se vrste skozi leto. Umetnost v Primorju nasploh, je svojčas zapisal oče slovenske umetnostne zgodovine dr. France Stele, predstavlja najzanimivejše poglavje slovenske umetnostne zgodovine. S stališča kulturne in umetnostne geografije pa je to eno najzanimivejših poglavij kulturnega opisa Srednje Evrope sploh, ker vsebuje celo vrsto spomenikov in vplivov nanje. Redkokje se namreč tako jasno izraža vpliv morja in celine na kulturno podobo kake dežele kakor v Istri, redkokje se je tako jasno izrazila v kulturnih spomenikih politična razdelitev pokrajine in socialni sestav prebivalstva, redkokje je tako pomemben vpliv kulturne tradicije ozemlja kakor v obmorski Istri. Kultura in umetnost te dežele imata v resnici prehodni značaj, kljub temu pa so kulturne meje tako ostro postavljene druga ob drugo kakor jeziki in narodnosti.

Hrastovlje so s čarom svojih fresk za Slovenijo to, kar je za Pariz Notre Dame: je središče našega majhnega, toda izredno lepega sveta stare umetnosti. Nedotaknjeno je in zato dvakrat lepše od velikih spomenikov, katere je tuji svet ogradil z zmedo in betonom velemesta.

Peter Breščak

Hrastovljska cerkvica sodi med najzanimivejše v Sloveniji (foto: Janez Marolt)

MED ROJAKI PO EVROPI

VELIK DOGODEK ZA SKD »IVAN CANKAR« NA DUNAJU »ZLATOROG« V ČAST TRIGLAVOVE OBLETNICE

Slovenski skladatelj Avgust Ipavec, ki se že tretje leto izpopolnjuje na dunajski visoki šoli za glasbo pri profesorju in skladatelju Alfredu Uhlu v študiju kompozicije, je Slovenskemu kulturnemu društvu Ivan Cankar na Dunaju 22. junija na intimni slovesnosti izročil svoje najnovejše glasbeno delo »Zlatorog«, posvečeno letošnjim proslavam 200-letnice prvega pristopa na Triglav. Slovesnosti so prisostvovali tudi direktor ljubljanske Opere prof. Ciril Cvetko, skladatelj Vilko Ukmar, koreografa Pia in Pino Mlakar in drugi. Svoje najnovejše delo »Zlatorog«, simfonijo za ples, zbor in orkester, je skladatelj Avgust Ipavec izročil v last društvu Ivan Cankar, ki mu je s tem odstopil tudi vse avtorske pravice. V spremnem pismu društvu je skladatelj med drugim zapisal: »Delo sem pisal iz ljubezni do slovenskih gora. Prav letos praznuje naša domovina dvestoletnico prvega pohoda na Triglav, zato bi rad, da bi bil Zlatorog moj prispevek k slavlju.«

Skladbo »Zlatorog« je ugodno ocenil tudi Ipavčev dunajski profesor Alfred Uhl in nekateri drugi glasbeni strokovnjaki, ki so se imeli priložnost seznaniti z njo.

»Vem, da moj dar prinaša društvu Ivan Cankar veliko obveznost, ki pa, upam, ne bo prevelika,« je med drugim zapisal skladatelj Avgust Ipavec. »Lepo je, če tudi Slovenci v tujini prispevamo nekaj tistemu koščku naše zemlje, ki nam tudi na tujem vzbuja ponos. Prepričan sem, da bi vas tudi ostala slovenska društva v tujini podprla v težavah, saj nosijo imena slovenske zemlje. Vem, da so vsem nam v tujini slovenske gore še posebno pri srcu. Prav pravljica Zlatorog, ki ima zibelko pod Triglavom, nas s svojo lepoto in mikavnostjo kot prstan družji z drugimi narodi. Krepi nam zavest. Ob njej nismo tako majhni. Rad bi jo z glasbo podaril vsem slovenskim družinam, posebno še v tujini. V delu pojem o svobodi in miru, ki se tako skrivnostno skrivata v gorah, kjer se ljudje združujejo in pozdravljajo.

V primeru, da bi v Ljubljani izvedli to moje delo, bo društvo dobilo z avtorskimi pravicami tudi nekaj denarja, ki naj bi bil podpora kulturnim akcijam društva Ivan Cankar.«

Omenimo naj še, da je skladatelj Avgust Ipavec že ob svojem prihodu na Dunaj postavil temelje mešanemu pevskemu zboru društva Ivan Cankar, ki ga vodi še danes. Doslej so nastopali na skoraj vseh društvenih prireditvah in proslavah, predstavili pa so se tudi na srečanjih zahodnoevropskih slovenskih društev v Münchnu in v Frankfurtu. Društvo in sam dirigent si štejeta v posebno čast, da je Avgust Ipavec dirigiral tudi vsem slovenskim pevskim zborom iz zahodne Evrope, ki so na letošnjem frankfurtškem srečanju zapeli otvoritveno pesem »Oj Triglav, moj dom.«

J. P.

»BLED« IZ ESSNA IZLET V ZELENO NARAVO

Komaj smo si malo oddahnili s potovanja na srečanje slovenskih društev v Frankfurt, kjer smo se udeležili sre-

čanja slovenskih društev, že so nas čakale nove naloge v okviru društva Bled v Essnu. Enkrat ali dvakrat na leto priredimo za naše člane izlete v naravo, saj si ob življenju v črnem Porurju resnično lahko zaželim, da se naučimo svežega zraka. Slovenci se takih izletov radi udeležujejo, ker imajo priložnost, da se pogovore s številnimi prijatelji in znanci, hkrati pa prisluhnejo novicam iz domovine.

Avtobusa mestnega podjetja sta bila nabito polna, ko smo se v soboto 17. junija odpeljali iz Altenessa v smeri proti vzhodu. Na vsej poti ni manjkalo petja in smeha kakor tudi domače glasbe. Člani društva so poskrbeli za jedačo in pijačo, na ražnju se je cvrlo in peklo, dobre volje ni zmanjkalo.

Med udeleženci izleta je bilo splošno zadovoljstvo in vsi si želimo, da bi bilo takih izletov še več.

Rudi Ravnak, Essen

SLOVENSKO SREČANJE V DERENDINGENU TRUBAR NAM JE DAL DOMOVINO

V nedeljo 4. junija 1978 se je zbralo okoli 600 Slovencev v Derendingenu v Domu Primoža Trubarja s svojevrstno bogatim kulturnim programom, ki so se ga udeležili tudi nekateri ugledni domačini iz Derendingena in Tübingena. Ob upokojenem župniku Walterju Döttlingu naj omenimo zlasti *dr. Ludolfa Müllerja*, predstojnika Slcvskega inštituta na univerzi v Tübingenu, ki je zastopal tamkajšnjo univerzo, *Albrehta Kemmerja*, načelnika mestnega sveta za kulturo, ki je predstavljal tübingensko mestno občino. Iz domovine sta se slovesnosti udeležila *dr. Matjaž Kmecl*, dekan filozofske fakultete, v imenu univerze iz Ljubljane, in *Janko Moder*, predsednik Društva književnih prevajalcev.

Kulturni program sta pripravili predvsem slovenski društvi »Triglav« iz Stuttgarta in »Planinka« iz Ravensburga in zadeli žebljico na glavico ravno z odločitvijo, naj bo slovesnost v Derendingenu, v Domu Primoža Trubarja, ki se čedalje bolj uveljavlja kot naravno zbirališče Slovencev iz domovine in tujine.

Prireditvev je začel *dr. Ferdinand Hožič*, predsednik društva »Triglav«, in v jedrnatih besedah poudaril predvsem, da bi brez Trubarja Slovenci imeli sicer vsak svoj dom, ne bi pa imeli domovine. Vokalni oktet društva »Triglav« je zapel »Oj Triglav moj dom«, potem pa je *Janko Moder* podal nekaj misli o Trubarju, v čigar imenu se zbiramo v Derendingenu, in zlasti o odločilni vlogi pastorja Walterja Döttlinga, ki je znal s svojim blagodejnim vplivom doseči, da je razpoloženje tamkajšnjega prebivalstva zelo naklonjeno spoštovanju velikega slovenskega duha Primoža Trubarja, in njegovemu življenjskemu poslanstvu: biti most med narodi. Povedal je tudi nekaj drobcev iz zgodovine Doma Primoža Trubarja in opozoril na širši pomen tega dejanja: naravno sodelovanje med Tübingenom (katerega predmestje je Derendingen) in Ljubljano mora dobiti še stvarnejše oblike v tesnejših stikih med obema mestoma in zlasti med obema univerzama.

Isto misel sta takoj potrdila in podprla tudi zastopnika tübingenskega mesta in tamkajšnje univerze, še posebej pa *Walter Döttling*, ki je izrazil upanje o skorajšnjem konkretnem sadu dolgoletnih prizadevanj na obeh področjih.

Sledile so recitacije in nastopi slovenskih šolskih in predšolskih otrok in vokalnega okteta, potem pa smo se preselili na Trubarjev grob, kjer so otroci iz obeh slovenskih društev položili venca, krajši nagovor pa je imel *dr. Matjaž Kmecl*, ki je poudaril predvsem Trubarjevo genialnost in narodnostno zavest in ponos, da je tudi na tujem ostal zvest slovenskemu jeziku. Upokojeni pastor Walter Döttling pa je opozoril na zgodovinske zanimivosti v zvezi s Trubarjevim grobom in še posebej razkazal še zelo bogat arhiv, ki se zbirav cerkveni zakristiji in nam je lahko v ponos zlasti zaradi ljubezni, s kakršno je zbiran in dopolnjevan.

Tretji del prireditve je potekel v veliki telovadni dvorani v bližnjem Pfrondorfu, kjer je najprej spregovoril *France Presetnik*, generalni konzul SFRJ v Stuttgartu, pod čigar pokroviteljstvom in z njegovo vsestransko razumevajočo pomočjo je potekala zamisel od prvih zasnutkov do končne uresničitve. Spregovoril je o Primožu Trubarju in njegovi zgodovinski zasidranosti in današnjem pomenu za Slovence. Potem pa je konzul *Zvonimir Zec*, referent za šolska in kulturna vprašanja, podelil diplome slovenskim osmošolcem. Program se je nadaljeval z recitacijami, baletnimi in podobnimi nastopi.

Vso prireditev je kot prijeten povezovalc vodil profesor *Franc Belec*, kot prevajalka pa je pomagala *Marjeta Čop*.

Prireditve so se udeležili Slovenci iz več društvenih enot (Stuttgart, Nagold, Reutlingen, Sindelfingen, Ravensburg), kjer je od šest do osem tisoč slovenskih delavcev in kjer se po zaslugi generalnega konzulata v zadnjem času čedalje bolj uveljavljajo kulturne, športne in drugačne težnje naših delavcev.

Vsa prireditev je zelo lepo potekala, tako da je bil več kot naraven sklep vseh: to je začetek nove dobe in slovesnost mora preiti v redno vsakoletno srečanje, s tem pa je Derendingen s Tübingenom vred v znamenju Primoža Trubarja opravil še eno dragoceno in pomembno vlogo in nalogo.

LEPA PROSLAVA V BURSCHEIDU

PROSLAVILI SMO ROJSTNI DAN MARŠALA TITA

V četrtek, 25. maja se je v Burscheidu blizu Leverkusna zbralo veliko število Slovencev, da so skupaj proslavili Titov rojstni dan in dan mladosti. Tu so bili učenci vseh oddelkov slovenske dopolnilne šole iz Severne renške pokrajine — iz Essna, Krefelda, Gütersloha, Hildna in Burscheida; z njimi so prišli njihovi starši, vsem pa so se pridružili še člani slovenskih društev: Maribor iz Hildna, Bled iz Essna, Slovenija iz Gütersloha in F. Prešeren iz Burscheida.

Vreme nam ni bilo posebno naklonjeno, sonce se ves dan ni pokazalo, kar pa nas ni oviralo, da prireditve ne bi izpeljali do konca. Za primer dežja so pridni člani društva F. Prešeren pripravili pred dvorano še enkrat tako velik prostor in ga prekrili s šotorskim platnom, kajti dvorana bi bila za vse obiskovalce premajhna.

Ob 11. uri dopoldne je bila zbrana že večina ljudi. Fantje, učenci slovenske dopolnilne šole, so se zbrali v dve moštvi in odšli na igrišče odigrati nogometno tekmo. Dekleta so se razdelila v dve skupini in se na mokrem travniku ob dvorani pomerila v igri »med dvema ognjema«. Najmlajši udeleženci pa so se razdelili v dve vrsti in se igrali različne tekmovalne igre. Ti najmlajši so imeli tudi največ gledalcev, saj so se igrali na terasi pri dvorani. Po končanih športnih tekmovanjih so se vsi otroci zbrali pod platneno streho, kjer so jim matere postregle s toplo enolončnico.

Ob 15. uri se je pričel kulturni spored. Tovariš *Franc Pristovšek*, generalni sekretar ambasade SFRJ v Bonnu,

Pionirji čestitajo Titu za rojstni dan

Mamice so pripravile malice za otroke (Burscheid)

je govoril o pomenu praznika in veličini našega predsednika Tita. Učenci slovenske dopolnilne šole so povedali čestitke Titu za rojstni dan in zapeli pionirsko himno ter prebrali pozdravno pismo, ki smo ga poslali tovarišu Titu.

Po svečanem delu proslave so si otroci in nekateri odrasli ogledali lutkovno predstavo pravljice »Princeska na zrnu graha«, ki so jo zaigrali člani Prešernovega gledališča iz Kranja. Gledališke igralce nam je poslala Zveza kulturnih organizacij Slovenije. Vsi so zavzeto sledili dogajanjem na odru, saj je večina otrok prvič v življenju gledala neko gledališko predstavo v materinem jeziku. V glasbenem delu programa so se predstavili še mladi instrumentalisti in »kvintet Štatenberg«, oboji člani društva Maribor.

Dan se je že nagibal v večer, ko so se po dvorani razlegli zvoki seksteta »Sirena«, ki je z domačimi vižami povabil vse odrasle udeležence praznovanja na ples. Za dobro kapljico in jedila je poskrbelo društvo F. Prešeren. Iz kuhinje je dišalo po čevapčičih in klobasah, pred dvorano pa po sveže pečenem mesu, saj sta se na ražnju vrtela dva odojka. Otroci so dobili popoldne še malico in proti večeru še večerjo. Vse, kar so otroci pojedli in popili, je bilo brezplačno, saj so za otroke prispevala sredstva naša slovenska društva: Maribor, Bled, Slovenija, F. Prešeren. Vsi udeleženci tega praznovanja so domov odhajali z mislijo, da je bil ta dan nekaj posebnega, da že dolgo, dolgo niso praznovali Titovega rojstnega dne in dneva mladosti na tak način, tako lepo.

Najsrečnejši so bili otroci, saj jim je okolica dvorane — travnik in gozd, nudila neizmerne možnosti za igranje. Sklepala so se nova poznanstva in prijateljstva med našimi šolarji iz različnih krajev domovine in različnih krajev začasnega bivanja. Vsi so zatrjevali: »To je bil pravi dan mladosti!«

Zofija Češnovar

Skupina slovenskih šolarjev iz Stuttgarta s svojo učiteljico Mileno Skrtovo med izletom

Pred spomenikom maršalu Titu v Kumrovcu

»MALA« IN »VELIKA« ŠOLA »SLOVENSKA ŠOLA« V GÜTERSLOHU

Slovensko športno društvo »Slovenija« iz Gütersloha si je ob svoji ustanovitvi pred dvema letoma v svojem delovnem programu zadalo kot eno izmed osnovnih nalog, da začnejo z dopolnilnim poukom za slovenske otroke. Pouk v tej šoli se je začel 1. februarja letos, vanjo pa je zajetih 18 otrok od 7. do 14. leta. Večina otrok prihaja k pouku redno. Izredno pomembna je tudi ugotovitev, da vsi otroci govorijo materin jezik.

V redni dopolnilni pouk v slovenskem jeziku niso zajeti predšolski otroci, zato 12 otrok obiskuje malo šolo v prostorih društva »Slovenija«.

D. Č., Gütersloh, ZRN

PRIJETEN IZLET

DOMOVINA — RADI TE IMAMO

V okviru aktivnosti, ki jih med našimi otroki na tujem izvaja Ljubljanska banka, se je v maju mudila pri nas skupina 94 učencev, članov pionirskih odredov Triglav in Mladost iz Stuttgarta na tridnevni izlet po Jugoslaviji. Obiskali so Bled, Postojnsko jamo, Ljubljano, Zagreb, Kumrovec, Podčetrtek in Dolnjo Stubico.

V spremstvu učiteljev in atašeja za šolstvo pri generalnem konzulatu SFRJ v Stuttgartu so naši šolarji potovali po Jugoslaviji s posebnimi avtobusi, na katerih je bil velik napis »Domovina, radi te imamo«.

Ta izlet bo za vse učence nedvomno nepozabno doživetje, saj so si na lastne oči ogledali številne kraje, o katerih so se učili pri slovenskem dopolnilnem pouku, mimogrede pa so se na kratko seznanjali tudi s pomembnimi poglavji iz naše zgodovine. Vsi naši šolarji iz Stuttgarta so bili še posebej vznemirjeni, ko so prišli v rojstni kraj

predsednika Tita, v Kumrovec. Vsi so se hoteli fotografirati pred njegovo rojstno hišo. V Podčetrtku so jim lep sprejem pripravili domači pionirji, ki so jim pripravili pisan kulturnoumetniški spored, podobno pa je bilo tudi na osnovni šoli na Viču v Ljubljani. Stuttgartski šolarji so sklenili številna nova prijateljstva, medsebojno pa so se dogovorili, da si bodo dopisovali.

Zdaj je ta izlet že daleč za stuttgartskimi pionirji, spomini nanj pa so še vedno živi. O tem priča tudi telegram, ki ga je v imenu skupine poslal Ljubljanski banki jugoslovanski generalni konzul v Stuttgartu France Presetnik; med drugim je v njem zapisano:

»Vaš poskus spodbujanja otrok k namenskem varčevanju in vaša pomoč pri vključevanju teh otrok v naš sistem samoupravnega odločanja je velik prispevek društvenemu delovanju naših najmlajših državljanov v tujini. Taki izleti po domovini imajo velik vzgojen in izobraževalni učinek.«

Zdravka Čičmirko

JUGOSLAVIJA V DORTMUNDU

Jugoslovanski in slovenski likovni, glasbeni, dramski ali umetniki drugih zvrsti sicer niso neznani zahodnim, posebej ne zahodnonemškim ljubiteljem in poznavalcem — vseeno pa se bolj redko zgodi, da bi lahko v dobrem tednu dni dobili poskus celovitejšega prikaza sodobnega kulturnega življenja v Jugoslaviji. Ravno to se je sredi junija dogajalo v porursko-vestfalskem velenemu Dortmundu, ki že dobrih dvajset let goji tradicijo z naslovom »Ausslandskulturtag« (dnevi kultur tujih narodov). Letos je bila torej v gosteh Jugoslavija.

Tako gostitelju kot domačim samoupravnim organizacijam, ki po republikah in pokrajinah združujejo kulturne kroge, se je zastavilo nelahko vprašanje, kako v devetih dneh prikazati najpomembnejše iz kulturne ustvarjalnosti vseh narodov in narodnosti jugoslovanske skupnosti. Za nas je seveda še posebej zanimivo vprašanje, kako smo bili predstavljeni mi s slovensko kulturno ustvarjalnostjo.

»Dnevi kulture narodov in narodnosti Jugoslavije« — tako smo z naše strani poimenovali ta »jugofestival« — so zaobsegli vsa področja kulturno-umetniškega ustvarjanja. Medtem ko so za baletni in dramski del sporeda poskrbeli Beograjčani (ansambel osrednjega ljudskega gledališča je zelo uspešno izvedel kot otvoritveno predstavo balet sodobnega skladatelja Rudolfa Bručija »Katarina Ismailova«, nato pa še dve predstavi »Labodjega jezera«), Dubrovčani (gledališče »Marin Držić« je gostovalo z ljudsko komedijo »Kate Kapuralica« in Anouilhevim »Povabilom v grad«) ter Mostarčani (pokazali so staro igro »Kot vihar« Svetozara Čorovića), smo bili Slovenci izredno močno zastopani z likovniki, filmskimi umetniki ter književniki oziroma oblikovalci kulturne politike (slednje v osebnosti pisatelja Bena Zupančiča, ki je bil delno vodja državne delegacije, sobesednik v okrogli mizi z nemškimi pisatelji ter predavatelj o samoupravljanju v kulturi).

Našem triu Tartiniju je pravzaprav pripadla čast, da je pred samim slovesnim začetkom kulturnih dnevov in pred slavnostnimi govorniki (v imenu jugoslovanskega predsednika ZIS je govoril podpredsednik dr. Ivo Margan, v imenu bonskega kanclerja pa državni minister Hans-Jürgen Wischnewski) zaigral Dvořakovo skladbo ter z velikim uspehom nastopil še s tremi komornimi koncerti.

Likovni ustvarjalci so se predstavili najprej v sklopu reprezentativne razstave o »sodobnih tendencah v jugoslovanski umetnosti«. Po dve svoji deli so imeli v muzeju na Ostwallu (razstava še teče, oziroma jo bodo prenesli v Zahodni Berlin in Nürnberg) med slovenskimi sodobnimi slikarji Janez Bernik, Bogdan Borčić, Riko Debenjak, Herman Gvardjančič, Andrej Jemec, Zmago Jeraj, Adri-

jana Maraž, Gabriel Stupica in kot kiparja France Rotar ter Slavko Tihec. Svoje posebne razstave so po bankah in galerijah priredili Jože Ciuha, Tone Lapajne in Karel Zelenko.

Hkrati z otvoritveno baletno predstavo so imeli tudi otvoritveni filmski nastop. Jugoslovanske filmske umetnike sta tu zastopala režiser Matjaž Klopčič in igralka Milena Zupančičeva, in to s filmom »Vdovstvo Karoline Žašler« (v prevedenem naslovu so jo prikazovali kot »Karolinino vnebovzetje«).

Odmev na jugoslovanske kulturne prireditve je bil nad vsakim pričakovanjem, saj so našli nad dvajset odstotov več obiskovalcev (blizu 200 tisoč) kot v dosedanjih podobnih manifestacijah. Res pa je, da je bilo iz Jugoslavije tudi skoraj dvakrat toliko nastopajočih, saj so kar trije veliki folklorni ansambli (»Tanec« iz Skopja, »Mladost« iz Zagreba in »Rugovo« s Kosova) poleg treh gledališko-baletnih in skupaj s solisti (hrvaška pianistka Pavica Gvozdić, orgljaš Željko Marasović) in plesni orkester Radiotelevizije Novi Sad skupaj z novinarji — imeli smo okroglo mizo z zahodnonemškimi kolegi — šteli kar 810 nastopajočih.

Do zdaj največja predstavitev kulturnega življenja v Jugoslaviji je bila po splošni oceni (seveda tudi porurskega tiska) velik uspeh.

A. R.

5. SREČANJE SLOVENSКИH DRUŠTEV

»OJ, TRIGLAV MOJ DOM«

Pod geslom »Ti si naša misel — domovina« so se slovenski rojaki iz zahodnoevropskih dežel v Frankfurtu ob Maini že šestič zbrali, da bi pokazali, kako gojijo v svojih društvih materinščino, slovensko kulturo in navade. Odkar se je med izseljenskimi društvi pred skoraj desetimi leti porodila zamisel o vsakoletnih srečanjih, so ti shodi doživeli tolikšen razmah, da se njihovi duhovni očetje, rojaki iz Francije, Belgije ali Nizozemske, komajda še znajdejo. Srečanja so namreč postala velika, morda in očitno tudi prevelika.

Letos so se zbrali Slovenci v največji frankfurtski prireditveni dvorani, v »Jahrhunderthalle«, ki nosi ime po zahodnem predmestju oziroma velikem kemijskem koncernu Hoechstu.

Medtem ko so prireditelji — frankfurtsko društvo »Sava« — dobili za pokrovitelja hessenskega ministrskega predsednika Holgerja Börnerja, je ožjo domovino zastopala kot pokroviteljica republiška konferenca socialistične zveze.

Podobno in enako uspešno kot teden poprej s švedskega srečanja v Malmöju je RTV Ljubljana prenašala tudi iz Frankfurta živo oddajo s slovenskimi šolarji »Spoznavajmo svet in domovino«. Prav tako je že ustaljena praksa, da se v popoldanskem programu predstavijo posamezna slovenska društva s svojimi kulturnimi točkami. Ravno tu sta bogastvo in težavnost društvenega življenja vidni najbolj nazorno. Zakaj? Skoraj nemogoče je v sklenjenem programu prikazati vsakemu prispelemu društvenemu ansamblu to, kar meni, da je za njegovo uspešno delo najbolj značilno.

Slovenci smo pač najprej pevci. Že ko so se na samem začetku zbrali na odru vsi pevci in ko je zadonela domovinska pesem »Oj Triglav, moj dom«, je bilo jasno, da bomo od njih posamično slišali še dosti lepega.

Predsednik »Save« Jože Gašperšič je lahko med gosti pozdravil jugoslovanske veleposlanika iz Bonna Radomira Makića (ki je pozneje tudi dal visoko priznanje domoljubnemu delovanju slovenskih društev), predstavnika hessenske deželne vlade, frankfurtskega mestnega »magistrata«, pa seveda konzule, med katerimi imata Magda Kočarjeva (v Frankfurtu) in Franc Pristovšek (Bonn) še posebne zasluge za sodelovanje s slovenskimi društvi. Druž-

benopolitične dejavnike iz domovine je zastopal tokrat republiški sekretar za mednarodno sodelovanje Marjan Osolnik.

Gostiteljsko društvo »Sava« se je pozneje predstavilo s svojim moškim pevskim zborom, ki ga vodi neumorna aktivistka in tajnica društva Danijela Žula. Tudi instrumentalni narodno-zabavni ansambel »Veseli Pomurci« je ponos frankfurtskega društva, ki je ob tej priložnosti na slovesen način navezalo trajno sodelovanje z občino Ptuj; občinski predstavniki pa so izročili društvu prapor (varoval ga bo prvi predsednik društva Janko Zemljčič).

Od kod vse niso tokrat prispeli naši rojaki z avtobusi v Frankfurt!

Pogled v polno dvorano »Jahrhunderthalle« med 6. srečanjem slovenskih društev v Frankfurtu (foto: Tone Stojko)

Dunajsko društvo »Ivan Cankar« je prišlo tisoč kilometrov daleč prepevat domovinske; pevski zbor je pokazal visoko amatersko uglašenost. Čisto iz drugega konca so prišli pevci iz slovenskega delavskega društva v Aumetzu, da bi preko otroškega zbora (vodi ga Marija Pecovec) pričarali, kako je »na Gorenjskem fletno«. Čisto za konec je njihov moški zbor zapel delavsko revolucionarno »Pesem o svobodi« (pevovodja Andrej Pišlar). Slovenske oktete imajo rojaki v Zahodnem Berlinu (predstavili pa so se z »Završkimi fanti« in rusko o »dvanajstih razbojnikih«, vodi pa jih duhovnik Anton Štekl), stuttgartski »triglavani« (ki so pod vodstvom Janeza Kosela med drugimi zapeli »Pojdem u rute«), v društvu »Bled« v Essnu (vodi ga Albert Pavšič, poje pa prav tako narodne, kot je »Plenice je prala«).

Druga najmočnejša »panoga« v kulturnem življenju naših društev so narodni plesi. Essenski »Bled« ali folklorna skupina »Ljubljana« že slovita blizu in daleč s svojimi nastopi. Izrednega praktičnega pomena za vsa društva so muzikantje, narodno-zabavni ansambli, ki pritegnejo največ rojakov na zabave: to so v münchenskem »Triglavu« mladi z imenom »Alpe-Adria« (Darko Soršak), kvintet »Štatenberg« (Oto Lesjak) v društvu »Maribor« v Hildnu ali »Plavi biseri«, ki igrajo v Ingolstadtu v društvu »Lastovka« in jih vodi Drago Horvat.

Ker pa takšne srečanje dobiva del svojega ugleda tudi na račun gostujočih skupin iz domovine, ne bi smeli pozabiti na to, da je prišel v Frankfurt igrati veliki plesni orkester RTV Ljubljane pod vodstvom Jožeta Privška ter da je ob oddaji in v programu igral tudi ansambel Mojmir Sepeta. Znani pevci Marjana Deržaj in Majda Sepe, pa Braco Koren in Janko Ropret so skupaj z igralcema Majdo Potokarjevo in Janezom Hočevarjem-Rifletom prispevali, da je do pozno v noč odmevala slovenska viža izpod kupole frankfurtske prireditvene dvorane. K odlični organizaciji — radijske oddaje in vse poznejše prireditve — sta bistveno prispevala tudi priljubljena radijsko-televizijska napovedovalca Milanka Bavconova in Vili Vodopivec.

A. R.

PASIVNOST NE PRISPEVA K NAPREDKU

Spoštovani pasivni član,

v zvezi s tvojim pismom v »Rodni grudi« štev. 7, želiva odgovoriti na nekatere tvoje trditve in razmišljanja.

Slovenska društva imajo navado, da obveščajo svoje člane o občnih zborih. Vsak član ima na teh pravico kritizirati dejavnost društva ali posameznih odbornikov, predlagati nove, izraziti ideje in načela, ki so v korist delovanju društva in ki prispevajo k ohranitvi narodne zavesti.

Če pasivnih članov na te zборе ni, odloča večina prisotnih, ki voli tudi svoje predstavnike. Vodstvo društev in predsednik koordinacijskega odbora predstavljajo tako večino svojih članov in se ne morejo ozirati na tiste pasivne člane, ki leže doma na zofah, čeprav bi njihovo sodelovanje bilo še kako koristno.

V vseh vrstah demokracije pa tudi v švedskem modelu je tako, da izvoljeni predstavniki zastopajo svoje člane v javnosti, saj sicer delovanje društev, organizacij itd. praktično ne bi bilo mogoče.

Če so člani društva nezadovoljni z delom posameznih odbornikov in menijo, da ti zastopajo bolj komercialne interese kot pa slovensko zavest, imajo ne samo pravico temveč tudi dolžnost, da zahtevajo njihovo odstranitev, kajti slovenska društva so interesne skupnosti, katerih bistvena naloga je ohranitev tradicij, zadoščanje patriotičnih, narodnostnih in kulturnih interesov ne pa točenje vina in razvijanje cehovstva. Žal pa so društva tudi včasih — zlasti ob zabavah — prisiljena pobirati vstopnino, da bi tako lahko plačala stroške najemnine in kulturne dejavnosti društva.

Toda, da bi se lahko izvršile spremembe, morajo člani aktivno sodelovati na zborih in sestankih.

Normalna reakcija ljudi (»peščiče aktivnih«) je, da jim kritika tistih, ki ničesar ne prispevajo k delovanju društva, ni všeč, pa čeprav so te kritike včasih po svoje zanimive a večinoma destruktivne zato, ker pasivnost še nikoli ni pripomogla k boljšemu vpogledu kakršnegakoli delovanja.

Da zanimanje za sodelovanje v slovenskih društvih še vedno ni takšno, kot bi želeli, je vzrok v pasivnosti članov, ki pa ne izvira iz odklona do »idej, ki jih želi peščica ljudi s silo vsiliti stotinam rojakov«, kot ti trdiš. Ta ima bolj verjetno svoje korenine v prevzemanju švedskega načina življenja, ki je individualistično (skrbim za moje, ti pa zase'), nevarno situacije združevanja (najraje sedim pred televizorjem), ki že dolgo bolega za akutnim pomanjkanjem vzajemne pomoči (nikar ne prenašaj težav name, imam svojih dovolj) in ki mu grozi tip človeka s kovinsko površino, brez fantazije in čustev. K temu lahko prištejemo še delitev na socialne razrede in grupiranje okoli njih, švedsko bolezen zavist in še kaj. Toda vse to niso karakteristični pojavi samo za Švedsko, temveč nasploh za vso potrošniško družbo, kjer osebni interesi prevladujejo pred interesi skupnosti.

Ker Slovenci nikoli nismo imeli posebnih težav prilagajanja v švedsko potrošniško družbo, je šla asimilacija mnogih slovenskih intelektualcev tako daleč, da jim je slovenska beseda potrebna samo še takrat, kadar obiščejo domovino. Mnogi se držijo načela »goistov in oportunistov ubi bene ibi patria« (kjer je dobro, tam je domovina), zanikajo svoj izvor in se oblačijo v plašč odtujenosti.

»Navadni« rojaki si želijo čimprej materialno opomoči, da bi se lahko vrnili domov. Za uresničitev teh ciljev izkoristijo večkrat tudi svoj prosti čas. Težavni delovni pogoji podvojujejo našemu človeku napore, kar zmanjšuje njegovo pripravljenost za sodelovanje na področju društvenih dejavnosti. Ali naj gre v društvo in se aktivno udeležuje v kulturni dejavnosti, ali naj si najprej uredi svoje življenje?

Najprej je treba ustvariti kulturo življenja. Šele takrat in ob spoznanju, da standard ni sinonim za človekovo srečo, bo lahko postal tudi naš »navadni« rojak resnični porabnik kulturnih dobrin ter prevzel vlogo oblikovalca kulture Slovencev na tujem.

Geografska raztresenost naših rojakov na Švedskem je tudi eden izmed vzrokov za slabo udeležbo na društvenih prireditvah in sestankih, saj je čas potovanja z enega konca mesta v drugi npr. v Stockholmu kar dobra ura. In kot dolgoletni priseljenec veš, da ni za družbo, v kateri živiš, nič lepšega kot lagodnost.

Anketa, ki bi prikazala vzroke, zakaj se večina Slovencev ne aktivno pridruži slovenskim društvom, ne bi dala zaželenih rezultatov, ker iz prakse vemo, da so ljudje siti anket. Podobne ankete smo imeli, odgovarjali pa so ponovno samo aktivni člani. Kolikor-toliko objektivno sliko tega vprašanja bi morda dalo telefonsko anketiranje, s katerim pa bi načeli anonimnost, ki je nekaterim tako draga.

Kot je znano, so vrata slovenskih društev zaprta za vsakršno politično propagando in dejavnost, posebno pa tisto, ki bi razdiralno vplivala na kulturno poslanstvo društev in stike, ki jih imamo z domovino. Sicer pa imajo člani zunaj društva svojo demokratično pravico glasovanja po pravih demokracijah, ki ti je tako pri srcu.

Ker načela in ideje »peščiče ljudi«, ki vodijo slovenska društva, in izjave predsednika KO v tvojem pismu niso precizirana, tudi odgovora na to ni mogoče dati.

Spoštovani pasivni član! Nehaj biti pasiven, odvrži plašč anonimnosti, opogumi se in se aktivno priključi našim vrstam, kajti le tako boš lahko z uspehom razvil ideje v korist delovanja slovenskih društev, le tako boš lahko označil pojave, ki se ti zdijo ne vredni dejavnosti slovenskih društev, saj verjetno poznaš pregovor: kdor ne prispeva, naj ne zahteva! Ti in ostali pasivni člani slovenskih društev ste prisrčno dobrodošli v naše aktivne vrste!

Aktivna člana slovenskih društev
Ljiljana Hribar in Marjan Kramaršič
Švedska

Prebral sem pismo t. zv. »pasivnega člana« v Rodni grudi in mislim, da mu moram odgovoriti. Žal »pasivnega člana« ni, kadar je treba prijeti za delo, kot kaže, pa je aktiven, če je treba kritizirati delo tistih, ki se trudijo za obstoj in napredek slovenskih društev na Švedskem. Čeprav nas je večina že nad deset let na Švedskem, so naša društva še mlada in še vedno iščemo smernice svojega dela in udejstvovanja. In prav vsakemu je odprta pot, da na demokratičen način iznese svoje mnenje in predloge ter tako konstruktivno pripomore k razvoju naše dejavnosti. Brez dvoma pa bo vsak, ki poležava doma na zofi in posluša izjave tistih, ki se upajo javno zastopati svoja stališča in mnenja, doživljal le-ta kot različna od svojih lastnih in jih zaradi svoje neaktivnosti pojmoval kot samovoljna.

Žal ima pisec pisma prav, da je udejstvovanje naših intelektualcev v slovenskih društvih premajhno. Toda kje so vzroki? Do leta 1975 švedski parlament ni imel jasnih smernic glede priseljenjske politike. In zato je veljalo pravilo o ostri zahtevi po asimilaciji (cit. Kjell Öberg, šef priseljenjskega urada). Vsako odstopanje od vzorca povprečnega Svenssona je bilo pojmovano kot negativno. Jasno je, da je taka politika nesprejemljiva. Zato je švedski parlament l. 1975 sprejel smernice priseljenjske politike, ki slone na osnovi enakosti, proste izbire kulturne identitete, tolerantnosti in solidarnosti. Toda pot od sklepa parlamenta do mentalitete povprečnega Svenssona je dolga. Še vedno prihajajo na priseljenjski urad priseljenecem sovražna anonimna pisma (cit. Kjell Öberg). Ne pozabimo na raziskavo mnenja o priseljenjih med švedskimi šolarji v Göteborgu. Naj jih navedem: tujci so zoprni, prepirljivi, umazani in neumni. Mnenja, ki jih otroci slišijo doma (cit. Kjell Öberg). Zato se ne čudimo, da se še vedno zdi marsikomu primerno, da ne odstopa od vzorca povprečnega Svenssona. Pri tem pa moramo upoštevati še to, da so pri veliki brezposelnosti, intelektualci še bolj izpostavljeni konkurenčnemu boju kot »navadni« priseljenjci, kajti njihova delovna mesta so privlačna tudi za domačina.

Tudi za najmanjšo skupino in ne le za veliko družbo velja, da si mora novi prišlec ustvariti svoj položaj in identiteto. Mi delamo na tem in si ustvarjamo svoj položaj v švedski družbi. Organizacijske težnje priseljencev lahko gledamo danes kot razvijajoče se ljudsko gibanje (cit. Kjell Öberg) in upravičeno lahko pričakujemo, da bomo imeli vedno več aktivnih članov.

Pa še nekaj besed o družabnih dejavnostih naših društev. Še najmanj jim pritiče očitke komercialnosti. Kajti tudi v to dejavnost je vložena veliko prostovoljnega dela in požrtvovalnosti. Kritike materialnih stroškov je v visoko razviti potrošniški družbi, v kateri živimo in ob pičlih sredstvih društev več kot upravičeno. Bolj pravilna bi bila kritika, da so v nepravem sorazmerju z našo kulturno dejavnostjo. Verjetno leži pač vzrok v tem, da imamo preveč »pasivnih« članov društev in »skritih« talentov.

Na koncu naj omenim še to, da je anonimna anketa morda primerna za statistiko. Kristalizacija mnenj, teženj in želja pa je možna le na osnovi odprte debate in diskusije. Zato pozivam na pol anonimnega pisca pisma v Rodni grudi — naj mi ne zameri, da odločno zavračam njegovo pisanje in način delovanja — naj raje postane aktiven član slovenskih društev na Švedskem.

Doc. Edvard Pišler, član slovenskega društva v Stockholmu

**POLZELA
NOGAVICE**

POLZELA
TOVARNA NOGAVIC/POLZELA

»POLZELA« TOVARNA NOGAVIC S SVOJO BOGATO PROIZVODNO TRADICIJO JE PREJELA ŠTEVILNA PRIZNANJA ZA SVOJ BOGAT ASORTIMENT ŽENSKIH NOGAVIC IZ EKSKLUZIVNIH PREDIV, MOŠKE NOGAVICE IZ BOMBAŽA, VOLNE IN SINTETIKE TER RAZNIH MEŠANIC. ZAŠČITNI ZNAK LASTOVKE JE JAMSTVO ZA KVALITETO.

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE

CELJE, LJUBLJANSKA 16
S TEMELJNIMI ORGANIZACIJAMI
ZDRUŽENIMI V GIP INGRAD
IZVAJAMO:
VSE VRSTE VISOKIH IN NIZKIH GRADENJ
VSA ZAKLJUČNA GRADBENO-OBRTNA
IN INSTALACIJSKA DELA
PROIZVAJAMO IZDELKE IN POLIZDELKE
IZ BETONA KOT SO OPEKA, CEVI, PLOŠČE
INAS OKNA ITD.
ORGANIZIRAMO IN IZVAJAMO INŽENIRING
PROJEKTIRAMO IN PRIPRAVLJAMO
TEHNIČNO DOKUMENTACIJO ZA
IZVAJANJE INVESTICIJSKIH OBJEKTOV
ZAHTEVAJTE PROSPEKTE O IZDELKIH IN
PONUDBE ZA IZVAJANJE DEL.
ZA CENJENA NAROČILA SE PRIPOROČAMO.

**LJUBLJANSKA BANKA
TEMELJNA DOLENJSKA BANKA
NOVO MESTO**

enota Novo mesto

Kettejev drevored 1	22-213
Trdinova 2	22-894
Cesta komandanta Staneta	21-686
Bršljin	23-030
Metlika	77-132
Trebnje	83-279
Mirna	82-357
Straža pri Novem mestu	84-574

**enota za stanovanjsko in
komunalno kreditiranje**

Kettejev drevored 1, Novo mesto	21-761
---------------------------------	--------

enota Črnomelj

Trg svobode 2	76-052
Vinica	78-235
Semič	78-366

DOM SI GRADITE IN SE ODLOČATE ZA NAKUP OKEN, VRAT, OKENSKIH
SENČIL, KAR VSE SODI V PODROČJE STAVBNEGA POHIŠTVA.
SEVEDA GRADIMO ENKRAT ZA VSELEJ – TOREJ HOČEMO KVALITETO
Z NAJMODERNEJŠIMI REŠITVAMI: TO JE STAVBNO POHIŠTVO

JELOVICA – ŠKOFJA LOKA

JELOVICA IZDELUJE MED DRUGIM TUDI FINALIZIRANA
OKNA IN BALKONSKA VRATA, FURNIRANA NOTRANJA,
VRATA, POLKNA, ŽALUZIJE, VHODNA IN GARAŽNA VRATA,
MONTAŽNE STANOVANJSKE HIŠE IN WEEKENDE, RAZNE
MONTAŽNE POSLOVNE OBJEKTE, ITD.

LASTNA TRGOVSKA MREŽA V JUGOSLAVIJI

ŠKOFJA LOKA, KIDRIČEVA 58, TEL. 064 61-361
ZAGREB, SESVETE, ZAGREBAČKA bb, TEL. 041 253-259
NOVA GRADIŠKA, KRAJAČIČEVA 31, TEL. 055 81-123
PULA, FIŽELA 7 a (NA STOJI), TEL. 052 23-976
CRIKVENICA, VINODOLSKA 31, TEL. 051 831-115
ZADAR, BIOGRADSKA bb, TEL. 057 23-815
ŠIBENIK, UL. BRATSTVA I JEDINSTVA 98, TEL. 059 23-876
DUVNO, BORIŠE KOVAČEVIČA bb, TEL. 080 72-179
SARAJEVO, RAJLOVAC, UL. 21. MAJA 147, TEL. 071 526-338
STARA PAZOVA, SAMENJAROVA 29, TEL. 022 81-666
NIŠ, UL. NIKODIJA STOJANOVIČA (TATKA), TEL. 018 65-930
SKOPJE, MADJARÍ, UL. 821 br. 3, TEL. 091 61-104
SPLIT, KOVANJINOVA 1, TEL. 058 48-780
OSIJEK, ČEPINSKA bb, TEL. 054 31-922
KRAGUJEVAC, BELOŠEVAC, M. BANKOVIČA bb, TEL. 034 66-235
VALJEVO, KOLUBARSKA bb, TEL. 21-222
BAR, TEL. 085 22-189

JELOVICA

PARTIE EN FRANÇAIS

CHERS AMIS LECTEURS DE LA PARTIE EN FRANÇAIS

En automne prochain paraîtra, pour le centenaire de la naissance de notre grand poète Oton Župančič (1878—1949), un choix de ses poèmes aux Éditions Actuelles Formes et Langages à Uzès dans le Gard. En vous présentant, dans un précédent numéro de notre revue, A. Gradnik, qui a paru lui aussi aux Éditions précitées en février dernier, je vous annonçais déjà cet autre géant de notre poésie slovène, O. Župančič. J'ai hésité sur le choix du poème pour vous. J'aurais aimé vous présenter une partie de sa «Douma», qui est un grand poème sur la patrie. Mais je prendrai un autre poème «Le chant des forgerons» (Kovaška), qui vous rappellera peut-être des lieux, où vos parents et grands-parents ont vécu et travaillé en Slovénie, et dont ils aiment toujours parler quand ils en sont éloignés, n'est-ce pas?

LE CHANT DES FORGERONS

*Nous, forgerons, tant que nous sommes, tous nous forgerons,
nous forgerons nos coeurs et notre caractère,
nous écouterons le son de nos âmes —
pourquoi?*

*Et peut-être sous nos marteaux entendrons-nous un jour
un coeur qui contiendra du vrai bronze,
qui chantera, invitera comme la cloche,
pour qu'autour de lui nous assemblions . . .*

*Tous: — les mineurs noirs d'Idria, de Trbovlje,
des fonderies de Haute-Carniole, de Kapla, de Borovlje,
les tailleurs de pierre blancs de Nabréjina,
les pêcheurs basanés de Devin,
les porteurs à moitié nus du port de Trieste —
une troupe qui semblé échappée du ciseau d'un sculpteur —
vous, tisserands courbés par vos métiers,
tanneurs puants, enveloppés de l'âpre odeur du tan,
vous, meuniers, qui moulez notre pain,
maçons de Rentché, menuisiers de Chent Vid,
bûcherons des forêts de Solkan, marchands de tourbe d'Ig,
toi, paysan qui laboures et sèmes, et sues avec ton boeuf,
toi, vigneron de Styrie, qui nous rends le vin doux,
toi, typographe avec du plomb aux poumons et les yeux*

*s'éteignant,
flotteur de la Savinia, regardant les tourbillons avec calme,
bavards de Vipava, colons pensifs des Berda,
vous tous qui connaissez l'empreinte des bracelets-liens,
vous aussi, bateliers, attentivement penchés en avant,
vers l'avenir, vers des horizons nouveaux sans bornes . . .
Pour cela nous, forgerons, nous forgerons,
nous forgerons fermement, nous écouterons finement,
pour qu'il ne soit pas inconnu parmi nous,
quand viendra le temps,
quand poindra le jour,
où de nous s'élèvera, s'élancera un puissant parteleur . . .
Note:*

Pour les nombreux noms propres de lieux de ce poème je me suis permis de les franciser parce que, faisant partie du poème, serait difficilement lisible dans leur version originale pour ceux qui ne savent pas lire le slovène. Ces noms de lieux sont des différentes régions de la Slovénie: de la Styrie (Štajerska), du Littoral (Primorska), de la Carinthie (Koroška), de la Carniole (Kranjska), de la Haute Carniole (Gorenjska) . . . Les B(e)rda aux «colons pensifs», qui font maintenant partie intégrante de la Slovénie et de la Yougoslavie, étaient au moment où l'auteur écrivait ce poème sous la domination italienne.

V. J.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

INOZEMSKI ODDELEK

vam lahko dobavi vse slovenske in jugoslovanske knjige, iz našega bogatega knjižnega kataloga pa vam posebej priporočamo naslednja dela:

MALA SPLOŠNA ENCIKLOPEDIJA v 3 knjigah

Izjemno enciklopedijsko delo, prirejeno za slovenske razmere. Nad 32000 gesel, 3500 črnbelih in barvnih fotografij, risb, portretov, umetniških prilog, zemljevidov in tabel. Platno, 1600 din

SLOVAR SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA v 5 knjigah

Dve sta že izšli:

I. (A-H), 844 strani, pus. 300 din

II. (I-Na), 1030 strani, pus. 550 din

Doslej največje leksikalno delo slovenskega knjižnega jezika.

SLOVENIJA — PORTRET V PODOBI

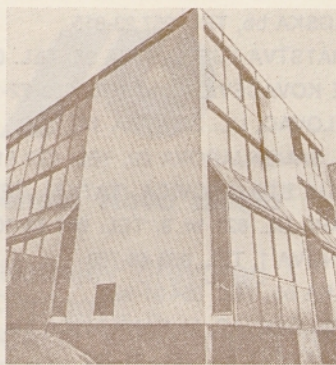
V tej reprezentativni knjigi je Slovenija predstavljena z vsemi značilnostmi iz sedanosti in preteklosti. Besedilo je bogato ilustrirano s 563 fotografijami.

384 strani, izšlo v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku, platno, 260 din

Priporočamo se in vnaprej hvala za zaupanje.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
INOZEMSKI ODDELEK
61000 LJUBLJANA
TITOVA 25

ZAVOD
ZA DRUŽBENI
RAZVOJ
LJUBLJANA
LJUBLJANA
VOJKOVA
TEL. 346-161, 345-181

Nova poslovna stavba
v Vojkovi ulici 57

s temeljnimi organizacijami združenega dela:

družbeno planiranje
urbanizem in
informatika

ima poleg drugih še naslednja področja dejavnosti:
posredovanje informacij, mnenj in predlogov ukrepov
s področja družbenega planiranja,
proučevanje, raziskovanje, razvijanje in izpopolnjevanje metod
in tehnik družbenega planiranja ter urbanističnega načrtovanja,
priprava predlogov smernic za izdelavo programskih delov
zazidalnih načrtov in lokacijske dokumentacije za objekte
posebnega družbenega pomena,
nudenje strokovne pomoči s področja planiranja ter priprava
predlogov za spremembo in dopolnitev osnovne urbanistične
dokumentacije

»BESEDO MIR IZGOVARJAMO TUDI S SRCEM«

S svečanim nastopom na prizorišču ljubljanskega poletnega festivala je akademska folklorna skupina »France Marolt« počastila svoj jubilej — 30-letnico plodnega in aktivnega delovanja. Ljubljanski študentje so tokrat predstavili del svojega že tradicionalnega repertoarja, številni publiki pa so pripravili tudi nekaj presenečenj, prvih uprizoritev slovenskih ljudskih plesov. Tako so pokazali tudi rezultate zadnjih raziskav slovenskih glasbeno-narodopisnih strokovnjakov.

Akademska folklorna skupina »France Marolt«, ki naši domači in na turnejah tudi številni tuji javnosti predstavlja bogastvo slovenskega folklornega plesnega gradiva, se odlikuje po zavirljivi umetniški ravni, ki ji daje še poseben čar tudi amaterizem njenih plesalcev, saj je znano, da člani ostajajo v skupini po nekaj let, pozneje, po univerzitetni diplomi, pa večina plesalcev skupino zapusti. Za svoje delo je doslej AFS »France Marolt« prejela visoko jugoslovansko odlikovanje »red bratstva in enotnosti«, srebrno spominsko plaketo ljubljanske univerze, prejeli pa so tudi visoko mednarodno priznanje — evropsko nagrado za ljudsko umetnost. Ob letošnjem jubileju so prejeli tudi priznanje Zveze kulturnih organizacij Slovenije, ki je bilo tokrat prvokrat podeljeno kakšni folklorni skupini.

»Ljudska kultura in folklor je še ceden izmed tistih pomembnih dejavnikov, ki nas uči spoznavati ljudstvo in ga ljubiti ter s tem utrjevati našo narodno zavest,« je na eni izmed sej častnega odbora za proslavo 30-letnice AFS »France Marolt« dejal predsednik odbora Franc Šetinc in nadaljeval: »Folklor je tista, ki združuje naše izseljence, naše rojake zunaj naših meja in jim neredko pomaga kot dokaz, da so Slovenci in da žele to tudi ostati.«

»Folkloristično bogastvo našega naroda priča o izostrenem, prefinjenem okusu človeka, ki je tudi na ljudsko umetniški način izražal svoj odnos do dela, narave, življenja in smrti,« je poudaril Franc Šetinc. »Zato moramo to bogastvo načrtno vključevati v vzgojnovarstvene ustanove, šole, društva itd., kajti tudi folklor lahko pozitivno vpliva na proces izobraževanja mladine v duhu utrjevanja narodne zavesti, s tem pa tudi krepitve ljudske obrambe. Zagotoviti ji moramo priznanje in pogoje za ohranjanje te vrste kulturne dediščine.«

Idejni zametki akademske folklorne skupine »France Marolt« izvirajo še iz let pred drugo svetovno vojno, ko je France Marolt kot etnomuzikolog in vodja folklornega inštituta pri raziskovanju ljudskega pesemskega in

plesnega izročila opazil, da je to začelo propadati in prehajati v pozabo. Žal je njegovo delo prekinila vojna, priložnost za nadaljevanje njegovega dela pa se je pokazala po vojni. France Marolt je pri glasbeno-narodopisnem inštitutu ustanovil strokovno folklorno skupino, ki naj iz zbranega gradiva poustvarja igre in ples in to v izvorni obliki ter očiščene vseh tujih primesi. Skupina naj bi v nekaj letih izvedla ples vseh petih najznačilnejših delov Slovenije: Koroške, Panonije, Primorske, Gorenjske in Bele krajine. France Marolt je skupino vodil le idejno, postavitve plesov je zaupal koreografinji Mariji Šuštarjevi, korepeticijo in režijo pa svoji ženi Tončki. V letu 1948 je začela nastopati folklorna skupina, ki je delovala v okviru študentovskega društva »Tone Tomšič«. Ko je leta 1951 umrl France Marolt, si je skupina v njegov spomin in počastitev nadela njegovo ime. Strokovno plesno in glasbeno sta skupino vodili Marija Šuštarjeva in Tončka Maroltova, ki še vedno pomaga skupini, delo Šuštarjeve pa je po njeni upokojitvi leta 1965 prevzel Mirko Ramovš.

V letih od ustanovitve pa do danes je AFS »France Marolt« nastopala v skoraj vseh krajih Slovenije, drugod po Jugoslaviji, obiskala pa je tudi številne tuje države. Eden izmed njihovih največjih uspehov je skoraj dvomesečno gostovanje skupine po Združenih državah Amerike in Kanadi. Večkrat je skupina nastopala tudi za televizijo, tako domačo kot tujo.

Naj ta kratek priložnostni zapis ob 30-letnici akademske folklorne skupine »France Marolt« zaključimo z izjavo ene izmed plesalk, Marjane Brumen, ki je takole opisala poslanstvo svoje skupine:

»Majhen narod smo, a ponosen na svojo kulturno tradicijo, ponosen na ljudsko izročilo svojih prednikov in ponosen, da ima svetu kaj pokazati, kaj zlahtnega in plemenitega. Vesela pa sem ob tem, da tudi mi plesalci ob tem prispevamo svoj delež pri utrjevanju miru in prijateljskem sožitju. Od mnogih državnikov in diplomatov se razlikujemo po tem, da oni izgovarjajo mir le z besedo, mi pa tudi s srcem. Mi, neznatni ambasadorji kulture, nosimo mir in sožitje v srcu, greje nas daleč v tujem svetu in povezuje z vsemi svobodoljubnimi ljudmi. In takrat nas ni več samo milijon, temveč sto milijonov in več, izginjajo državne meje in vsi govorimo skupni jezik...«

Čestitkam ob jubileju akademske folklorne skupine »France Marolt« se v imenu Slovencev po svetu pridružuje tudi naše uredništvo.

J. P.

Ljudski ples iz Prekmurja v izvedbi AFS »France Marolt« —
foto: Joco Žnidaršič

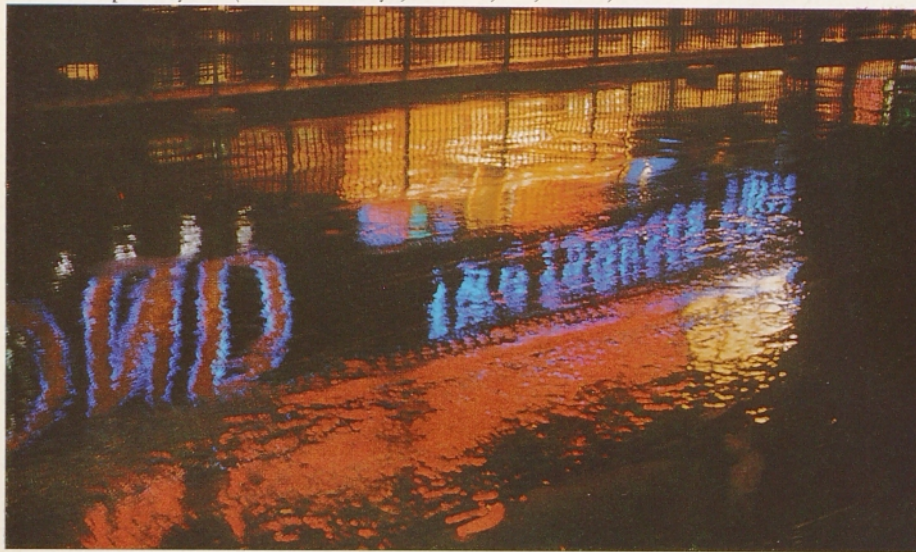

Avtoportret (1963)

MIRKO KAMBIČ

Zimska pokrajina (zlata medalja, Como, It., 1965)

Odsevi (New York, 1955)

Triglav (z bohinjske strani)

Mirko (Bogomir) Kambič, diplomiran umetnostni zgodovinar, magister znanosti, rojen 1919 v Beli krajini, živi v Ljubljani. S fotografijo, predvsem z barvno, je v prijateljstvu od 1954. Svojo pozornost je osredotočil na barvne diapozitive. Zanima ga vsaka tematika, pri srcu pa mu je najbolj pokrajina. S svojimi kamerami (leica in 6 × 6 format) je prepotoval Slovenijo, zlasti alpski svet, Jugoslavijo, Italijo, Švico, Španijo, Severno Afriko, del Francije in ZDA od New Yorka do San Francisca. Slike je razvrstil v okrog 25 predavateljskih naslovov strokovnega in poljudnega značaja. Doma in na tujem je imel Kambič v 23 letih okrog 1500 predavanj z diapozitivi, to je 1500 razstav, ki jih je videlo nad 150.000 gledalcev.

»Mojster slike in žive besede«, tako ocenjujejo kritiki Kambiča s pripombo, da je še vedno zelo iskan in priljubljen predavatelj. Planinska zveza Slovenije mu je podelila srebrni in zlati častni znak z diplomom. Nešteto Kambičevih motivov je bilo objavljenih v tisku: v knjigah, revijah, koledarjih, prospektih, časopisih, v obliki razglednic in šolskih diafilmov. Nekaj izbranih slik je našlo svoje mesto tudi v reprezentančnih tujih knjigah in revijah (London, München, Leverkusen).

Barvna fotografija ima nekatere druge zakonitosti kot črno-bela. Kambič se je poglobil v to problematiko in preskusil svoje sposobnosti na mednarodnih razstavah, ki se jih udeležuje samo občasno, z unikatnimi diapozitivi 5 × 5 in 6 × 6. Doslej ima sprejetih 55 motivov na 35 mednarodnih razstavah, prejel je 2 zlati medalji, 1 srebrno, 1 bronasto, medaljo za zvestobo, več diplom in pohval. Na večini teh razstav je bil edini Jugoslovan. Dvakrat je prejel diplomom mednarodne žirije FIAP v natečaju Agfe za barvne motive. Domačih razstav se udeležuje Kambič zelo redko, prejel pa je tri zlate plakete ter več nagrad in pohval. Kambič je od 1957 član Društva oblikovalcev Slovenije, dalje častni član Društva fotografskih delavcev Slovenije in član odbora Kabineta slovenske fotografije v Kranju. Zaposlen je že nad 16 let na področju pedagoške slike (Sava film, zavod

za šolski in poučni film, združen od 1. 4. 1978 z Dopisno delavsko univerzo).

S tem pa fotografska dejavnost mojstra Kambiča še ni končana. Ob prebiranju tuje literature se mu je zaiskrila misel, da bi bilo koristno in zanimivo raziskati slovensko fotografsko preteklost. Prosti čas je porabil za raziskovalno delo v domačih in tujih arhivih, zbiral podatke in slike ter sestavil oris razvoja slovenske fotografije 19. stoletja. S tem svojim delom je dosegel stopnjo magistra znanosti (1974) in se vpisal v seznam raziskovalcev pri Raziskovalni skupnosti Slovenije. Položil je temelje znanstvenim raziskavam o slovenski fotografiji in sedaj nadaljuje z nalogo, da osvetli 20. stoletje in da razen zgodovinskih dejstev prikaže likovne vrednote slovenske fotografske slike.

Kambič je objavil nekaj svojih izvirnih ugotovitev v številnih člankih, ki so izšli tudi v tujih jezikih (Review, 1977, IX). Pripravil je odlično razstavo starih fotografij v Kranju (Kabinet slov. fotografije, 1976/77, ki je bila kmalu nato prikazana tudi v Beogradu. Fotosavez Jugoslavije je izročil Kambiču posebno pohvalo in diplomu. Za to razstavo se zanimajo tudi v tujini.

Kambič je znanstveno prikazal starejšo slovensko fotografijo v novi, doslej neznani luči. Kritično je obdelal izumitelja fotografiranja na steklo Janeza Puharja (1814—1864) in postavil novo znanstveno domnevo o časovni prednosti Puharjevega postopka. Odkril je vrsto doslej neznanih poklicnih fotografov in njihovih slik, z novimi dokazi pa je utemeljil tudi zgodnjo amatersko fotografsko dejavnost na Slovenskem (od 1. 1880 dalje). Pred kratkim je odkril tudi odlično ohranjene barvne diapozitive 10 × 15 cm, unikate, na Lumièrovih »autochromes« ploščah, iz leta 1911/12. Na teh slikah so motivi iz Ljubljane, z Gorenjske in Kopra. Gre za prve, doslej znane, barvne fotografije pri nas.

Barve in čustva na asfaltu

Bakrena posoda — bakreno dekle

NASI PO SVETU

BELGIJA JUBILEJNA SLOVENSKA PRIREDITEV

Prostorna dvorana »Familia« v Gilly-Haies, Charleroi, se je napolnila do zadnjega kotička, ko je bila v njej 30. aprila 25. jubilejna slovenska prire-

darili za dolgoletno sodelovanje na tej slovenski prireditvi.

Glavna točka sporeda je bila nedvomno veseloigra v treh dejanjih »Kadar se nevesti jezik ne suče«, ki jo je priredil in režiral Kazimir Gaberc, uprizoril pa dramski krožek »F. S. Finžgar« iz Charleroiija. V drugem de-

FRANCIJA

DONI PESEM, BRATE DRUŽI

V začetku maja je gostoval v Frey-ningu in v Parizu slovenski pevski zbor Jakob Petelin Gallus iz Celovca, Avstrija; zbor je nastopil za naše izseljence z bogatim sporedom slovenskih narodnih pesmi, zlasti s Koroške, in z nekaj umetnimi pesmimi. Gostovanje sta pripravili slovensko rudarsko pevsko društvo »Jadran« iz Frey-ning-Merlebacha in slovenska katoliška misija v Parizu.

Koroški pevci so najprej nastopili v dvorani kulturnega doma v Frey-ningu, katerega so Slovenci dobili za ta večer na voljo brezplačno, naslednji dan pa v cerkvi lazaristov v Parizu. Zbor sestavljajo ljudje različnih poklicev, k vajam pa prihajajo vsi izredno redno. Vsi čutijo resnično ljubezen do lepe slovenske koroške narodne pesmi, ki jih ne samo razveseljuje, temveč tudi navdušuje.

Udeležba na obeh koncertih je bila zelo dobra, saj so prišli naši rojaki iz zelo oddaljenih krajev poslušat blagovžno pesmi. Za nekaj uric so se obiskovalci preselili tja, kjer »jim je tekla zibel« in šli domov veseli in zadovoljni. Med njimi so bili tudi ugledni predstavniki francoskih oblasti in organizacij, s katerimi sodelujejo naši izseljenci.

V Parizu je slovenske pevce z avstrijske Koroške pozdravil tudi jugoslovanski veleposlanik v Parizu Radomir Radović, ki jim je izrekel dobrodoščico in jim zaželel, da bi imeli veliko uspehov pri utrjevanju prijateljstva med narodi.

Bogomil Liliija

Slovenski pevski zbor Jakob Petelin Gallus iz Celovca med nastopom v Merlebachu

Trio Gallus: Peter Hribernik, Uši Kelih, Magda Koren, Aleks Schuster, Janez Tratar in Tone Schellander (foto: Sic-Celovec)

ditev, veselica kulturno-zabavnega značaja. Prišli so rojaki in rojakinje iz Charleroiija in okolice, Monsa in Borinage, Bruslja, Antwerpna in daljnega Limburga, nekaj družin pa je bilo tudi iz ZR Nemčije in Slovenije. Skupno nas je bilo okoli 400. Navzoč je bil tudi predstavnik jugoslovanske ambasade iz Bruslja Milija Ilić, tajnik za kulturne in socialne zadeve s sodelavci ter slovenska učiteljica Lucija Užmah.

Dvorana je bila lepo okrašena s slikami slovenskih pesnikov in pisateljev. Kulturni del sporeda se je začel ob 16.45 s pesmijo našega pevovodje Franca Gjoreka »Dvignimo zdaj srce svoje«. Venček slovenskih narodnih pesmi je zapel slovenski pevski zbor »Simon Gregorčič«, ki ga prav tako vodi Franc Gjorek. Za tem sta nastopili deklici Mariette in Josianne Moyaux iz Charleroiija, nekaj pevcev in pevk pa je bilo obdarjenih z lepimi

lu sporeda je nastopil slovenski pevski zbor »Slomšek« iz Eisdna in »Vesela mladina«. Na »prosti zabavi« nam je že tretje leto zapored igral »Študentovski ansambel« iz Genka, ki je z mladostnim navdušenjem podal lepoto slovenskih polk in valčkov, dodal pa tudi nekaj moderne glasbe.

Določili smo tudi že datum naše prihodnje prireditve: 29. april 1979 v isti dvorani. Prireditev naj bi se v prihodnje imenovala »Slovenska veselica 1979«.

K. G.

KANADA DRAGOCENO DARILLO PRESEDNIKU TITU

V maju sta se ustavila na Slovenski izseljenski matici rojaka Janez in Jože Drčar iz Thunder Baya v Kanadi, ki sta v imenu Jugoslovanov, ki žive v tem mestu, izročila tajniku matice Francu Žuglu dragoceno eskimsko skulpturo za predsednika SFR Jugoslavije Josipa Broza Tita ob njegovem 86. rojstnem dnevu. Na skulpturi, ki predstavlja Eskima, ki se bori z medvedom, je pritrjena ploščica z vgraviranim napisom »Predsedniku SFRJ Josipu Brozu Titu — Jugoslovani iz Thunder Baya, Canada, 25. maj 1978«. Skulpturo je Slovenska izseljenska matica posredovala predsedstvu republike.

Oba predstavnika Jugoslovanov v Thunder Bayu, Janez in Jože Drčar, sta tudi aktivna društvena delavca v tem mestu, kjer živi po približnih podatkih tudi 1500 do 2000 Slovencev. Janez Drčar vodi jugoslovansko radijsko uro, ki je na sporedu ob nede-

ljah zvečer in jo poslušajo rojaki v Thunder Bayu in okolici pa tudi na drugi strani Gornjega jezera v ZDA. Poleg tega vodi tudi slovensko folklorno skupino.

USPELA PREDSTAVITEV SLOVENCEV

Janez in Jože Drčar s skulpturo za predsednika Tita

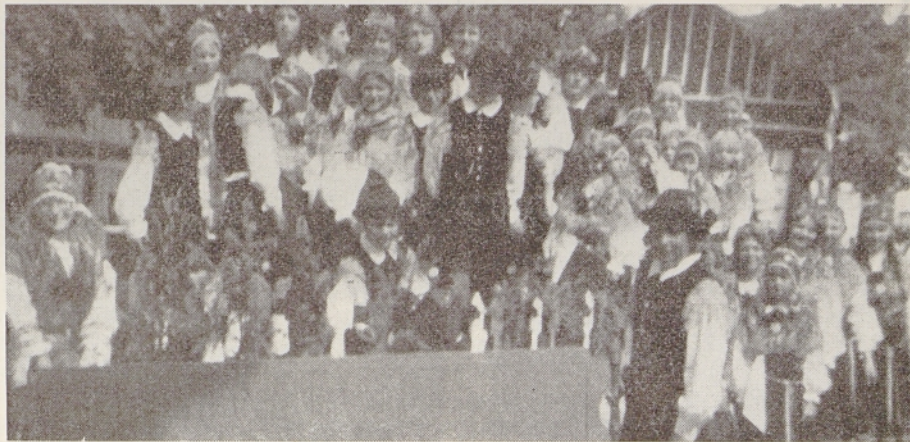
V nedeljo, 4. junija, se je končal deseti »Folk Art Festival« v St. Catharinesu, na katerem je sodelovalo tudi naše slovensko društvo »Lipa Park«. Naj za bralce Rodne grude napišem nekaj vrstic o našem mestu in o slovenski predstavitvi, ki je izredno lepo uspela.

St. Catharines je mesto s komaj 120.000 prebivalci v južnem delu Ontaria. Mesto je po slovesu vedno v senci bližnjih Niagarskih slapov, znano pa je kot »sadovnjak« Ontaria, saj se sadovnjaki in vinogradi razprostirajo daleč naokoli. Mesto je še posebno zanimivo po sestavu prebivalcev, saj je ravno to mesto model multikulturizma v Kanadi, ki s prek 40 različnimi narodnostnimi skupinami predstavlja pravi mozaik Kanade. Vse narodnosti aktivno goje jezik in običaje. Seveda tudi Slovenci ne zaostajamo, čeprav glede na majhno število ne moremo tekmovati z drugimi večjimi narodnostmi, toda kljub temu je dejavnost in prizadevnost slovenskega kluba »Lipa Park« na visoki kulturni in družabni stopnji.

Vse narodnostne skupine so vključene v organizacijo »Folk Art Council«, ki s podporo vlade koordinira dejavnost različnih klubov, ki vsako leto prirede folklorni festival.

Slovenci smo imeli letos izredno uspelo razstavo in kulturno-zabavni program 22. maja v Lipa Parku. Poleg lepe razstave ročnih izdelkov in značilne slovenske galanterije se je prek tisoč obiskovalcev seznanilo tudi z lepotami Slovenije, saj je bila vsa dvorana okrašena s fotografijami naših lepih krajev, prikazovali pa smo

tudi diapozitive Slovenije. Za prazne želodce so naše kuharice pripravile pravo slovensko pojedino. Popoldne so goste zabavali plesni skupini Lipa Parka, mešani pevski zbor pa je zasolzil marsikatero oko z lepo zapetimi pesmimi. 27. maja je bila tudi velika parada, na kateri smo seveda sode-

Skupina plesalcev folklorne skupine »Lipa parka« preč paradu

lovali tudi mi. Po paradi je bil spored s plesnimi in pevskeimi točkami. Slovenci smo imeli letos tudi svoj »štant« za hrano, ki ga je uredil naš rojak Vinko Vrhovšek v obliki kozolca. Za vse naše sodelovanje smo letos prejeli Slovenci celo vrsto priznanj, na katera smo, razumljivo, resnično ponosni.

Olga Bukovec, St. Catharines

FESTIVAL KANADSKO-SLOVENSКИH POLK

Združena slovenska društva v južnem Ontariu so 29. aprila v nočnem klubu Jane v Torontu organizirala festival kanadsko-slovenskih ansamblov, ki je izredno uspel. V tekmovalnem delu sporeda so sodelovali ansambli: Veseli alpinci, Slovenija, Zvonček, bratov Saje, Veseli Pomurci in Veseli

Najbolje uvrščena ansambla na festivalu slovenskih polk v Torontu: »Veseli vandrovčki« in »Slovenija« iz Montreala

vandrovčki. Spored sta vodila in povezovala Francka Seljak in Jože Avsec. Ansamble je ocenjevala žirija v sestavi: Tommy Hunter, Bojan Adamič, Boris Kersting, Matija Lebar in Gino Silvi. Pred tekmovalnim delom sporeda se je publiki predstavila tudi folklorna skupina »Nagelj« iz Toron-

ta, ki je zaplesala venček slovenskih ljudskih plesov.

Za oceno je vsak ansambel najprej zaigral Avsenikovo skladbo »Na Golicu«, potem pa še dve skladbi po svojem izboru. Predstavniki žirije, ugledni gost iz domovine, mojster Bojan Adamič je pred razglasitvijo rezultatov dejal, da se je žirija težko odločila za najboljšega, saj so bili vsi tekmovalci izredno izenačeni. Prva tri mesta so zasedli: 1. ansambel »Veseli vandrovčki«, 2. kvintet »Slovenija« iz Montreala, 3. ansambel »Veseli Pomurci«. Vsi nastopajoči so prejeli pokale oziroma plakete za sodelovanje na prvem tovrstnem slovenskem festivalu v Kanadi.

IZ SLOVENSKEGA DRUŠTVA V VANCOUVRU

Po letu 1972 je naše društvo izredno napredovalo, saj smo izplačali

Gost iz Slovenije, mojster Bojan Adamič je bil v središču pozornosti kanadsko-slovenskih glasbenikov

NASI PO SVETU

dom, dokupili še nekaj zemlje, uredili parkirne prostore, naštevati pa bi lahko še več. Prav vsem društvenim odborom moramo izreči pohvalo, da so tako dobro gospodarili in vodili društvo v vseh pogledih. Tudi letošnji predsednik društva Feliks Krajšek se je z vso resnostjo lotil svojega odgovornega dela.

Člani smo resnično zadovoljni z napredkom, toda naše veselje je bilo skaljeno. Letos 23. januarja nam je smrt iztrgala iz naše srede prijatelja Gustla Malenška. Bil je vzoren mož ne samo v besedah, temveč tudi v dejanjih, trden in vztrajen. V Slovenskem domu ni bilo prireditve, ki je ne bi obiskal. Čeprav so Malenškovi bivali v Kanadi 50 let, govore njihovi otroci lepo slovensko, kar je prav gotovo zasluga zavednih slovenskih staršev. Težko je bilo slovo od našega »Gasa«. Naš moški pevski zbor se je od njega poslovil s slovensko pesmijo.

A to še ni bilo dovolj. Sredi marca nam je smrt vzela Franca Sekolonika. Težka bolezen nam ga je vzela v starosti 46 let. Z njim smo izgubili neumornega delavca in odbornika slovenskega društva, prijatelja, ki ni poznal besede »ne«, vsakemu je vedno priskočil na pomoč. Bil je velik ljubitelj narave in tudi marsikatero izmed žensk je prekašal v gojenju okrasnega cvetja. Ljubil je življenje, za katero se je boril v upanju do zadnjega. Tudi njemu je donela v zadnji pozdrav slovenska pesem in lep govor rojaka Staneta Žargarja.

Elza Pavlič, Delta, B. C. Kanada

Gustl Malenšek je bil zvest obiskovalec slovenskih srečanj v Vancouvru

LEPOTICA JUGOSLAVIJE V KANADI

V aprilu je bila v Torontu slovesno proslavljena šesta obletnica radijske oddaje za Jugoslovane v Kanadi in šesta obletnica obstoja Kanadsko-jugoslovanskega radijskega kluba. Po običaju so na tej prireditvi izbrali tudi

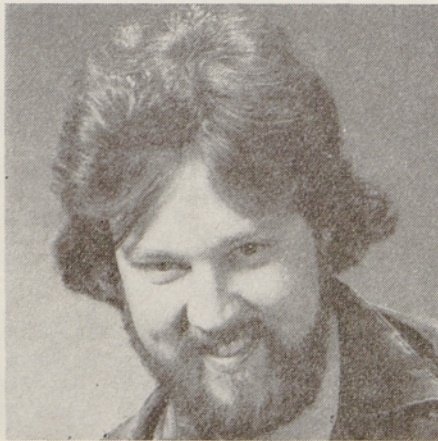
Lepotica kanadskih Jugoslovanov Zorica Ignjatov

lepotico Jugoslovanov v Kanadi. V primerjavi s prejšnjimi podobnimi prireditvami so imeli tokrat resnično vsi obiskovalci priložnost odločiti o izboru. Vsak obiskovalec je prejel glasovalni listič, svoje glasove pa je dala tudi posebna žirija, ki so jo predstavljali predstavniki radijske postaje CHIN in predstavniki publike. Po soglasni oceni žirije in publike je bila za Miss Jugoslavija 78 v Kanadi izbrana Zorica Ignjatov, njeni spremljevalki pa sta Olgica Begović in Dušanka Novaković.

ZDA SLOVENSKA ŠTUDIJSKA NAGRADA 1978

Državna univerza v Kentu, Ohio, je tudi letos podelila slovensko študijsko nagrado najboljšemu študentu na

Študent Marko Sfiligoj je prejel slovensko študijsko nagrado na univerzi Kent, Ohio

področju slovenskih študij. Letos je nagrado, ki so jo javno podelili 14. maja, prejel nadarjeni študent iz Clevelanda Marko Sfiligoj, ki bo letos diplomiral na tej univerzi iz žurnalistike.

Kentska univerza ima najbogatejši slovenski študijski program med vsemi ameriškimi univerzami, saj je uradno priznala kar šest različnih tečajev slovenskega jezika in književnosti in nudi odlične možnosti za študij drugih slovenskih predmetov. Marko Sfiligoj je te priložnosti dobro izkoristil in med drugim z odliko končal tečaj o slovenski ameriški zgodovini in kulturi. Čeprav je rojen v ZDA, odlično govori slovenski jezik in je na Kentu med drugim dve leti poučeval slovenščino na začetniških in zahtevnejših tečajih. Uveljavil pa se je tudi na drugih področjih. Bil je igralec pri slovenskem dramskem krožku Lilija, nastopal pa je tudi v nekaterih ameriških gledališčih. Trenutno si služi kruh kot dopisnik revije »Scene«.

ZAIGRALI SO »SNEGULJČICO«

Mladinski pevski zbor krožka št. 3 SNPJ je v soboto in nedeljo, 29. in 30. aprila, v Slovenskem delavskem domu na Waterloo road uprizoril pravljico »Sneguljčica« (Snow White and Seven Dwarfs), pri kateri je sodelovalo 44 otrok in mladincev. Uprizoritev je bila v angleškem jeziku. Starši so sami poskrbeli tudi za odlične obleke, v katerih so se predstavili nastopajoči.

V glavnih vlogah so peli in igrali: Angela Kalin kot Sneguljčica, Johnny Mauric kot princ, Nanette di Tomaso kot kraljica, Joe Blatnik kot Bombasa, Wade Issacs kot Berthold, Sheril Frank kot čarovnica in Gina Minello kot krošnjarka.

Glasbeni vodja Mladinskega zbora je Tom Hegler, dirigirala je Dorothy Vogelini, pri klavirju je spremljala zbor in soliste Alice Cech, za oder pa sta skrbeli direktorica krožka št. 3 SNPJ Betty Rotar in Wilma Tibjash, ki sta skrbeli tudi za režijo. Veliko slikarskega dela je opravil Jackie Rotar, graduant na univerzi za moderno umetnost.

AVSTRALIJA SLOVENSKO DRUŠTVO SYDNEY POROČA

Ko po raznih časopisih in revijah prebiramo poročila o delu in življenju slovenskih društev širom po svetu, vedno z veseljem opažamo, da je večina društev zelo aktivna, da lepo napredujejo pri svojem delu. Tudi ime Slovenskega društva Sydney je bilo že

večkrat omenjeno na straneh Rodne grude in Slovenskega koledarja, zato je prav, da tudi ob tej priložnosti napišemo nekaj besed.

Najpomembnejša kulturna dogodka preteklega leta sta bila: razvitje društvenega prapora in odkritje Prešernovega spomenika. Oba dogodka sta očitno pokazala nove, napredne smeri

Del novega doma Slovenskega društva Sydney

nice našega društva ter izrazila globoko razumevanje za društveno življenje novega, mladega društvenega odbora! Obe svečanosti sta skoraj podvojili število članov v društvu. O odkrivanju Prešernovega spomenika je Rodna gruda že obširneje poročala, ne bo pa odveč, če še enkrat poudarimo veličino tega enkratnega kulturnega dogodka ter se še enkrat iz srca zahvalimo vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali. Prav tako naj omenimo, da smo tudi letos dostojno pričakali Novo leto, praznovali materinski in očetovski dan ter se skupaj zabavali na številnih družabnih prireditvah, ki jih je organiziralo društvo za svoje člane in prijatelje.

Ponosni smo tudi na naš gospodarski napredek. Spodnji prostori društva so že dokončani in že lahko sprejemajo goste iz tedna v teden. Moderno opremljena kuhinja je naš največji ponos. Tudi točilni bar in »hladilna soba« že služita svojemu namenu. Stene so obložene s ploščami iz tasmanskega oreha, urejeno je parketno plesišče, po podu je lepa preproga. Sodobne sanitarne naprave so bile urejene že prejšnje leto. Tudi nova knjižnica Otona Župančiča že posluje. Vsi društveni prostori so opremljeni z modernimi klimatskimi napravami, ki poleti hladijo, pozimi pa grejejo ter tako veliko pripomorejo k prijetnemu razpoloženju obiskovalcev. Vse skupaj pa dopolnjuje prelep razgled skozi velika okna društvenih prostorov. Ob lepem vremenu se vidi skoraj ves Sydney, vidi se celo znameniti Harbour Bridge.

Veliko dela, naporov in dobre volje je bilo vložnega, da so se lahko ustvarili tako dobri pogoji za naše društveno delovanje. Toda to še ni vse — pred nami je še veliko načrtov in želja. Če računamo, da je bilo vse delo opravljeno s prostovoljnim delom odbornikov in članov društva, potem lahko rečemo, da je bilo resnično narejenega zelo veliko. Želja po urejenem koščku domovine v daljni tujini leži v srcih vseh slovenskih izseljencev in tako je tudi pri nas v Avstraliji. Iz srca želimo, da bi kmalu dogradili tudi zgornje društvene prostore, ki so v načrtih, uredili športna igrišča in okolico doma ter še bolj poživili kulturno-zabavno življenje. Če bo še v prihodnje toliko vneme in volje kot doslej, potem rezultati v prihodnje gotovo ne bodo izostali.

Odbor Slovenskega društva Sydney

»JADRAN« PRIČAKUJE ŽUPANČIČEV SPOMENIK

Člani Jadrana smo se zelo razveselili novice, da je akademski kipar Zdenko Kalin že začel z delom kipa Otona Župančiča, ki ga bomo postavili na našem društvenem zemljišču. Želimo mu veliko uspeha!

Srečni smo, da sta se predsednik Drago Seliger in pesnik Ciril Zlobec prijetno počutila med nami. Pomagala sta nam razrešiti marsikateri vozel in prinesla sta nam kos domovine, ki jo marsikateri izmed nas doživlja le v mislih. V imenu vseh Jadrančanov se jima še enkrat zahvaljujem za obisk, posebna hvala pa Cirilu Zlobcu za podarjene pesmi, ki jih vsi radi prebirajo.

Dne 13. maja smo imeli proslavo materinskega dneva, ki je bila posvečena tudi Otonu Župančiču ob stoletnici njegovega rojstva. Na sporedu so bile deklamacije, recitacije pesmi Otona Župančiča, Srečka Kosovela, Karla Destovnika-Kajuha. Nastopali so otroci in odrasli. Dvorana je bila polna ljudi, ki so vse sodelujoče pozdravljali z navdušenim ploskanjem. Otroški pevski zbor je zapel pesem »Mama«. Proslavo smo zaključili z večerjo, ki so jo stregli mladinci in mladinke.

Vse kaže, da bomo pri Slovenskem socialnem društvu Jadran kmalu ustanovili tudi pevski zbor, saj je sodelovanje obljubila že vrsta dobrih pevcev.

Ivanka Škof, Altona, Vic., Avstralija

SLOVENSKI KVARTET »DRAVA«

Slovenski kvartet Drava iz Melbourne je zelo uspel tako med tukajšnjo slovensko publiko kakor tudi pri drugih narodnostih, ki imajo svoja kulturna in družabna društva. Številne poslušalce zlasti pritegnejo novejše

pesmi, ki jih prejmemo iz domovine, imamo pa tudi nekaj uspešnih lastnih skladb. Začetek je bil res težak, a zdaj kaže, da se nam obrestuje trdo delo, ki smo ga vlagali v učenje. Ansambel »Drava« sestavljajo: Otmar-Otto Verdenik — kitara in petje, Rudi Kalister — saksofon, bariton, kontrabas in petje, Janez Zemljčič — harmonika

Člani kvarteta »Drava« iz Melbourne

in električne orgle, Mario Svetina — bobni. Kdaj v prihodnje si želimo, da bi se predstavili tudi naši domači publiko v Sloveniji.

Otto Verdenik, Melbourne, Avstralija

URUGVAJ DAN MLADOSTI V MONTEVIDEU

V nedeljo, 28. maja, je jugoslovanska izseljenska naselbina v Urugvaju slovesno proslavila dan mladosti in počastila rojstni dan predsednika SFRJ Josipa Broza Tita. Proslava je bila v prostorih društva »Hrvatski dom«, sodelovala pa so društva: Hrvatski dom, Slovensko prekmursko društvo, »Naša tamburica«, društvo otok Krk, odbor jugoslovanskih žena in jugoslovansko združenje Bratstvo. Množica obiskovalcev te prireditve je bila tudi priča velikemu presenečenju: v dvorano je prišla skupina mladincev in mladink društva Bratstvo, ki je pela pesem »Pozdrav tovarišu Titu« in izročila jugoslovanskemu ambasadorju štafetno palico s pozdravi predsedniku Titu. Publika jih je navdušeno pozdravila.

Za tem je jugoslovanski ambasador v Urugvaju izročil predstavnikom društva Hrvatski dom in Bratstvo visoki jugoslovanski odlikovanji, s katerima jih je odlikoval predsednik Tito ob 50-letnici plodnega delovanja. Mladina Bratstva je zaplesala tudi venček jugoslovanskih narodnih plesov.

Ta dan je bilo na sporedu tudi kegljaško tekmovanje za pokal mladosti, ki ga je osvojilo društvo Bratstvo, drugo mesto pa so osvojili člani Slovenskega prekmurskega društva.

ZA MLADE PO SRCU

BRESKOVA KOŠČICA

Medvedek je našel lepo, rdečo breskev. Hop, po njej. In ko jo je snedel, mu je pod zobmi zaškrtala koščica. Vzel jo je v tacco in si jo ogledoval. Kaj bi z njo? Škoda se mu je zdelo, da bi jo vrgel stran, pojesti je pa tudi ni mogel. Po je medvedek rekel:

— Čez sedem let vse prav pride. Zakopal jo bom, da bo na varnem.

In je koščico zakopal na gozdni jasi — lepo je poteptal zemljo nad njo in jo prekril z rušo, da je ne bi kdo izkopal. Potem pa je odšel obirat robidnice in popolnoma pozabil nanjo.

Tekli so meseci, tekla so leta, medvedek je rasel, se debelil in postal velik lep medved. Vsi so ga imeli radi — razen čebel, seveda, saj si lahko mislite, zakaj. Nič kolikokrat jim je sladkosnednež odnesel satovje iz panja. In ko je z najlepšim kosom satovja tekkel proti svojemu brlogu, je med potjo lizal in srkal med iz njega, četudi je okoli njega letal cel roj razjarjenih čebel in ga pikal. Tako rad je imel sladke reči, ta medved.

Kadarkoli je šel mimo jase, kjer je bil zakopal breskovo koščico, ga je ta na nekaj spominjala, pa sam ni vedel, na kaj. Mimogrede je kdaj opazil majceno drevesce, pa mu ni padlo v glavo, da bi bila to njegova breskev. Samo sline so se mu pocedile, ne da bi vedel, zakaj.

Minilo je sedem let in breskovo drevesce na jasi je doraslo. Nekega pomladnega dne se je razcvetelo s prelepimi rožnatimi cvetovi. Naš medved se je prizibal mimo jase in se začudil:

— Kako lepo drevesce! Česa takega pa v našem gozdu še nismo imeli.

Pa se, pozabljiva buča, še zdaj ni spomnil, da je bil tukaj nekoč zakopal breskovo koščico . . .

Minila je pomlad, cvetje se je obletelo. Kjer so bili prej rožnati cvetovi, so pokukale na dan drobne, kosmate, zelene kroglice.

Medved je veselo kradel med in stikal za jagodami in se ni spomnil, da so na svetu tudi breskve . . . dokler ga ni vročega poletnega popoldneva spet zanesla pot mimo jase. In kaj je videl?

Breskovo drevo se je šibilo pod zreliimi, rdečimi plodovi. In kako je dišalo daleč naokrog! Naš medved je izbuljal oči, usta so se mu raztegnila

v blažen smehljaj, in tedaj se je končno spomnil:

— Breskova koščica! O, jaz butec, zdaj se pa spominjam. Pred sedmimi leti sem jo tukaj zakopal in pozabil nanjo — o, kako res je, da čez sedem let vse prav pride, o, in še kako prav!

Več pa ni govoril, saj tudi ni mogel, ker je imel polna usta sladkih, sočnih breskev.

Prijetni vonj je privabil tudi druge živali, celo čebele so prišle.

In medved je vse povabil na gostijo!

Ko so obrali drevo do zadnje breskve, pa je medved naredil pameten obraz in rekel:

— Nikar ne zavržite koščic, vi tamle!

In vsaka žival je skrbno zakopala svojo koščico, samo zajec ne.

— Eh, kdo bi čakal sedem dolgih let! se je zmrdoval, medved pa ga je zavrnil:

— Tiho, zajec! Zmeraj bi bil rad pametnejši od vseh drugih!

Svetlana Makarovič

Ilustriral Matjaž Schmidt

JESEN V GOZDU

Srna in mladiček sta se hodila še vedno past na rob gozda. Mladiček je medtem postal že kar velik, kmalu bo odrasel. Rdečerjava dlaka jima je že izpadala, namesto nje pa sta dobivala gostejši in toplejši siv kožuh.

Sonce je čez dan še kar grelo, noči pa so bile že hladne. Tu in tam je že padla slana in hladne jesenske sape so že nekajkrat zavele preko polj in travnikov.

Jesen je prišla v deželo.

Tudi v gozdu so se pokazala že prva znamenja jeseni. Temno zeleno listje je tu in tam že začelo rumeneti. Jesen so naznanjale tudi lepo dišeče ciklame ali kokoriki, ki so že nekaj časa cveteli pod bukvami. Tudi temno rjavi jurček, ki je zrasel pod staro bukvijo, je opozarjal na jesenski čas. Ob njem so kekali izpod listja s svojimi skoraj črnimi klobučki še trije. Tudi lansko leto in dolga leta nazaj, če je bila le ugodna jesen, so tod rasli jurčki. Kot da so doma pod tem starim drevesom. Res, ko je bila bukev še mlada in vitka, je neke jeseni prinesel veter sem drobcen, drobcen prah. To je bil prav poseben prah, ki se je usipal izpod stare gobe. Bila so majcena zrnca, iz katerih so vzkllile bele nitke. Pod trohnečim listjem in med bukovimi koreninami so se kar dobro počutile. Iz leta v leto so se bolj razraščale v zemlji pod bukvijo. Neke jeseni pa je iz tega nitja pognal jurček. Tak je bil kot goba, izpod katere je bil tisto davno jesen veter prinesel drobceni prah. Tako se je pod bukvijav naselil jurček, kjer živi še da-

nes. Tudi to jesen so iz takega belega nitja, ki se imenuje podgobje, zrasli štirje jurčki. Še prečen pa so jih odkrili gobarji, jih je zavohal polž lazar. Nekega večera, ko je ravno prilezel iz skrivališča, mu je veter prinesel v nos duh po gobi. Takoj je zasukal svoje rožičke v tisto smer in lezel, kakor hitro je mogel, proti stari bukvi. Spravil se je na največjega jurčka. S hrapavim jezičkom ga je začel objedati. Ko se je polž proti jutru spet umaknil za lubje starega panja, je bil klobuk pošteno objeden.

Letošnjo jesen so bukke bogato obrodile. Veverica je to prav dobro vedela. Vsak dan je bila na bukvah in glodala žir. Čeprav je imela rada zlasti lešnike in orehe, ji je tudi žir dobro teknil. Mimogrede je iz bodičaste bukvice spravila trirobi plod, ga prijala s sprednjimi nožicami, se usedla na zadnje noge in ga začela glodati. Precej žira je pospravila v želodček. Še več pa ga je znosila v razpoke in v duplo, kamor je bila znesla že nekaj orehov in lešnikov za zimo. Pravkar se je lotila nove bukvice, ko je z bližnjega drevesa na ves glas zavreščala šoja in odletela. Najbrž je morala opaziti kaj nenavadnega, nevarnega. Veverica je v hipu spustila bukvico, stekla na konec veje, se zavihtela na naslednjo drevo in smuknila na smreko, kjer je imela gnezdo. Ko se je vrnila šoja, je tudi veverica spet priskakljala na staro bukev. Vse do večera je neutrudno plezala in skakala po drevju.

Komaj se je znočilo, že se je prikazala iz dupla siva, kot veverica velika

živalca z dolgim košatim repom, temnimi očki in dolgimi brkicami. Bil je polh. Noč za nočjo se je mastil z žirom, pošteno se je že zredil. Tudi v duplo, kjer je prespal dan in kjer bo prebil zimo, je nanosil kar precej tečne zaloge.

Listje na bukvah je vsak dan bolj rumenelo, vsak dan je bil gozd lepši, bolj pisan. Počasi pa je začelo listje odpadati. Pozno jesensko sonce je spet posijalo na gozdna tla. Glej, citronček je spet priletel k stari bukvi in iskal zavetja pred hladno jesensko sapo. Tudi pikapolonica in čmrlj sta bila že pod listjem. Veverica si je že pripravila zimsko gnezdo ter si ga z mahom mehko postlala. Tudi polha ni bilo več na spregled. Ostal je v toplem duplu. Srna in njen mladič pa sta nosila tudi že topel siv zimski kožuh.

Zima je bila vsak dan bliže . . .

Anton Polenec

Saša Vegri JEDILNIK

*Ne vem, zakaj
se moj jedilni list
nikomur ne dopade.*

*Očka pravi,
naj si ga brž umijem z brade.
Ali ni to fino:
vzameš sira rezino,
dodaš kolobar salame,
priložiš zalogaj marmelade,
olivo zeleno,
majonezo rumeno
in vrh vsega
še smetano stepeno?
To je zame najboljši jedilnik,
ki ga skriva naš hladilnik.*

*In res, ne razumem mame,
zakaj je v skrbeh zame.*

SLOVENSKE LJUDSKE UGANKE

*Imam zelo majhno hišo,
njena vrata so vseskozi odprta;
ne bojim se, da bi mi kdo kaj ukradel,
ker sama le od tatvine živim.*

miška

*Črke jem,
čeprav kaj je črka, ne vem;
v knjigah noč in dan tičim,
in vendar se iz njih nič ne naučim.*

knjižničar!

*V hribu posekano,
v dolini obdelano,
pa ne stoji ne v zraku
ne na zemlji.*

čoln

*Nič zob nima,
pa vendar še železo je.*

rija

*Bled je,
pa vendar ni bled.*

krat Bled

KROŽEK MLADIH DOPISNIKOV

POGREŠAM DOMOVINO

V tujini sem že dve leti. Starši so zaposleni, jaz pa hodim v šolo. Zelo rada obiskujem tudi slovensko šolo. Našo tovarišico učiteljico zelo spoštujem in cenim. Po njenem pripovedovanju o naši lepi domovini se v mislih vračam nazaj v moj stari dom, tam daleč za obronki zelenega Pohorja.

Do šestega leta sem živela v okolici Maribora. Moje otroštvo sem preživljala lepo in brezskrbno. Babica in dedek sta mi nudila vse, materine bližine, njene topline in ljubezni pa mi nista mogla dati. Mamo sem pogrešala iz dneva v dan bolj, zato sem se tudi preselila. Živim v velikem mestu, moti me sivina velikih stavb, nenehen ropot, natrpane ulice, skratka vse. Kje so ostali travniki, polja, gozdovi, s slamo krite hišice, kje je ostala moja domovina?

Morda prav zdaj ob naši nizki hišici cveti prva češnja. Kdo jih bo obiral? Tako rada sem se povzpela na drevo, zobala rdeče, sladke plodove, se smejala in prepevala. In kaj dela moja babica? Vem, da me pogreša pri raznih opravilih na polju. Zdaj spomladi jih je veliko. Dedek pa gotovo sedi na stari klopi med brajdami. Najbolj je bil zadovoljen, ko je opazoval majhne zelene grozdkе in vlekel svojo pipo. Babica je bila vedno huda, zdelo se ji je, da preveč kadi. Pogrešam tudi svoje prijateljice, zavidam jim, da so še vedno deležne lepega življenja na deželi.

Vsega tega v našem mestu nimam. Dostikrat se dolgočasim. Mama je ze-

Folklorna skupina slovenske dopolnilne šole iz Esslingena, ki jo vodi slovenska učiteljica Dora Švagan, ob nastopu na proslavi dneva republike

lo zaposlena, včasih se vidiva komaj zvečer. Veliko dela in bojim se, da ne bi zbolela, zato ji pomagam pri domačih opravilih, s tem pa tudi sebi krajšam čas. Veliko časa mi vzame tudi učenje. Sodelujem pri folklorni skupini. Naučili smo se že kar lepo vrsto prekmurskih in štajerskih plesov. Tudi nastopali smo na proslavah. Kako prijetno mi je bilo pri srcu, ko nam je publika navdušeno ploskala.

Mama pravi, da ne bomo več dolgo v tujini. Tudi očim, ki je Nemeč, pravi, da bo šel z nami v Jugoslavijo. Naučila sem ga že precej slovenskih besed. Moram reči, da je dober učenec.

Doma si gradimo novi dom in komaj že čakam, da bo dograjen. Štejem ure, dneve, mesece, tedne. Upam, da ne bodo tudi leta. Tega ne vem, morda bo že jutri, morda pa bom že odraslo dekle, ko bom spet hodila po naši lepi slovenski zemlji.

*Darja Potočnik,
7. r. slov. dop. šole
Esslingen*

IZLET V PARIZ

Izletniška sekcija SKUD Triglav iz Stuttgarta je za prvomajske praznike organizirala izlet v Pariz. Tudi jaz, mamica, očka in sestra Irena smo se prijavili. Zbralo se nas je poln avtobus. Tako smo bili ena velika, vesela skupina, ki se je odpravila na pot v pričakovanju, da si bo ogledala znamenitosti Pariza.

Potovali smo vso noč. Bili smo veseli in dobro razpoloženi. Peli smo, se šalili, poslušali domače pesmi in čas

nam je hitro minil. V Pariz smo prišli ob 8. uri zjutraj. Nastanili smo se v hotelu, se osvežili in naša pot se je nadaljevala. Na programu smo imeli ogled Pariza z avtobusom. Dobili smo tudi voditeljico, ki nam je povedala zgodovino in pomembnost vsega, kar smo videli.

Ogledali smo si: cerkev-baziliko, grad Louvre in njegove vrtove, prostor de Concorde, Invalidendom, cerkev svete Magdalene, Eifflov stolp in cerkev Notre-Dame. Tukaj sem bila izbrana iz množice ljudi, ki si je ta dan ogledovala notredamski zvonec in sem z gospodom, ki nam je pripovedoval o zvoncu, zaigrala s tolkalom po njem lepo melodijo. Zvenelo je čudovito in bila sem presrečna, da je izbral iz množice ravno mene.

Zvečer smo se z ladjo peljali po reki Seini. Vozili smo se pod dvaindvajsetimi mostovi. Ves Pariz pa jih ima kar štiriintrideset.

V hotelu smo dvakrat prespali. Ob večerih smo imeli prosto. Vsak je lahko po svoje spoznaval Pariz in njegove skrivnosti. V ponedeljek smo se vračali. Bili smo veseli, saj se je marsikomu izmed nas izpolnila tiha želja, katero je že dolgo nosil v srcu.

Omeniti moram tudi, da je bil izlet dobro organiziran. Na avtobusu je bilo poskrbljeno za pijačo in jedačo in tudi tombolo smo igrali. Pohvaliti moram tovariša Feliksa Kosa, ki se je tako zavzel za nas in nam je bil vedno na voljo. Bilo je lepo. Upam, da bo uspel tudi naslednji izlet in da bo udeležba prav takšna.

*Erika Medle,
6. r. slov. dop. pouka
Karlsruhe, ZR Nemčija*

NAGRADO ZA NAJBOLJŠI PRISPEVEK

smo tokrat prisodili Darji Potočnik, ki je v svojem sestavku pokazala veliko jezikovnega znanja in sposobnosti. Prosimo jo, naj nam pošlje svoj naslov, da ji pošljemo knjižno nagrado. Lahko pa nas obišče tudi v uredništvu, kjer jo bo dvignila sama.

UMETNIŠKA BESEDA

METULJI

(ČRTICA)

V nenehnem hrepenju za nečem tam spodaj, nad njim in okrog njega, je človek, shiran, z napeto bolestjo na obrazu in razjedajočim nemirrom v telesu hodil ob reki, reka pa je zdaj, kot sladkobna medena tekočina, v široki strugi umirjala svoj tek in nemi-la svoj obraz, da je bil gladek in bled, zdaj se je, kot nemirna žena, ki z dolgimi belimi prsti nabira oblačilo in ga spušča, da uhaja iz dlani, nabrekovala in razlivala, ko je bistreča tekla po plitvem prodišču. — Tisto, po čemer je hrepenel in je bilo spodaj, je bila reka, v reki pa se je razplavljalo nebo od zgoraj, otiralo je svoj neznosni nebeški sijaj, opotekajoč se je lesketalo, nemirni tok ga je silil, da je pozabljal blaženo nevznemirljivost visokega svoda in to je bilo tisto nad njim, po čemer je hlepel. — Reka pa je vračala padec neba v svoja nedra, oplakovala je z njim sipki breg, pljeskala je luskinast lesket modrine med šelesteče trsje, dobro je vračala in ni zakrivala svojega zrcala srebrnim vrbam; vrbe pa so rasle vzdolž vode in to je bilo okrog človeka, po tem je koprnel, tega si je prav tako želel in je silil nekam med reko, nebes in vrbe.

Silil je in v tem je bil zadovoljen. Prijetno mu je bilo, v drgetu je z bledimi nosnicami vpiljal mehek zrak, visoka trava in nizke veje dreves so mu v lahnem vetru hladile razgreti obraz.

V mislih pa je grabil čez, nekaj je hlatalo in prigovarjalo v betežnem nemiru, naj se vrže v reko, povalja naj se v rečnem blatu in leži dolgo v travi...

Bil pa je že slab, težki so bili njegovi koraki, razbolelo telo je komaj zmagovalo vihanje strasti, ki so prigovarjale in razbijale sleherni trenutek pomiritve, še preden je vstopil vanj... Vzdolž reke pa je bilo brezdanje mnogo spravnihih krajev, krajev, kjer bi človek našel svoj mir, razumel neutешljivi gon in bi se njegovo telo našlo skupaj z reko, nebom, travo in vrbovjem. Ni ga našel in jalovo je ostajalo njegovo iskanje.

Človek je gledal po sebi in je dolgo mislil, zakaj raztrgane so bile njegove misli in daleč iz spomina so pri-

hajale in jih ni razumel. Nepojmljiv mu je bil ves ta ogenj in iščočí gnev, ta pregon in bolestna naslada čudnega tavanja. — Bil je vendar tukaj ob reki in med vrbovjem, tukaj, kjer je vedno razumel; sinjina miru pa ni legla v njegovo srce, toka reke ni spoznal v svojih žilah, v spreletu vetra v vrbah ni zaslišal svoje najljubše melodije. — Naj se res vrže v močvirsko blato, da prepoji svoje telo z žveplenim vonjem dolgih vekov rečne struge, da otme razgrebajočo strast iz sebe?

Tako je mislil mož, hodil je, hodil, opotekaje je stopal po visoki brežni travi, da je z nadkolenjo trgal prepletajoče bilke in je odletavalo travno klasje daleč naokrog... Potem je počasi drevenel in pojenjal nemir v njem, utrujen je po kolovozu, ki je paral lepko in svetlečo obrečno zemljo, da je zevalo dvojne dolgih spotegnjenih ran v blatu, prišel do kraja, kjer je vozil brod.

Brodarja ni bilo na tej strani in z drugega brega, kjer je bil privezan brod, je reka prinašala hrapav stok lesenega plovila, ki ga je tok napenjal in je bil podoben dolgemu vzdihu, iz katerega je voda vpila v svoj šum vse, razen predirnega klica lesa...

Moški se je odločil, da preplove reko in zaklical je: »Hej, brodar — hohoo!«

Odmev je bil zamolkel, nobenega zloga ni ponovil razločno in je odgovarjal hripavo iz gostega in vlažnega loga. Tam čez se ni nihče oglasil in zavpil je močnejše. Kričal je dolgo in iz polne sape, da je slednjič predramil brodnika, ki je spal v plitvi globelici med vrbovjem.

Dremoten in nejevoljen je v racavi hoji stopil žilav starec k privezanemu brodu, ga odpel in vrgel težko verigo na pod, da je gromko zabobnelo. Stopil je nato h krmilu in se z bosimi nogami uprl v prašne mostnice; brod je škripaje oddrsel ob pomolu in voda je jasneje zašumela. Moški, ki ga je klical, je videl, kako se v mirni vodi, dokler nista priplula v rečni stržen, napenjata brod in brodnik, slišal je, kako slednji preklinja mrtvico ob rečnem bregu in onega, ki kliče in ga spravlja iz miru. Potem pa je v močnejšem toku škripel, na katerem je bil privezan brod, hitreje zašklopotal in moški je videl brodarjev porogljiv izraz na obrazu,

iz njegovega nerazločnega govorjenja je razbral, da v bistrejši vodi, ko reka hitreje nosi, ni več jezen nanjo, ne na brod; godrnjal je nad njim, nadležnežem. Vedno, odkar ga je poznal, je bil starec čmerikav in ni trpel ne ljudi, ne njih brodnine, rad je bil sam s svojo reko, revež, kakor je bil, s svojo nezamenljivo srečo... Človek ga je gledal in spomnil se je prejšnjega nemira, onega iskanja spokoja...

»Eh, brodar, vi ste najsrečnejši človek!« mu je zaklical čez vodo v pozdrav. Starec je poznal moškega, velikokrat je prihajal k reki, nikoli ga ni razumel kaj hoče ta, ki mu vedno dopoveduje, kako da je srečen in sam ne izbere te sreče. »Še dobro, da včasih prideš in mi to poveš,« je odrezavo zamahnil, kakor splashuta vreščeča prodna ptica.

Brod je trknil ob pomol in človek je stopil nanj.

»Pa bogati ste, brodar, bogati,« je rekel.

»To pa, to. Dvajset hektarov tega tu je mojega.« Brodar je odločno stresal roko in kazal na reko. Povedal pa je to počasi in pomenljivo, kakor kdo, ki ve, kje leži njegovo bogastvo, da, tudi nekaj posmehljivega je bilo v glasu in porog ni veljal njemu samemu.

»Bogatejši sem že kot vi, ljudje, tam za vrbovjem in ne hodim vas nadlegovat,« se je zarežal brodar in obračal krmilo, da se je brod odlepil od pomola.

Človek je z motnimi očmi strmел v odmikajoči se breg in vedel je, da tam čez, kjer je bil, na bregu, h kateremu se pelje, povsod, kamor se obrne, ostaja mir, brž ko zapusti tisti kraj, da ostane brez njega vse, kakor je bilo. Tisto, njemu dodeljeno v tem trenutku, bistrenje vode čez oni prod, ostane. On z brodom se je po naključju pripeljal in utrnil v svojih očeh lepoto prizora, ki se tudi brez njega razhaja v vseh smereh. Zrinil se je tukaj vmes med lesketajoči se preval vode in nekim nepoznanim in nevidnim potovanjem te lepote, v skrivnostni lik, ki ga naslikuje svetloba žarnega sonca nad reko, pramenom, ki seva med vrbe, vrbamí... in zdaj je pridrsel že v drugačno postavje lepote, v onem pa je ostalo vse kakor prej, sam pa tega ne vidi in ne more za trdno vedeti, da je tisto še vedno lepo... On ne spne niti dveh trenov v

brezbrežnem spletu lepote in ščemeča prašna megla lega na svetljenje, na tisto čisto preprosto in jasno svetlobo, ki more razvedriti misli, da niso teme in moreče.

Kakor na stebelu vrbe igrivo migota odboj sončnega žarka z reke, da postaja zbrzdani zelenkasti les voljan in misliš, kako zlahka bi z roko zagrebel v belo drevesno jedro in bi prhki vodeni vonj dišal iz prsi drevesa in bi ne bilo več tkiva, kamor bi ne mogel razprostrti svojega srca; tako bi ne želel nikoli več ustavljati trenutka sreče, ker bi bil povsod in bi ne bilo več neznosne zakrnelosti, kamor ne spe misel.

Videl je, da človek ni razsejal gomite vzhicenj nad naravo v vse svoje življenje, pustil jih je ležati, trenutke srečanj z lepoto, tam znotraj, imel jih je dobro zaklenjene in niso prepojili njegovega časa. Srebal in pil je prelesti, željno je lokal; ostajal pa je tat, ki ljubi ukradeno in ga dobro skrrije . . . Zato, da lahko pride znova, nahlasta se in nagolta, tatinska roka pa ne diši po nakradenem in lahko jemlje in jemlje . . .

In mož je dejal brodarju:

»Da. Zelel sem obhoditi reko od mostu navzdol, vso, ki se je zajedla vame s svojo lepoto, da bi stopil v vsak kotiček in si s hojo nasnul miru in bi ne taval več. Pa nisem zdržal, razhodil sem spokoj, ker nimam moči, da bi sedel in ne ujamem ritma življenja, da bi ne spodbijal misli z mislijo in časa z bežnim trenutkom . . . Vem, brodar, vi niste tujec tukaj, da bi razumeli . . .« in je človek gledal starca skoraj zavidljivo . . .

Starec pa je s hrptom slonel na krmilu, pridrževal ga je, da je rezalo penečo vodo za brodom in telo mu je podrgetavalo s sunki vode, ki so oblivali veslo krmila, da ni bilo videti, da brodar reže reko, temveč poslušajo njeno valovanje, in reka, brod in brodar so bili eno. Nič ni bilo vsiljenega in je bilo v vodi toliko starčeve moči, kolikor je bilo reke v njegovem zibajočem se telesu na brodu, on je bil v reki, ker je prepuščal njeno moč in ji sledil, reka je bila v starcu, plala je v njem in tekla skozenj. Nihče ni jemal, nobeden ni skrival . . .

Po reki pa je od nekod, poplesujoč in lahkotno, priletel vijoličast metulj, nadihnjen z bakrenim prahom in z roso žameta po krilih. Drobnost je

plapolal nad brodom nekaj časa, trepetal je z lahnimi krilci v cvetočem dnevu in se slednjič spustil na starčevo ramo. Starec ga je pogledal prijazno in milo, kakor ga človek še ni videl in je govoril metulju z nežnim glasom, kakor otroku, v otroški govorici in sladko:

»A si prišel, si prišel mali! Našel si me, kajne? O, ti me vedno najdeš.«

Pogledal je proti začudenemu možu s sijočim obrazom, dvignil je debelo zagorelo roko proti rami, da je metulj splezal na njegovo dlan.

»Že prej, ko sem ležal tam v senci, me je ves čas obletaval in posedal po meni pa me je spet našel. Ne mali? Dobro dobro . . . Si me pogrešal . . .«

Pobožal ga je z nerodno roko po krilih in človek je vzkliknil:

»Pazite vendar, posneli mu boste prah s krilc in ne bo mogel leteti!«

Metulj pa je mirno strigel s tipalkami, kot da bi plesal, je dvigoval nožice, razpiral in zapiral je bakrena krilca . . . Gibal se je in priklanjal in videti je bilo, da opravlja nenavaden obred čaščenja. Ljubkoval je umazano brodarjevo roko, hodil je po njem, vzletel in spet priletel.

Človek je takrat, pa tudi pozneje na kopnem, ko so zapustili brod, ko je metulj zletel s starca in poplesaval nad njima, stegoval roko in nastavljal ramo, da bi se ustavil na njem . . . Zaman. Obletel ga je, se dvignil više in znova sedel na brodarja k čudnemu obredu.

Pozneje je človek, ko je še hodil ob vodi, dolgo in težko razmišljal, videl cel roj prav takih metuljev, kako so v enakomernem plesu posedali in spreletavali crknjeno podgano, ki je ležala v močvirskem blatu.

V mirnem rečnem zalivu, v otišju reke, kjer so dolgi valovi, ki so razhajali od toka, v enakomernih presledkih in neslišno drseli proti bregu, da je drobno tlesknilo, ko so udarjali ob kopno, tam je plavalo in potrkavalo drugo ob drugo vse polno pločevink dišečih pršivk, mila, pralnih praškov, vrečk . . . Ni pa bilo tam nobenega bakrenega metulja, bilo je nezaslišano grdo in pusto in celo frleče vrbovo listje, ki je počasi obletavalo in se v podsekanem loku izogibalo temu kraju, mrtvici . . .

Štefan Smej, Beltinci

LJUBLJANSKI IGRALCI V KANADI

Srečanje z igralci Mestnega gledališča ljubljanskega v Kanadi (Rodna gruda je o samem gostovanju v Kanadi in ZDA že poročala) je bilo več kot toplo in pristrčno. Za vse nas pri Kanadsko-slovenski skupini, ki smo organizirali njihov nastop pri nas, je bilo to enkratno doživetje, prepričan pa sem, da imajo tak vtis tudi vsi rojaki, ki so si ogledali njihov nastop. Pri organizaciji gostovanja nam je veliko pomagal tudi znani slovenski zobozdravnik v Torontu dr. Anton Kačičnik, katerega prvotni poklic je bil tudi igralec. V prostih dneh so si ljubljanski igralci ogledali tudi del Kanade in tako jih je rojak Frank Kukovica odpeljal na ogled Niagarskih slapov in Marine Land.

Njihov »Večer slovenske poezije«, ki je bil posvečen 100-letnici rojstva Otona Župančiča, je bil bogat in prečudovit. Imeli smo priložnost slišati tako lepo in čisto slovenščino kot gorsko studenčnico. To je bila čudovita duševna hrana, ki nam je tako primanjkuje. Žal se je tega večera udeležilo premalo ljudi. Med gosti je bil tudi jugoslovanski ambasador v Kanadi Mitko Čalovski, generalni konzul v Torontu dr. Bečir Meholfić in drugi. Gledališnike je predstavljala dr. Kačičnik in tudi sam recitiral.

Prijetno je bilo tudi naslednji dan na prireditvi za otroke, ki so jih ljubljanski igralci obdarili tudi s knjigami »Vdova Rošinka« je svoj kanadski »krst« doživela v domu hamiltonske »Planice« v Beamsvillu. Dvorana je bila nabito polna. To je bil enkratni dogodek za vse rojake iz tega dela Kanade.

Naslednji dan, v nedeljo, 7. maja, je bila predstava »Vdove Rošinke« tudi v Torontu. Gledalcev je bilo okoli 350, čeprav bi jih bilo lahko precej več. A za to so bili opravičljivi razlogi, saj je bil v tistih dneh koledar slovenskih prireditev kar precej natrpan. Zadovoljni smo bili kljub vsemu. Glede na razmere, v kakršnih živimo Slovenci v Kanadi, mislim, da je turneja Mestnega gledališča ljubljanskega po Kanadi lepo uspela. Z uspehom pa smo obrnili nov list v knjigi, ki ji pravimo — sodelovanje z domovino.

Leon Fister, Willowdale, Ont.

ZELENI DNEVI V AMERIKI

Pred štirimi leti je v Clevelandu v starosti dvainosemdeset let umrl slovenski izseljenec Ivan Kapel, doma iz Kala pri Pivki. Bil je znan društveni delavec, organizator v različnih slovenskih ameriških bratskih organizacijah, pri Slovenski narodni podporni jednoti št. 142 pa je bil skoraj trideset let uradnik za društvene dejavnosti. Bil je tudi publicist. V njegovi zapuščini je med drugim ostal še neobjavljen rokopis, v katerem je z vedrino in humorjem popisal svojo pot v Ameriko in svoje prve ameriške prigode. Iz obsežnega rokopisa smo izbrali poglavje, v katerem poroča o svojem prvem doživetju ameriškega življenja, kakor ga je po napornem potovanju čez ocean doživel leta 1909. Najprej se je ustavil v mestecu Davis v West Virginiji.

Največ delavcev nas je bilo zaposlenih pri Babcock Lumber & Boom Company. V tovarni so tri žage rezale samo iglavce. Pri tem delu je bilo zaposlenih okrog dvesto delavcev. Na drugem koncu naselbine je ob reki stala žaga za listavce. Drobili so jih dan in noč. Pri tej družbi nas je bilo tedaj zaposlenih približno sto »Austrimencov«, kot so nam rekli. V Ameriki rojeni ljudje niso vedeli za Slovence. Mešali so nas s Poljaki ali Slovaki.

Naša družba je najemala za delo samo »Austrimene«, za boljša dela pa v Ameriki rojene delavce. Zvečer si lahko poslušal, kako so skupine delavcev z zanosom pripovedovale druga druga, koliko železniških voz so naložili tistega dne. Razlagali so, da jih je njihov »forman« pohvalil: »All right, boys!« To je nekaj veljalo. Tudi delavci, ki so les zlagali v visoke kope, so tekmovali, kdo bo zložil več lesa. Dobiček pa je žela družba.

Za večino nas brez poklica je znašal dnevni zaslužek dva dolarja. Zaslužek prvih dveh tednov si je družba pridržala zase. Kovač je zaslužil dva dolarja in pol, in prav toliko stavbeniki. Za stanovanje je družba odbila dolar na mesec. Sobe, v katerih se nas je gnetlo prišlekov, so bile polne stenic, ki so ti pile kri takoj, ko si ugasnil petrolejko. Drugi dolarček je odletel za zdravnika, toda le za zdravljenje poškodb, ki si jih dobil pri delu. Trinajst dolarjev je bilo treba plačati za hrano. Ob koncu meseca sem prejel le 35 dolarjev. Od te vsote pa sem še moral plačati gospodinji tri dolarje za kuho in za pranje delovnega perila, ki je bilo brez strojev še težaško opravilo.

Ženske so morale tedaj veliko prestati; trpele so že prej, preden so postale matere. Kako hudo pa je bilo, kadar se je mož znašel brez zaslužka, kar se je slej ko prej zgodilo vsakomur! Delodajalcu ni bilo dosti mar za njegove sužnje. Podrli so mu drevesa, jih zrezali v deske, pospravil je dobiček, delavec pa je lahko odšel na pot, saj dežela je bila velika . . .

Leta so tekla, v domovini so čakali tisočakov, njih mož, sin ali brat pa je v Ameriki lovil srečo za rep. Kadar je segel po njej, je že ni bilo nikjer.

Na Davisu je bila tedaj papirnica, na drugem koncu naselbine proti Thomasu pa je zaudarjala strojarna. Tam so delali večidel Slovaki in Poljaki.

Že drugi dan po mojem prihodu na Davis se je oglasila v boarding hous moja sovaščanka s sinom, ki je bil leto mlajši od mene in me povabila na izlet z lokomotivo, ki je vlekla dolgo verigo vagonov, na katere so nalagali stoletna in starejša debla.

Družbi Babcock Lumber & Boom Company so naši ljudje podirali ogromna drevesa okrog deset let. Selili so svoje campe, dokler ni padlo zadnje drevo. Za njimi je ostalo samo pogorišče. Parni stroj je bruhal v suho travo iskre, tako da od mogočnega gozda ni ostalo drugega kot zažgana prst in golo kamenje.

Slovenskim gozdnim delavcem v campu sem moral izročiti kopico naročil njihovih sorodnikov iz Kosanske okolice in Pivke. Naročila so bila vsa enaka: »Če kaj našega vidiš, mu reci, naj kaj pošlje, ker smo potrebni.« Potrebni so bili vsi, ki so ostali v starem kraju. Po novicah iz starega kraja so najbolj povpraševali tisti, ki so bili v Ameriki že po pet let in so mislili, da so že pravi Amerikanci.

Ko sem končal z novicami, je bilo piva in vina na mizi, da bi se lahko kopali v pijachi. Hišnik je moral nenehoma nositi na mizo nove »bakse«. »Kar zapiši,« so mu rekli. Hišnik si je zapisoval in ob plači brisal. Tako je šlo mesec za mesecem, doma pa so čakali na pošiljke, ki niso hotele prispeti. Ko so minila leta, ne da bi dobili pismo ali dolarje, so rekli: »Naš se je zgubil.«

Gnezdo, ki so mu rekli camp, je bilo dolgo 60 čevljev in široko 40 čevljev. Bilo je postavljeno v nadstropje. Spodaj je bila jedilnica z dolgimi mizami in klopni. Zbite so bile iz surovih desk. V posebej ograjenem predelu so spala dekleta oziroma služkinje. Vstale so prve in odhajale k počitku zadnje.

V tistem času nismo rabili priimkov. Delavci smo imeli samo imena in vzdevke, navadno po kraju, iz katerega smo prišli. Delovodja je bil Big Mike (boarding boss), čeprav ni ločil debel listavcev od debel iglavcev. Njegova prva skrb je bila, da so v njegovem campu podrli več dreves kot v sosednjem. Zvečer so se delavci prepirali, kdo je podrli več lesa. Mike, ki je bil zvečer gostilničar, jih je miril, češ vsi ste enako dobro delali, govorite vendar o čem bolj veselem, in zalijte pogovor z dobrim pivom in vinom. Pomignil je hčeram, naj postrežejo s pijačo. Bile

so zale in zrele za možitve — takole v dvajsetih, kateri fant bi se jim upiral, tudi če ne bi bil žejen! Fantje in možje so naročali, pili in se veselili. Obujali so spomine, kako »fletno je bilo v stari kontri«, kadar so šli na nabor. Mike je bil tudi trgovec. Na zalogi je imel vse, kar potrebuje gozdni delavec: čevlje, perilo, obleko, rokavice za zimski čas, naramnice. Zadnjo soboto v mesecu je bil tudi bankir.

Spalo se je v tistem gnezdu na najbolj grobih ležiščih, kar si jih je mogoče predstavljati. Bila so narejena v nadstropje, drugo nad drugim, kakor na parniku. Ponoči nisem spal, ker so me stenice obdelovale do belega dne. Zjutraj sem ženskam v kuhinji potožil, da me je golazen vso noč budila. Potolažile so me, da se jim bom privadil.

Prav kmalu sem se v Davisu zaposlil. Moj delovodja, ki me je ogledoval tako, kot so nekoč ogledovali sužnje iz Afrike, mi je obljubil, da bom za enajsturno delo plačan z dolarjem in tričetrt. Naslednje jutro sem že vlačil lesne odpadke okrog skladišč. Pomagali so mi Postojnčan, Cerkljan, Trnjan in Bistričan, ki so prišli za zaslužkom iz nekih premogokopov. Povedali so, da je tam stavka. Po enomesecnem delu me je delovodja premestil na žago trdega lesa. Skupaj s tovarišem sem moral riniti naložen voz v skladišče. Rinila sva kot vola. Za dva dolarja enajst ur znoja. Stari »Amerikanci« so me tolažili, da drugod plačujejo še slabše in da je delo še bolj nevarno. Rekli so mi, da sem še zelen in da še ne vem, kaj je Amerika.

Kar nas je bilo mladih priseljencev, smo svoje starokrajsko perje (obleko) zavrgli takoj, ko smo zaslužili prve dolarje, samo da bi bili podobni starim Amerikancem. Novi obleki se je kmalu pridružil okrasek — nekakšna podveza, ki je držala rokav srajce nad zapetjem. Takšne okraske so tedaj nosili vsi. Na roki se je znašel prstan, v žepu pa ura, na svetli verižici z obeškom seveda. Misliti smo že začeli na to, da se bomo doma v »stari kontri« lahko izkazali, kadar se bomo vrnili. Popotni trgovci z zlatnino so imeli kar dosti dela.

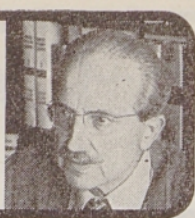
Na nedeljo po plačilnem dnevu se je jedlo in pilo. Prišel je tudi »bas« Šemec s svojo soprogo. Všeč so mu bila kosila, kakršne znajo pripraviti Kranjci. Naši ljudje so goste silili, naj

jedo in pijejo. Tako je šlo ves dan. Pili, jedli in plesali so po zvokih harmonike.

Služkinja Marijanca je stregla, dokler je mogla. Ko je pomila grmado posode, se je vlegla na svojo revno posteljo, da se vsaj malo spočije. Pa je to opazil Big Tony. Rdečo, rumeno, zeleno in zbito od dela je privlekel na plesišče, na katerem se je vrtelo deset mladih fantov in tudi mož, katerih žene so samevale v stari domovini.

Marijanca ni imela ogledala, da bi se videla, kakšna je. Kar jo je ugledal F. Karis in jo pozdravil z laskavimi besedami: »Pej — oštija, Marijana, pojdi se umiti!« Hitela je iskat zrcalo, da vidi, kaj je narobe. Vrnila se je za silo umita in že so jo vrteli po plesišču. Tako se je živelo v boarding house! Od ene popoldne v nedeljo pa do desetih zvečer je šlo kot na tekočem traku: zaboj piva, še in še kvartov vina in za povrhu ognjena voda. Starejši možakarji, ki so imeli v stari domovini družine, so si ta čas v potoku prali nogavice, delovne hlače in drugo perilo. V ponedeljek se je spet začelo garaško delo. Štirideset let stari možje so se nam zelencem zdeli stari. Pogosto so z rokami tipali hrbtenico, tako jih je vse bolelo od težaškega dela.

Ivan Kapel

SLOVENŠČINA ZA TUJCE

Pod tem naslovom je letos julija izšel v Ljubljani nov učbenik slovenščine. Pripravila ga je Hermina Jug-Kranjec, izdal pa Seminar slovenskega jezika, literature in kulture pri Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Učbenik *Slovenščina za tujce* je po uvodnih besedah avtorice »namenjen predvsem pouku slovenskega jezika na lektoratih, in sicer v začetni ter prvi nadaljevalni skupini«, se pravi predvsem za tuje študente, ki prihajajo v Ljubljano na počitniški seminar za slovenščino, vendar sem prepričan, da bo knjiga lahko dober pripomoček tudi za druge, na primer za drugi in tretji rod naših izseljencev, ki sami v tujini nimajo več možnosti za nadaljnje šolsko poglabljanje v slovenščino.

Slovenščina za tujce na tej začetni, še nepopolni stopnji — manjkajo namreč še »posnetki na magnetofonski trak ali na kasete« — sicer ni najbolj primerna za samouke, ker ne morejo sproti primerjati na primer svoje izreke z naravno slovensko izreko, posneto na trak ali slišano iz učiteljevih ust, vendar je vestnemu učencu že na sedanji stopnji v marsičem pomagalo tudi s skrbno »akuceniacijo« posameznih delov besedil.

Dobro se mi namreč zdi, da je v uvodu precej podrobno in izčrpno razgrnjeno glasoslovje slovenskega knjižnega jezika, in sicer v vsej njegovi težavnosti. Te strani so zadosti zgovorne zlasti za jezikovno razgledanega študenta, ob ustrezni pomoči učitelja pa uporabne tudi za posameznika samouka.

Posebnost *Slovenščine za tujce* v sedanji fazi je tudi v tem, da slovenskih glasov ne primerja ob glasovju katerega od drugih jezikov, na primer angleščine, francoščine, nemščine, ruščine ali španščine, kakor jih večinoma drugi ustrezni učbeniki, namenjeni učencem z eno od teh materinščin, temveč je namenjena vsakemu »tujcu«, ne glede na njegov materin jezik.

Se pravi, vse besedilo novega učbenika je samo slovensko, ne primeri ne navodila niso v nobenem tujem jeziku, in ravno zato sodim, da utegne biti novi učbenik v marsičem zelo primeren tudi za naše izseljenske kroge, in sicer za prvi rod, ki mu je slovenščina še edina materinščina, da bo ob učbeniku lahko šolsko sistematično obnovil svoje znanje in potem lažje pomagal pri učenju slovenščine drugemu rodu, naj bo že v družinskem krogu ali tudi po raznih tečajih za odrasle in po drugih oblikah poučevanja slovenščine v tujini.

Slovenščina za tujce poskuša zajeti vsa najnujnejša jezikovna vprašanja in dvanaestih lekcijah, metodološko sestavljenih tako, da so ob kratkem temeljnem besedilu, posebej za to pripravljenem ali vzetem iz prakse, dodane podrobne razčlenjevalne razlage in naloge, ki se igraje in nevsiljivo dotikajo bistvenih slovničnih in sistematičnih vprašanj slovenščine in na podlagi številnih vprašanj pomagajo usmeriti tudi samouka. V marsičem je tu vključena vloga učenca samega, ki naj ustvarjalno sodeluje in ki naj se ne nauči samo slovenščino razumeti in brati, temveč tudi pisati in govoriti. Pri samouku seveda utegnejo njegovi odgovori na vprašanja ali rešitve nalog obviseti v zraku, ker nima kontrole v pomočniku učitelju in tudi ne v »pravilnih« rešitvah, dodanih posebej ali na koncu knjige. Vendar vidim v tem spet hvaležno nalogo za člane prvega rodu naših izseljencev, pa tudi za učitelje v posameznih šolah in tečajih slovenščine na tujem, da bodo lahko poučevali po tem učbeniku.

Učna metoda novega učbenika sloni predvsem na izkušnjah, dobljenih na seminarju za slovenščino pri ljubljanski Univerzi, zato je življenjska, neutrujajoča, spodbudna, dasi za samouka potemtakem manj primerna ali vsaj zelo zahtevna, zlasti še v nekaterih sorazmerno prekratkih jezikoslovno strokovnih razlagah, ki preveč računajo z osnovno precejšnjo jezikovno razgledanostjo učencev, hkrati pa seveda tudi z navzočnostjo učiteljev, ki lahko sproti priskočijo na pomoč z nadaljnji ali dodatnimi razlagalnimi pojasnili.

Tudi v tem pogledu namreč *Slovenščina za tujce* v sedanji fazi še ni dokončen in celoten učbenik, temveč samo njegov temeljni del, saj so ob magnetofonskih trakovih ali pa kasetah predvideni še »slovarji v več jezikih, ki bodo vključevali tudi vse slovnično izrazje«.

Ampak čeprav *Slovenščina za tujce* še ni pred nami v dokončni celoti in tudi če ni namenjena posebej našim izselencem, je že v tej fazi tudi zanje lahko zelo koristna, zlasti pa še za vse prijatelje slovenščine po vsem svetu, saj v razmeroma kratkem učnem tečaju strnjeno podaja vsa bistvena vprašanja slovenščine in je potemtakem tako poučna in spodbudna, da bo marsikdo lahko dobil v nji vse temeljne napotke zlasti za oblikovanje živga, neposrednega, nešolskega, življenjskega besedila. Vsa slovnična vprašanja so namreč sproti obravnavana v besedilih in ob besedilih in ravno tako so tudi posamezne besede naravno vključene v zgovorna, vsakdanja sobesedila.

Tako se je dosedanjim učbenikom slovenščine, o katerih se bomo poskusili podrobneje pogovoriti v prihodnji številki, pridružil še eden in mu želimo, da bi z uspehom opravljal svoje poslanstvo med vsemi, ki bi se radi naučili slovenščine ali na kratko obnovili svoje znanje.

Janko Moder

KAJ MORA MOŠKI VEDETI O SEBI IN ŽENSKI, Cankarjeva založba v Ljubljani, cena 240 din. S to knjigo založba zaključuje svoj načrt »družinsko priročniške trilogije«. Knjiga, ki jo je tako kot prejšnje napisal dr. Bogdan Tekavčič, spremlja moškega skozi vsa življenjska obdobja, ves čas pa si avtor prizadeva, da bi oba spola čim bolj spoznala tako samega sebe kakor tudi drug drugega. Tekavčičeva knjiga, ki je izšla pred to, »Kaj mora ženska vedeti o sebi«, je doživela že pet ponatisov v skupni nakladi 42.000 izvodov.

JOSIP VIDMAR: OTON ŽUPANČIČ, založba Partizanska knjiga, cena 120 din. Knjiga, ki je izšla v zbirki Znameniti Slovenci, je prenovljena kritično portretna študija o Otonu Župančiču, ki jo je Josip Vidmar končal že leta 1934. V knjigi avtor sledi notranjemu razvoju Otona Župančiča in s tem sledi tudi življenju, rasti in smrti poezije.

K. F. / MARKO SELIN: NIČ VEČ STROGO ZAUPNO, založba Partizanska knjiga v sodelovanju z revirskim muzejem ljudske revolucije Trbovlje, cena 650 din. V tej knjigi je prvokrat predstavljen zamotan mehanizem nacistične obveščevalne službe in njene dejavnosti v Jugoslaviji, predvsem pa v Sloveniji. Knjiga je rekonstrukcija gestapovske organizacije in zvez na Slovenskem in razumljivo je, da je avtor moral predstaviti tudi razvoj nemške nacistične obveščevalne službe. Gradivo te Selinove knjige je prvo soočenje slovenske in jugoslovanske javnosti s številnimi zaupnimi dokumenti.

KNJIGA O AVTU, založba Mladinska knjiga, cena 495 din. To je bogat priročnik, pravi avtomobilski leksikon, ki ga je založba priredila po podobnem nemškem priročniku, dopolnjen pa je s podatki o vozilih, ki jih je moč dobiti na jugoslovanskem avtomobilskem trgu. Knjiga bo prišla prav vsem avtomobilistom, ki želijo pri avtu čim več postoriti sami. Kljub preprostem besedilu je knjiga izredno zanimiva tudi za zahtevnejšega bralca, saj je tehniška ravno visoka, opremljena pa je s številnimi barvnimi fotografijami. Za ljubitelje čistega slovenskega tehniškega jezika bo knjiga zanimiva tudi z jezikovnega stališča, saj je tu pravilno poimenovanje številnih avtomobilskih delov, za katere so v vsakdanjem jeziku v uporabi tuje spakedranke.

ZAUPNI POMENKI

PRIJATELJSTVO

Prijateljstvo. Beseda, ki v nas vzbudi mnogo misli: včasih so sentimentalne, saj nas posejejo daleč nazaj v zgodnja leta. V tista leta, ko smo trdno verjeli v prijateljstvo. Večkrat se tudi vprašamo: »Ali prijateljstvo sploh obstaja?«

Takšna razmišljanja imajo svoje vzroke in tudi razlage. V življenju smo marsikaj doživeli, se navduševali in bili tudi razočarani.

In vendar — prijateljstvo med ljudmi je in tudi bo. Za nekatere je značilno, da imajo za prijatelje več oseb, za druge, da jih imajo manj. Toda, če razmišljamo — ne glede na svoja razočaranja ali navdušenja — o prijateljstvu, potem moramo priznati nekatera dejstva. Med ta dejstva tudi sodi, da so naše vrednote, kot sočustvovanje, lojalnost, altruizem, odvisnost — vedno povezane s predstavo dobrega in zrelega prijateljevanja. Prijateljstvo je odnos, ki ga posameznik izbira, odnos, v katerem sta oba enakopravna. V prijateljstvu najdemo nekatere specifične dobrote, kot so: vzajemnost tistega, kar imamo radi, izmenjava življenjskih izkušenj, sproščenost in povezanost. Vse to pa nam daje tisti značilni občutek čustvene topline in sprejetosti, ki ga tako težko najdemo v svetu, o katerem trdimo, da je hladen. Verjetno je prav zaradi teh svojih značilnosti prijateljstvo sestavni del zdravega psihološkega prilagajanja. Pristnost prijateljstva v našem življenju nam navadno daje občutek zadovoljstva, svojstven pomen življenju nasploh, zmanjšuje občutke otujenosti, prikrajšanosti ali osamljenosti.

Toda, vsi vemo, da do prijateljev in prijateljstva ne moremo priti čez noč. Tudi prijateljstvo ima svoje zakonitosti razvoja. Učimo se ga od rojstva dalje. Učitelji prijateljevanja smo navadno mi, odrasli, naravni in poklicni vzgojitelji.

Kako, se navadno vprašamo. Če začnemo skupaj premišljevat, bomo kmalu ugotovili, da lahko najdemo tudi odgovor na to vprašanje. »V skrbeh sva zaradi najinega 11-letnega sina. Prijatelj ne nima! Da jih ni imel doslej, sva pripisovala pač temu, da je še majhen in da potrebuje bolj naju kot pa vrstnike. Zdaj bi pa res bil že čas, da bi se nekoliko več družil z vrstniki, da bi imel sebi enake prijatelje,« sta skoraj hkrati govorila starša, ko sta opisovala probleme, ki jih imata s sinom. Razgovor pa je odkril nekaj, kar je pomagalo razložiti to sinovo osamljenost in nezmožnost navezovanja prijateljskih odnosov. Starša sta, ne načrtno, ampak v vsakodnevnih razgovorih, tu pa tam le dala vedeti, da prijatelj ni, da danes res nikomur ni verjeti, da se v prijateljih prej ko slej razočarata! Mnenja in pripombe so se vrstile. Otrok jih je vpiljal tako, kot to znajo samo otroci. Kaj drugega je mogel, kot da je osvojil mnenje in stališče: »Prijatelj ni!«

Vzrok pa niso samo izkušnje in besede odraslih. Tudi na drugačne načine lahko prikrajšamo otroka, da bi dojel, kaj je to prijateljstvo.

»Z možem se nikakor ne moreva sporazumeti o tem, ali naj se najina hči družijo z drugimi otroki, vrstniki. Strašno je jezen, ko ugotovi, da k nam domov hodijo drugi otroci. Preprosto ne prenese tega. Ko mu razlagam, da otrok vendarle potrebuje druge otroke, mi zabrusi nazaj, da res ni treba te mularije. Otrok ima vsega dovolj, ima naju . . . Jaz pa sama vem, da otrok potrebuje druge otroke. Saj sem se sama tako rada igrala z njimi. Vem, kaj mi je to pomenilo. Na to moževo nerganje sem se nekako navadila. Takrat, ko sem vedela, da ga ne bo doma, sem dovolila hčerki, da je povabila svoje prijateljice domov. Problem, in to velik, je nastal zdaj, ko sem mu omenila, da bi hčerka lahko šla taborit. Vsi njeni prijatelji so taborniki in bi se jim rada pridružila. Kaj hujšega sem lahko rekla? Tako daleč sva prišla, da me je spraševal, če sem morda že nora!«

Včasih, kot da bi pozabil, da poleg nas staršev, vzgojiteljev in učiteljev pri oblikovanju mnogih življenjskih vrednot, predvsem pa vrednot prijateljstva, sodelujejo tudi vrstniki naših otrok. Še več! V nekaterih obdobjih otrokovega življenja so prav vrstniki nepogrešljivi, nepogrešljivi že zaradi tega, da si naš otrok izbira prijatelje in se uči tistih vrednot, ki jih lahko da le prijateljstvo. Včasih se vedemo tako, kot da bi pozabili, da k sreči našega otroka sodijo tudi njihovi prijatelji, tisti, ki jim pomagajo, da so enaki z enakimi, da znajo sprejeti drug od drugega.

Prijateljstvo je ena od osnovnih potreb slehernega človeka. Med drugim tudi preprečuje občutek izoliranosti in osamljenosti, ki je značilen za svet sovražnosti.

Azra Kristančič
dipl. psihologinja

SLOVENSKI LONEC

DOMAČA KUHINJA V GOSTILNI

Včasih se nam zgodi, da se preprosto nasitimo domače kuhinje, ne nehnega brkljanja okrog štedilnika, pomivanja posode in vsega drugega, kar sodi zraven, in se z družino odpravimo na kosilo ali večerjo v gostilno ali restavracijo. Takrat pa se postavi vprašanje — kam? Tisti, ki zahaja v gostilne bolj poredko, se bo skušal spomniti, katero so mu že svetovali prijatelji, po čem katera gostilna slovi, kje imajo pravo »domačo« hrano. Kar tako na slepo zaviti v katerokoli gostilno se vsakemu izmed nas zdi presneto tvegana stvar. V Sloveniji je v zadnjem času na dobrem glasu vrsta gostiln, kar vsekakor kaže tudi na to, da se zasebni gostilničarji zavedajo, da morajo sloves, ki so si ga ustvarili, tudi ohraniti, predvsem pa da morajo ustreči gostom s hrano, ki naj predvsem ima okus po »domačnosti«. To vsekakor pomeni tudi to, da si žele ljudje vsaj včasih privoščiti nekaj domače salame, domačih krvavic in podobnega, ker si žele pač nekaj drugega kot industrijsko pripravljene mesne izdelke.

Pa naštejmo nekaj gostiln, o katerih se govori po Sloveniji. Morda boste tudi vi kdaj ob obisku Slovenije zašli vanje.

Na Goriškem je v Oslavju pri stari Gorici v Italiji znana slovenska gostilna »Pri Tildi«, ki blizu in daleč slovi po pristnih idrijskih žlikrofih, divjačini in dobrem domačem vinu. Med njihovimi gosti so predvsem Slovenci z obeh strani meje.

Na ljubljanskem področju je ena izmed znanih gostiln »Pri Rusu« ob glavni cesti proti Trojanam, tik pred Lukovico. Gostilna ima več kot tristoletno tradicijo. Med njihovimi posebnostmi naj omenimo polžjo pojedino — po cigansko, v marinadi, ocvrti polži in v hudičevi omaki.

Šerekova gostilna v Višnji gori na Dolenjskem slovi po domačih krvavicah in pečenicah, njihova specialiteta pa so tudi sveže postvri in sladice.

Mariborčani se radi napotijo v gostilno Lojzke Pec v Selnico. Tu si zlasti radi naroče pečeno raco s prilogo, za polstico pa je redno na mizi prekmurska gibanica ali pohorska omleta.

O drugih dobrih slovenskih gostilnah pa še kdaj drugič.

FILATELIJA

DOMAČE VIŽE

VAS KOTICEK

F. FILIPOVIĆ in R. DRAGOVIĆ

19. junija je Skupnost JPPT izdala priložnostno znamko za 1.50 din ob stoletnici rojstva revolucionarjev Filipa Filipovića in Radovana Dragovića. Filip Filipović (1878—1938) je bil eden najpomembnejših voditeljev delavskega gibanja v Jugoslaviji, član centralnega komiteja KPJ in predstavnik KPJ v Komunistični internacionali. Radovan Dragović (1878—1906) pa je bil praktični delavski borec, socialistični novinar in propagandist marksizma, organizator sindikalnih zvez, ustanovitelj prve sindikalne šole v Srbiji itd.

Likovna in grafična obdelava znamke (doprna portreta slavljencev) je delo akad. slikarja Andreje Milenkovića iz Beograda. Znamko je natisnil Zavod za izdelavo bankovcev v Beogradu v večbarvnem ofsetnem tisku v običajnih prodajnih polah po 9 kosov.

XI. KONGRES ZKJ

20. junija letos pa je Skupnost jugoslovanskih PTT izdala vebarvno priložnostno izdajo v počastitev XI. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in sicer znamki za 2.— in 4.90 din ter blok za 15.— din.

XI. kongres ZKJ je bil od 20. do 23. junija v kongresnem centru v Beogradu. Na kongresu je sodelovalo okrog 2.300 delegatov in okrog 1.000 domačih in tujih gostov. ZKJ šteje danes preko 1.700.000 članov. Od tega je tretjina delavcev, okrog 24 odstotkov članstva je žensk, skoraj 600 tisoč članov pa je mlajših od 27 let.

Za znamki in blok so uporabili idejne rešitve za plakate kongresa avtorjev M. Trebotića in M. Žarkovića, akad. slikarjev iz Beograda.

Ob izidu obeh izdaj je Biro za poštno znamke SJPTT dal v prodajo tudi ovitke prvega dne po 2.50 din.

Na VIII. zamejskem festivalu domače glasbe v Števerjanu (v Brdih) je letos nastopilo rekordno število ansamblov (kar 25!) iz Slovenije, Italije in Koroške. Nagrado za najboljšo melodijo je prejel CERKLJANSKI INSTRUMENTALNI KVINTET za napev »Spomin v planinah«, drugo nagrado v isti kategoriji pa MEJAŠI iz Gorice za skladbo »Daleč«. Prvo nagrado za najboljšo izvedbo so osvojili DOBRI PRIJATELJI iz Brežic, drugo pa debitanti števerjanskega festivala — ansambel TERCA iz Lesc. Občinstvo, ki je v dveh dneh navdušeno pozdravljalo godce pod borovci Formentinijevega parka, je prvo nagrado prisodilo ansamblu HANZIJA ARTAČA iz Zelezne Kaplje na Koroškem, drugo pa ansamblu TAIMS iz Opčin pri Trstu. Nagrado za najboljši zamejski ansambel so prejeli MEJAŠI iz Gorice, nagrado za najboljšo besedilo pa Ivan Malavašič za pesem »Zapoj nam godec, zaigraj«, ki jo je na festivalu predstavil ansambel FRANCIJA ZEMETA iz Vojnika.

* * *

Bogata bera domačih viž in napevov, bodisi na ploščah ali kasetah, je bila v dneh, ko obišče domovino največ rojakov, dopolnjena s ponatisnjenimi izdajami nekaterih najbolj priljubljenih ansamblov. Najbolj so se tega najbrž razveselili prijatelji AVSENIKOV in SLAKOV, saj sta tako tovarna gramofonskih plošč Obzorja-Helidon kot Produkcija kaset in plošč RTV Ljubljana znova natisnili tako novejšje kot nekatere starejše melodije obeh ansamblov. Med drugim so ponatisnili tudi ploščo in kaseto ZLATI ZVOKI, za katero so Avseniki pred dvema letoma prejeli Oskarja evropske unije za glasbo.

* * *

Jubilejni — X. festival domače glasbe v Ptuj, — ki so mu organizatorji pridali ves spektakularni lišp in noto, je letos trajal tri dni — od petka 25. avgusta do nedelje 27. avgusta. Prvi večer so se zvrstili s po dvema skladbama vsi prijavljeni ansambli, v soboto je bil finale in podelitev nagrad najboljšim, v nedeljo pa revijski nastop, na katerem so poleg letošnjih nagrajencev nastopili tudi najboljši ansambli prejšnjih festivalov. Obljubljeno je, da bo letos ptujski festival snemala televizija, Produkcija kaset in plošč RTV Ljubljana pa bo izdala izbor najboljših festivalskih skladb na posebni plošči in kaseti.

* * *

Gostovanje PIHALNEGA ORKESTRA RTV LJUBLJANA pod vodstvom Francija Puharja, napovedano za letošnje poletje v ZDA, je padlo v vodo. Podrobnosti o tem niso znane, zato pa je zanesljivo, da bo še pred koncem jeseni poletel »čez lužo« ansambel FRANCIJA MIHELICA iz Sodražice pri Ribnici. Na dvomesečni turneji bodo razigrani godci in pevci igrali rojakom v Kanadi in Združenih državah. Podrobnosti o turneji Miheličeve skupine pa prihodnjič.

LP PLOŠČA ANSAMBLA »VIKIS«

Slovenski narodno-zabavni ansambel »Vikis«, ki ga na Švedskem vodi Viktor Semprimožnik, je pred kratkim izdal svojo prvo LP ploščo z naslovom »Zvoki slovenskih Alp«. Plošča je posneta v stereo tehniki, vsebuje pa deset pesmi, lastnih skladb vodje ansambla. Ploščo lahko naročite neposredno na naslov: Viktor Semprimožnik »Vikis« Karlavägen 18, 280 23 Hästveda, Sverige.

MALI OGLASI

V Žurkovem dolu, 3,5 km oddaljenem od Sevnice, prodam manjše posestvo v izmeri 3,95 ha. Posestvo se sestoji iz nedograjene hišice (voda in elektrika na parceli), sadovnjaka, travnika, gozda in njive. Naslov: Marija Nahtigal, Delavska 11, Ljubljana-Polje.

Na Dolenjskem, 30 km od Ljubljane, 10 minut do glavne ceste, prodam nedograjeno hišo (dve sobi in kuhinja izgotovljeno) z gospodarskim poslopjem, vrtom, pašnikom in gozdom v skupni izmeri 2 ha. Kraj je primeren za obrt in gostinstvo, hiša pa je vseljiva takoj.

Podrobnejše informacije v popoldanskem času dobite na naslovu: Hribar, tel.: 061-76-251 ali pri Kalan, tel.: 061-344-405. Osebo se lahko zglasite na naslov: Hribar Viniko, nova hiša, 61291 Škofljica ali Kalan Jožica, Triglavska 36, 6113 Ljubljana.

Novo vrstno hišo z več sobami, centralno ogrevano z mestnim plinom, vseljivo po dogovoru, ugodno prodam zaradi odhoda v tujino. Ivič Branko, Agrokombinatska 12 b (Zalog), 61260 Ljubljana-Polje.

V Krškem (na Vidmu) prodam enostanovanjsko hišo z velikim vrtom, ki se nahaja v neposredni bližini mesta. Stanovanje je centralno ogrevano. Informacije od 1. 8. 1978 naprej. Medved Miloš, KRŠKO, Kajuha 5.

Prodajam 28 arov zemlje s sadovnjakom, zgrajeno kletjo, elektriko in vodo. Emil Kodrič, Cesta krških žrtev 57, 68270 KRŠKO.

Prodajam dvosobno komfortno stanovanje v Ljubljani. Stanovanje je svetlo, sončno in ima zelo ugodno lego glede na urejeno infrastrukturo. Podrobnejše informacije se dobe na naslovu: Lavrič Ivanka, Ljubljana, Aljaževa 22, tel. 061-533-313.

Prodajam ali dam v najem večjo stanovanjsko hišo z več poslovnimi prostori. V hiši je telefon, centralna kurjava, elektrika in vodovod. Hiša se nahaja v bližini Celja, na prometnem kraju in je primerna za kakršnokoli obrt. Telefon (063) 704-228. Ponudbe lahko pošljete na naslov: Bernarda Šavrič, 63301 Petrovče 97.

Prvič prihaja v vaš dom

PETDESET NAJLEPŠIH

po izboru bralcev

Romani, novele in povesti najboljših domačih pisateljev in velikanov svetovne književnosti vam bodo pričarali svet in dogodke, osebe in pokrajine, usodne ljubezni in očarljive lepote iz raznih dežel in iz različnih obdobij človeške zgodovine. 30 del v 37 knjigah, ki izidejo letos in prihodnje leto, so na podlagi sodobno in strokovno pripravljene ankete izbrali tisoči bralcev in knjižničarjev iz vse Slovenije. V naš dom prihajajo torej najljubše prijateljice slovenskih bralcev z ilustracijami naših najboljših slikarjev. Večina del v zbirki PETDESET NAJLEPŠIH

PO IZBORU BRALCEV je že doživela filmsko, gledališko ali televizijsko upodobitev, kar je najlepši dokaz, da so ta priljubljena leposlovna dela proniknila globoko v zavest in srca milijonov ljudi.

20 del za tretji letnik zbirke PETDESET NAJLEPŠIH PO IZBORU BRALCEV bodo izbrali naročniki prvih dveh letnikov, zato upamo, da boste tudi vi med njimi, saj boste lahko s pomočjo anketnega lista izbirali po svojih merilih in občutkih o vrednosti literarnih pripovedi. Tako bo nova knjižna zbirka najbolj priljubljenih leposlovnih del postala vam in vašim otrokom najljubša prijateljica za vse življenje.

Petdeset očarljivih in vedno živih pripovednih del DROGOCENA KNJIŽNA ZBIRKA PO ŽELJAH BRALCEV

Ljubezen do dobre knjige in vedno žive umetniške besede je ena najglobljih in najzvestejših ljubezni, kar jih pozna človeštvo. In s takšno ljubeznijo so naši zvesti bralci in knjižničarji iz vse Slovenije izbirali priljubljena pripovedna dela najboljših domačih in tujih mojstrov peresa za novo knjižno zbirko PETDESET NAJLEPŠIH PO IZBORU BRALCEV.

Zdaj prihaja v vaš dom, da se bo kakor globoka simpatija, ki se bolj in bolj spreminja v resnično ljubezen, naselila v vaš intimni svet ter vas osrečevala in bogatila z novimi spoznanji o življenju in svetu, o ljudeh in narodih na vseh koncih sveta.

Z glasovanjem na podlagi strokovno pripravljene ankete, v kateri je sodelovalo več tisoč bralcev in knjižničarjev iz vse Slovenije sta v naši založbi že pred leti nastali knjižni zbirki ZLATA SLIKANICA in ZLATA KNJIGA, ki sta doslej dosegli naklado 25.000 in 35.000 izvodov. Tedaj so mladi bralci odločili, katere izmed prebranih knjig sodijo v zbirko najboljših in najljubših knjig. Tokrat pa so po najbolj sodobnem in demokratičnem načelu na podlagi ankete glasovali odrasli bralci in izkušeni knjižničarji za tista dela, ki so jim bila med vsemi prebranimi deli v letih 1975, 1976 in 1977 najbolj všeč. Izbrali so naslednjih 30 del, ki bodo izšla v prvih dveh letnikih nove knjižne zbirke PETDESET NAJLEPŠIH PO IZBORU BRALCEV:

Knjige so enotno vezane v sodoben knjigoveški material menetrel, na naslovni strani platnic vsake knjige pa je odtisnjen izrez ene izmed ilustracij, ki so v knjigi. V vsaki knjigi je od 10 do 40 ilustracij naših najboljših slikarjev.

Cena:

- I. letnik 145 US \$
- II. letnik 152 US \$

Zbirko naročite na naslov MLADINSKA KNJIGA, TOZD Trgovina, izvozni oddelek, Titova 3/1. Plačate lahko s čekom na gornji naslov ali pa z denarnim nakazilom na devizni račun pri Ljubljanski banki, št.: 50100-620-107-25730-821

PRVI LETNIK — 1978

1. Franc S. Finžgar
POD SVOBODNIM SONCEM
2. Jurčič — Kersnik
ROKOVNJAČI
3. Ivan Tavčar
VISOŠKA KRONIKA
4. Ivan Cankar
MARTIN KAČUR
5. Prežihov Voranc
SAMORASTNIKI
6. France Bevk
KAPLAN MARTIN ČEDERMAC
7. Ciril Kosmač
BALADA O TROBENTI IN OBLAKU
8. Giovanni Boccaccio
DEKAMERON
9. Alexandre Dumas
ČRNI TULIPAN
10. Lev N. Tolstoj
ANA KARENINA
11. Maksim Gorki
MATI
12. Ernest Hemingway
KOMU ZVONI
13. Morris West
SALAMANDER
14. Per Olof Ekström
PLESALA JE ENO POLETJE
15. Heinz G. Konsalik
KIRURGINJA

DRUGI LETNIK — 1979

1. Josip Jurčič
DESETI BRAT
2. Josip Jurčič
DOMEN
3. Josip Jurčič
SOSEDOV SIN
4. Ivan Tavčar
CVETJE V JESENI
5. Prežihov Voranc
DOBERDOB
6. Miško Kranjec
POVEST O DOBRIH LJUDEH
7. Beno Zupančič
SEDMINA
8. Ivan Potrč
NA KMETIH
9. Anton Ingolič
GIMNAZIJKJA
10. Ivo Andrič
TRAVNIŠKA KRONIKA
11. Lev N. Tolstoj
VOJNA IN MIR
12. Jack London
DOLINA MESECA
13. Honore de Balzac
OKROGLE POVESTI
14. Archibald J. Cronin
ŠPANSKI VRTNAR
15. Mario Puzo
BOTER

DARILO ZA VAS!

Dragoceno nalivno pero z vtisnjenim naslovom zbirke PETDESET NAJLEPŠIH PO IZBORU BRALCEV vam bo v trajno zadovoljstvo in korist.

industrija in montaža izolacij

TERMIKA

Ljubljana, kamniška 25

Proizvodnja:

KAMENA VOLNA TERVOL izdelki za toplotne, hladilne, zvočne in protipožarne izolacije v gradbeništvu, industriji in ladjedelništvu.

EKSPANDIRANI PERLIT izolacijski gradbeni material, filtracijski za kemično in prehrabeno industrijo in za vrtnarstvo

KITI trajnoplastični, dvokomponentni TIO, silikonski kiti za tesnenje v gradbeništvu, industriji in ladjedelništvu.

AKUSTIČNE IN DEKORATIVNE STROPNE OBLOGE defon L, dekorativne plošče in dampa lamele.

ARMIRANI POLIESTRI elementi za interiere in eksteriere v gradbeništvu, elementi za avtomobilsko industrijo, elementi za ladjedelništvo, kemično industrijo itd.

STREŠNE KRITINE fasadni zidovi fasadne obloge iz trapezaste alu in jeklene pločevine, krovoterm sendvič elementi za strešne in zidne obloge.

Montaža:

IZVAJANJE TOPLOTNIH, HLADILNIH, AKUSTIČNIH, PROTIPOŽARNIH, AKUSTIČNO DEKORATIVNIH STREŠNIH IN FASADNIH IZOLACIJ, lastne proizvodnje v sodelovanju z drugimi proizvajalci.
IZDELAVA IN MONTAŽA AKUSTIČNE OPREME.
IZDELAVA AKUSTIČNIH TELEFONSKIH GOVORILNIC, PREDMETOV IN POSOD S POSEBNIMI IZOLACIJSKIMI LASTNOSTMI.
IZVAJANJE INVESTICIJSKIH DEL DOMA IN V TUJINI.

REVIJA ZA SLOVENCE PO SVETU
MAGAZINE FOR SLOVENES ABROAD
REVISTA PARA LOS ESLOVENOS POR EL MUNDO

OKTOBER
1978
LETNIK 25

RODNA GRUDA 10

SLOVENIJA

 ENGLISH SECTION,
pages 19–25

JUGOBANKA

TEMELJNA BANKA LJUBLJANA, n. sub. o.

SEDEŽ JUGOBANKE V LJUBLJANI, TITOVA 32

FILIALA: Maribor, Razlagova 11 – EKSPozITURE: Ljubljana, Pražakova 14; Ljubljana-Šiška, Celovška 106; Ljubljana-Bežigrad, Titova 64; Celje, Titov trg 7; Jesenice, Maršala Tita 20; Murska Sobota, Staneta Rozmana 5; Sežana, Partizanska cesta 7; Maribor, Svetozarevska 9; Nova Gorica, Kidričeva 7; Maribor, Cankarjeva 11; ZR NEMČIJA Frankfurt, München, Stuttgart, Düsseldorf, Hannover, Hamburg, Berlin, Nürnberg – AVSTRIJA, Dunaj – Wien – FRANCIJA, Pariz – NIZOZEMSKA, Amsterdam – ITALIJA, Milano – VELIKA BRITANIJA, London – ČSSR, Praga – ZSSR, Moskva – LIBIJA, Tripoli – ZDA, New York (JUGOBANKA, Representative Office 500 Fifth Avenue, Room 3026 New York N. Y. 10036) – Chicago (JUGOBANKA, Representative Office Room 3012 875 North Michigan Avenue Chicago, Illionis 60611) – KANADA, Toronto (JUGOBANKA, Representative Office 401 Bay St. Room 1703, Toronto Ontario) – ŠVEDSKA Stockholm – AVSTRALIJA, Sydney.

Banka ima korespondentske zveze s 1300 tujimi bankami v 130 državah na svetu

JUGOBANKA
TEMELJNA BANKA LJUBLJANA, n. sub. o.

partizanska knjiga

Zelo ugoden sprejem med številnimi bralci je doživela zbirka *Znameniti Slovenci*, ki jo ureja Josip Vidmar in ki na poljuden, vsakomur dostopen pa hkrati osebno obarvan način riše portrete velikanov slovenske kulturne preteklosti. Zbirka naj bi prinesla biografije najmanj sedemdesetih slovenskih umetnikov, znanstvenikov, političnih delavcev, doslej pa je izšlo 8 knjig:

N. Košir: France Prešeren
J. Pogačnik: Jernej Kopitar
F. Mesesnel: Janez in Jurij Šubic
J. Javoršek: Primož Trubar
D. Moravec: Ivan Cankar
J. Martinović: Dragotin Kette
J. Vidmar: Oton Župančič
J. Snoj: Josip Murn - Aleksandrov

Podobo *Ivana Cankarja* je zarisal Dušan Moravec, ki je znan poznavalec njegovega dela, zlasti pa se je temeljito ukvarjal z njegovim gledališkim opusom, ki sodi med viške Cankarjeve umetnosti. V preprosti in lepi besedi je v knjigi zbral vse, kar mora o Cankarju vedeti sodobni Slovenec.

Knjigo o *Otonu Župančiču* je napisal Josip Vidmar, ki je kot pesnikov dolgoleten sodelavec vsekakor eden najboljših poznavalcev tega svojstvenega poeta. Josip Vidmar je izrisal predvsem duhovni portret Župančičeve umetnosti in za njim vidimo tudi skico osebe oziroma življenja, ki je to umetnost rodila.

Monografijo o *Dragotinu Ketteju* je napisal Juraj Martinović, ki z vso znanstveno prizadevnostjo in veliko ljubeznijo do slovenske kulture že dalj časa raziskuje tega zanimivega in možatega pesnika. Knjigo je napisal v srbohrvaščini (Juraj Martinović je profesor na Filozofski fakulteti v Sarajevu), v slovenščino pa jo je prevedel pesnik Severin Šali.

Četrta knjiga v zbirki, posvečeni stoletnici moderne slovenske literature, predstavlja delo o *Josipu Murnu Aleksandrovu*. S svojstveno kritično radovednostjo in smislom za odkrivanje neznanega ga je napisal Jože Snoj.

partizanska knjiga

ENGLISH SECTION

NEWS

GOOD TRADE EXCHANGE WITH THE U. S. A.

Over 300 prominent delegates, representing 88 Yugoslav and 79 of the most important American enterprises and banks, took part in the annual general meeting of Yugoslav and American businessmen. These regular meetings certainly have a good influence on the development of trade exchange between the two countries, as the total value of this exchange was 670 million dollars in 1974, and 842 million dollars in 1977. In view of the satisfactory growth of trade between Yugoslavia and the U. S. A. it is expected that in 1978 the value of trade exchange between Yugoslavia and the U. S. A. will reach 1000 million dollars.

WINTER OLYMPIC GAMES 1984 TO BE HELD IN SARAJEVO

At a recent meeting of the International Olympic Committee in Athens Sarajevo was chosen to be the host-city for the Winter Olympic Games to be held in 1984. Three cities were competing to be the organizer of these games: Göteborg, Sapporo and Sarajevo. In the second round of voting, after Göteborg had been eliminated, Sarajevo got 39 votes and Sapporo 36.

For the people of Sarajevo the fact that they have been entrusted with the organization of the Winter Olympic Games is a big responsibility and obligation, but at the same time it is a mark of the trust placed in them by the international sports world.

PLANS FOR "TOMOS" FACTORY IN ITALY

Discussions are going on at the "Tomos" factory in Koper about a proposal to construct a new factory of its own in Italy, near Gorica. In the new factory component parts would be manufactured which "Tomos" is now building into its final products. Sixty percent of the necessary finance is to be invested in the new enterprise by "Tomos", 20 percent by Tomos's present partner in Italy, and 20 per cent by the Slovene Cultural-Economic Association, the Slovene minority's organization in Italy.

THE REVITALIZATION OF DALMATINSKO ZAGORJE

A new law about the accepting and use of foreign exchange for the increasing of employment and for the employing of emigrants returned from working abroad was recently passed by the Assembly of Yugoslavia. It is likely that the new law will be first used in the case of Dalmatinsko Zagorje, whence a large number of emigrants have

gone out into the world. This emigration is still going on today. Dalmatinsko Zagorje is also to become a test-case for the realization of the project of OECD, the Organization for Economic Cooperation and Development, and financial aid for the project is to be provided by several countries, where workers from this region are temporarily employed. Interest in this project was first shown by Holland, and cooperation has been promised in principle by West Germany and Sweden, too.

THE SLOVENE AUTOMOBILE MANUFACTURING INDUSTRY

By an amendment to the fundamental standpoints of the plan of S. R. Slovenia up to the year 1980 the automobile manufacturing industry is to be given a position of priority in our republic. Four vehicle-manufacturers are to manufacture in the year 1980 a total of approximately 172,000 cars, 14,000 lorries, 5,000 buses and coaches, 10,000 tractors and approximately 150,000 motor-vehicles of other kinds and motor-bicycles. What is involved is an extremely rapid increase in production to which Slovene and Yugoslav industry will have to adopt. Extensive international cooperation is planned by all four manufacturers. By the year 1980 this branch of industry will need roughly 420,000 tons of steel, which is more than can be managed by the Slovene iron and steel industry alone.

COMPUTERS — MADE IN YUGOSLAVIA

A common plan for the mastering of the domestic production of computer equipment has been drawn up by "Iskra" of Kranj, "Elektronska industrija" of Niš and "Rudi Čajvec" of Banja Luka. Together these three enterprises represent 80 % of the Yugoslav electronics industry. The plan for the Yugoslav manufacture of computers is to a great extent the result of efforts made by "Iskra", which has already set up contacts with the "Jožef Štefan" Scientific Institute of Ljubljana, and concluded with the American firm of Control Data Corporation (CDC) a contract about commercial and technical cooperation.

A BOOK DESIGNED FOR FOREIGNERS

Increasing interest in foreign countries in the numerous original elements of our socio-political and legal system, and unsatisfactory informedness about the latter, as well as the needs of foreign lawyers and businessmen who have for one reason or another business with Yugoslavia — these are the main reasons which led Ludvik Toplak, M. A., a lecturer at the Higher School of Law at the University of Maribor, to start writing a book to fill this

RODNA GRUDA
Magazine
for Slovenes Abroad
Cankarjeva 1/II
61001 Ljubljana
Slovenia-Yugoslavia
Tel. 061/23 102

Published by Slovenska izseljenska matica, Ljubljana
Editors: Drago Seliger (Editor-in-chief), Jože Prešeren (responsible Editor) and Janez Kajzer
English translations: Milena Milojević-Sheppard, M. A.
RODNA GRUDA is published monthly. Numbers 8 and 9 are published together as a double issue.
Yearly subscription for overseas countries is 6.— U. S., Canadian or Australian dollars. Payment can be made direct to our Account, No. 50100-620-010-32002-575 at Ljubljanska banka, or by international money order, or by check — payable to »Slovenska izseljenska matica — in a registered letter

gap. The book, which contains both the elements of a theoretical work and a handbook, was recently published in English by the "Delo" Commercial Publishing-House of Ljubljana. It is entitled "The Yugoslav Legal System".

The book has five parts. In the first part a description is given of the principles of the new constitution, of social ownership and self-management. In this introductory part explanations are provided by the author for foreign lawyers and businessmen, and for other readers who are interested, of the basic principles of the constitution and social relationships, a grasp of which is necessary if an understanding of our economic practice and legal regulations is to be obtained. In particular, Ludvik Toplak has dealt with some theoretical problems, such as the question of ownership and similar, and it is of particular importance that he has found suitable expressions in a foreign language for some of our specific relationships, which occur in associated labour and self-management.

The second part of the book provides an essential survey of the Yugoslav legal system, with special emphasis on laws concerning business and ownership. In the third part is found a glossary of terms, characteristic for our constitution. Here considerable original work has gone into the finding of certain expressions in English. The fourth part of the book is again of the "problem" type. This involves a commentary on the Law of Associated Labour. The fifth and last part of the book contains systematically arranged data on legislative bodies, administrative and executive powers and politics.

Because of the usefulness of the information contained in this book, it would certainly deserve to be translated into some other languages, in particular into the languages of those countries with whom Yugoslavia has more strongly developed economic and other kinds of links.

FROM CLEVELAND'S SLOVENE COMMUNITY THEATRE TIME

To a poet every word is a jewel and every phrase becomes a necklace of well-matched pearls.

The assembly of Slovenian verse was recited by eleven Ljubljana City Theatre actors at Cleveland State University

Ljubljana City theatre. Recitation of prose at Cleveland State University

on Thursday evening May 11, 1978 sponsored by American Slovene Committee for Cultural Exchange.

The poetry of verse honored Oton Zupančič's 100th birthday. Nostalgia and yearning for ancestral identity governed the selection of prose.

Kiva amphitheatre appropriately suited the twenty-four poets locales as similes and hyperboles described mountains, alps, one room birthplace abodes, trodden fields and emotions felt for friends, country and loved ones.

Both old and contemporary poets measured infinity to oceans vastness and depths. Only the conclusion of recitations returned the listeners from imaginative past experiences to present reality, the search into space and the beginning of new behavior.

The next evening the A.S.C.C.E. brought the three act comedy "Widow Rošlinka" to the stage of the Slovenian National Home on St. Clair Avenue. It was the first time a Slovenian professional theatre group appeared on the American stage.

Local Cleveland past performers familiar with their own 1945 stage presentation witnessed a modern actress (Maja Šugmanova) apply widow's experienced eroticism in her search for a young husband (Marko Simčič) whose intentions are meant to capture the widow's daughter (Jožica Avbljeva).

The farce is furthered by a wandering beggar (Janez Eržen) whose lowland dialect adds tang to advice.

An appreciative audience applauds all attempts and arrangements and asks for more!

Jo Mišič

CONTINENTALE AFTERNOON

Andre Blumauer staged a three hour show during United Slovenian Society's "Continentale Afternoon" on May 21, 1978 at the Slovenian National Home in Cleveland, Ohio.

The versatile musician, accompanied by a four piece ensemble, reached for the harmonica and harmonetta when he performed his compositions "Veseli Ribničan" and "Kamnik" polkas and trumpeted through New Orleans jazz and bogie wogie.

The unyielding musician pampered his audience with vocals, yodels and strumming guitar strings while adjusting electronic units to enhance the mellow, brassy and loud amplifications.

Photographer Nancy Hribar and Joseph Opalak

Slovenia born Blumauer entertains Ontario and Quebec Slovenians.

Simultaneously, paintings, ceramics, wood carvings, crafts, needlepoint photography and sketching were exhibited by thirty members of the Slovenian National Art Guild. The art show was co-sponsored by the United Slovenian Society whose membership represents some fifty fraternal, cultural and beneficial organizations.

Jo Mišič

MAGNETIC ETHNIC

Fifteen years and four months Tony's Polka Party radio programs beamed Slovenian music and community announcements into thousands of Cleveland and suburban homes.

Seven thousand five hundred hours of Tony Petkovšek's programs came to a halt when the WXEN-FM "Station of the Nations" broadcasters changed their format. All ethnic category had to seek new sources of communication in February, 1977.

Disc jockey Petkovšek along with twenty foreign-speaking announcers summoned their listeners to protest, rally and boycott. Cradle to grave sentiments, origin, nostalgia and dedication had to give way to the business pendulum. Popular, contemporary music became the station's replacement.

Petkovšek was given new time on Cleveland station WZAK-FM and his metropolitan, ethnic efforts reached new frontiers. His daily programs are gaining popularity with central Ohio's farmers and small town residents. More of Ohio's American-Slovenian youth is learning about its ancestral heritage. The sound of zithers and diatonic accordions is heard among campers and canoers and ethnicity is gaining more awareness among Ohio's youth. Said one observing Ohio mother, "Our young find these sounds luring and appealing and ethnic knowledge they'll apply to their Brownie, Boy and Girl Scouting and 4H clubs."

Give radio announcer Tony Petkovšek a centimeter and he'll take sixty kilometers!

Jo Mišič

SLOVENIAN STUDENTS AWARD AT KENT

Mark Sfiligoj, the son of Mr. and Mrs. Marko Sfiligoj, 1535 Sheridan Road, South Euclid, was the recipient of the Slovenian Studies Award 1978 at the May 14th Honors Day Program at Kent State University. The award, which was established several years ago by KSU Foundation and The Slovenian Research Center of America, was presented to Mark in a public ceremony by KSU President Brage Golding. Mark, who will graduate this year from KSU with a degree in journalism, has taught beginning to advanced Slovenian language courses under the auspices of KSU Critical Languages Program for the last two years. He has also completed, with excellent results, a 5-credit Honors Course about Slovenian American history and culture.

"We are very proud of Mark's accomplishments not only in Slovenian Studies but also in other areas," said KSU Professor Edward Gobetz who was instrumental in starting Slovenian Studies at Kent and a number of other American and Canadian universities and schools. Born in Cleveland, Mark attended the Saturday Slovenian Language School at St. Vitus and was an active member of the Slovenian Dramatic Society Lilia. A talented actor, he also appeared in the role of Bossanio, together with the famous Shakespearean star Morris Carnovsky, at the Jewish Community Center in 1973. His professional career includes a stint as general assignment writer and later editor of Soap Bubble Magazine. Since July 1977 he has been working as writer and account representative for North-

eastern Ohio's weekly, SCENE magazine. In spite of his busy schedule, Mark has also been an enthusiastic and most valuable participant in Slovenian Studies at KSU.

WHAT ARE THE NON-ALIGNED COUNTRIES STRIVING FOR?

During the second half of May a meeting of the coordinating committee of the non-aligned countries was held in the capital of Cuba, Havana. It was attended by the foreign ministers of the 25 non-aligned countries who together form the coordinating committee. The Yugoslav delegation was led by the newly-appointed Minister for Foreign Affairs, Josip Vrhovec. This meeting was his first official visit abroad and his first international meeting in his function as the head of Yugoslav diplomacy.

The meeting in Havana (which was originally to have been held in Kabul, Afganistan but was, owing to the coup which took place a few days before the meeting was due to start, transferred to Cuba) was devoted to the preparations of the non-aligned countries for a number of important conferences. The first one is the Conference of the foreign ministers of the non-aligned countries to be held this July in Belgrade, at which preparations will be made for the next conference of the heads of state and prime ministers of the non-aligned countries, to be held next year in Havana.

These conferences and meetings are, of course, not held for their own sake. Today the non-alignment movement includes the majority of the countries in the world and has become a factor in international relations without which no important question on a world-scale can actually be discussed or decided upon. Such a situation imposes an obligation and duty upon the non-aligned countries to coordinate and develop their own points of view and activities regularly and systematically, both within the non-alignment movement itself and within all international bodies and organizations with which they are affiliated, and particularly within the United Nations Organization.

Thus such meetings as, for instance, the meeting held in Cuba in May, the forthcoming meeting in Belgrade and even the "summits" such as that to be held in Havana next year, are no longer exceptional events but rather links in the chain of continual getting-together and agreement-making of the non-aligned countries. The topics of these agreements include all current issues and problems in the world, the emphasis being, of course, laid on those topics with which the non-aligned countries are particularly concerned. Among such topics, which were paid special attention at the recent meeting in Havana as well, is the struggle for the promotion of a new economic order in the world which should enable the non-aligned countries — the majority of which belong to the group of developing countries — to dispose of their own natural resources themselves, to sell their raw-materials and agricultural products at more reasonable prices, to benefit from the achievements of the developed countries — in short, to begin to breathe and live in an economic order based on greater justice and equality. One of the important and relatively new topics within the non-alignment movement is the liberation and independence of the non-aligned countries in the field of information, for these countries have so far depended, to a considerable degree, on the information systems of the developed countries and have thus often been exposed to biased and even ill-intended informing. The press agencies, as well as the radio and T. V. companies of the non-aligned countries, have recently started to co-operate more closely so that the conditions within the world information network are gradually beginning to change.

At the recent meeting in Havana the situation within the non-alignment movement was discussed at considerable

length as well; this issue will be given even more prominence at the forthcoming conference in Belgrade. The non-aligned countries are faced with a number of difficulties and problems, particularly in Africa, where, due to historical, ethnical, social and other differences and contracts existing between the individual countries, disputes and even military conflicts often break out. In a number of such crises the non-aligned countries are involved, too, and on opposite sides at that. This is the case with Ethiopia and Somalia, Algeria and Morocco, Angola and Zaire — to mention just a few of such centres of crisis. Whenever such conflicts break out the Great Powers, as a rule, immediately intervene, the sphere of crisis thus becoming a field of competition for prestige between at least two super-powers. This, of course, causes additional trouble and further increases the existing danger.

At their meetings and conferences the non-aligned countries have so far, as a rule, not discussed the conflicts between individual members of the non-aligned movement but have dealt with questions of a more general nature. However, recently the idea that the non-alignment movement should at least try to find ways and means of offering help and useful service to their members who are involved in these kinds of disputes and conflicts is gaining an increasing number of supporters. This is one of the extremely important questions which will have to be specially considered at the Belgrade conference of foreign ministers.

The non-aligned countries — including, of course, Yugoslavia, who is one of the most prominent and influential members of the non-aligned movement — have thus already entered "the long hot summer", which will practically be going on until the next summit conference.

Janez Stanič

THE 50th ANNIVERSARY OF SLOVENE RADIO AND THE 20th ANNIVERSARY OF SLOVENE T.V.

This year the 50th anniversary of radio and the 20th anniversary of T. V. in Slovenia are being celebrated. On October 28th, 1928 Radio Ljubljana began broadcasting and on October 11th, 1958 the first T. V. program was transmitted from the Ljubljana studio. These two important anniversaries are being celebrated throughout the year, but the main celebration is to be held in October.

Let us take a look at how Slovene radio came into being and then at how Slovene T. V. was established. First of all we have to mention that Slovenes can boast of a number of first-class technicians and engineers, who, as pioneers, began, together with other European specialists, to investigate, eagerly and without delay, the phenomenon of the wireless transmission of signs and words over long distance. "The father of Slovene radio," ing. Marjan Osana, left good and reliable records of that time, from which it can clearly be seen that Slovene technicians recorded storms by means of a relay as early as in 1899 and 1900. They were the first Slovene radio-amateurs. However, their really important contribution came only after 1925, when

Frank Groser, National President of S.N.P.J., is greeting thousands of participants of traditional Slovene emigrants' picnic at Škofja Loka on July 4th.

Visitors came from all over the World . . .

Ljubljana got its first own radio-broadcasting station which began transmitting on March 8th, 1925. Then, on September 1st, 1928 a Slovene song was first heard over the air; it was broadcasted from the Domžale station with a transmitting power of 2.5 kW. This station had been built according to technical instructions provided by ing. Marjan Osana.

The first to speak during the program broadcast on September 1st, 1928 was the Slovene writer Fran Saleški Finžgar. He was followed by Oton Župančič, who recited a few passages from his poem "Duma". The station was ceremonially opened only later, on October 28th, 1928 at 3.50 p.m. The program began with speeches for this special occasion, which were followed by a concert of the Singers' Association, in which 800 singers took part.

As has already been mentioned, there were plenty of good technical experts in Slovenia, and it is mainly thanks to them that radiophony began its victorious march in Slovenia almost at the same time as radiophony in other European countries. Among our pioneer experts mention must be made of the famous constructor of marine radiotelegraph communications, Codelli from Ljubljana, who, among other things, made a design for the transmission of a picture over a distance as early as in 1908. He managed to elaborate his invention and sold it to the German firm "Telefunken" in 1929. He offered it to the Post Office Company in Ljubljana, too, but the latter could neither afford it nor make use of it at the time. Although the later development of T. V. took another direction it must be pointed out that Codelli, whose name is borne by a part of the Slovene capital even today, ensured Ljubljana fame

First time in the old country?

Women's singing nonet from the village Željne near Kočevje

as being one of the places where T. V. started to come into being. So much about the beginnings of T. V., now let us return to radio.

During the first five years of its existence the programme of the Ljubljana radio-station lasted for six hours daily on week-days and ten hours on Sundays and holidays. Three characteristic features of this programme must be mentioned. The first involved the so-called national hour, a program of nationalistic nature broadcast in the Serbo-Croatian language. There was a lecture on religion and a broadcast of Mass every Sunday morning. The third important feature of Radio Ljubljana involved the endeavours made since its very beginning to make it into some kind of popular educational institution. The popular educational programs become something very special, which had not been practised by any other European radio stations. The latter gradually began to follow the educational trend

first introduced by Radio Ljubljana. Radio Ljubljana could be heard in far away parts of the world, even in the United States.

During the German attack on Yugoslavia, on April 6th, 1941, the transmitter of Radio Ljubljana at Domžale was completely destroyed. Ljubljana Radio was silent until it was replaced in another form by the underground Radio "Kričac".

This secret radio station, hidden in the centre of Ljubljana, was unique of its kind in the whole of occupied Europe. The Italians constantly made great efforts to find it, but they never met with success, partly because the radio kept being moved from one building to another. There were 23 flats from which "Kričac" is known to have broadcasted. The transmitter was built by ing. Rado Luznar and the first programme went on the air on November 17th, 1941. Until April 1942 "Kričac", the radio broadcasting station of the Liberation Front, used to broadcast a 15-minute programme three times a week. The program was prepared by an editorial board including the writer Prežihov Voranc, Franc Albreht, Rudolf Kobilica, Mirko Jeršič and Jože Dolenc. The programme began with the ticking of the clock, symbolizing the slogan "Our time is coming"! The signal was followed by the Slovene national anthem and reports on the situation at the front and on the battles of the partizan units. Then followed the call to fight against the Nazi and Fascist enemy and our quislings, as well as appeals to Italian soldiers broadcast in the Italian language. The programme was concluded by slogans, the Slovene national anthem and some verses of France Prešeren's poetry. Especially well-known was the programme on February 7th, 1942, which was devoted to our greatest poet, France Prešeren and which lasted a whole hour.

The role played by "Kričac", the radio of the Liberation Front, during 1941 and 1942 was extremely important. The radio broadcasted regularly in the midst of Ljubljana, surrounded by barbed wire and Italian bunkers, and the enemy never managed to discover it despite their great efforts and anger. On one occasion there were as many as 20 cars with radio-detectors searching for "Kričac", but without success. "Kričac" stopped its broadcasting in April 1942 when the Italians, furious and helpless at not having been able to discover it, confiscated all radio-sets and removed all aerials in town.

No other resistance movement in Europe had anything similar to Ljubljana's "Kričac". Its successor, Radio Liberation Front (ROF) was a special phenomenon of that time, too. It was situated at Črnomelj in the liberated territory and it broadcasted not only the necessary news, but also full programmes, including plays, concerts given by choirs, speeches of partizan fighters and well-known cultural workers. Such a programme could be found nowhere else in occupied Europe.

After the liberation Slovene radiophony developed with great momentum. Today there are a number of radio-stations in Slovenia, both central and local, which offer a wide range of programmes. Ljubljana Radio has a powerful transmitter, which enables the Slovene word and song to be heard far away in the world. According to surveys made, Ljubljana Radio is very popular among Slovenes

THE LJUBLJANA SKYSCRAPER REACHES THROUGH THE THE CLOUDS

temporarily working abroad, as well as among many Slovene emigrants.

And now a few words about the development of Slovene T. V. Soon after the war Slovenes began to make plans for their own T. V. Technical experiments carried out in Slovenia soon gave their first promising results. However, in other countries television had left the laboratories by that time, and had become the leading force among the mass media intended for providing information, education and entertainment. Our radio was faced with difficulties due to an insufficient number of subscribers to provide the funds necessary for further development, let alone television. But T. V. had to be introduced. Its first beginnings are connected with practically no base of subscribers, for who could have afforded a T. V. set in those days, and it was coming into being during the period when the consequences of the Cominform economic blockade of Yugoslavia were still being strongly felt.

In spite of all difficulties Slovenia has opened a new window into the world. Since the very beginning of its existence, our T. V. has been cooperating with our neighbours with information and cultural exchange based on the principle of equality, which was promoted much later by the Helsinki Agreement.

The initial period in the development of Slovene T. V. was followed by a period of searching for its own typical T. V. expression. All the above-mentioned principles and aspirations had to be given a modern form and content. This search has been the main task of the recent development of Slovene T. V. and will be continued in the future.

A postcard of Ljubljana cannot be imagined without a picture of the Ljubljana skyscraper ("Nebotičnik") on it. For Ljubljana, its skyscraper means the same as the Eiffel Tower does for Paris. Today the Ljubljana skyscraper has, of course, quite a few "brothers" and "sisters", soaring up into the sky and destroying our complex of smallness, but in the thirties all Ljubljana's buildings were still low and humble. However, the eyes of its inhabitants were fixed on higher places even at that time. Every day the newspapers wrote about the magnificent American skyscrapers, adding up the kilometres of corridors in the style "if we put all the corridors together we'd get a road which one could cover in no less than..."

In a tense and impatient atmosphere the people of Ljubljana demanded a piece of America in their home town. In a newspaper article, entitled "We want a new and big Ljubljana", we can read: "Ljubljana is growing up from a former provincial town into the real capital of Slovenia. Its growth must proceed unhindered. Including its near environs Ljubljana will soon have 100,000 inhabitants, and will thus join the circle of big cities."

However, the Ljubljana of that time bore, in fact, much less resemblance to city life than it does today. Squeeling trams used to drive along its narrow streets, there were stables in the centre of the town, etc.

Then suddenly, with the effect of a bomb, the news spread that the Institute for Pensions was going to build, in the centre of the town, a huge reinforced-concrete building, taller than Ljubljana's highest church-tower. The new building was immediately named "Velenebotičnik" or "su-

Apartment-houses in Vipava (photo: Janez Zrnec)

per-skyscraper". A lot of people greeted the ambitious plan with great enthusiasm.

However, the more artistically-minded inhabitants and advocates of the old look of Ljubljana strongly disapproved of the plan, maintaining that a skyscraper wouldn't suit Ljubljana, since it would spoil its baroque look. It would also affect the aesthetic value of Ljubljana castle. The skyscraper would be a real monstrosity which would put off any foreigner and would make the local people lose their sleep. The construction of a skyscraper was called "a blow to baroque Ljubljana". Just as the Parisians once stood up against the building of the Eiffel Tower so did the people of Ljubljana oppose the construction of the Skyscraper — its present symbol.

A young architect, 35-year-old Vladimir Šubic, was chosen to make the design for the skyscraper. He was the first architect in Slovenia who insisted on using reinforced-concrete construction, thus promoting modern construction techniques.

The design was soon finished and, with minor alterations, presented for approval. Originally, the Skyscraper was to have had fewer stories than were actually built. The public, who showed keen interest in any news about the Skyscraper, was informed that there would be no need to walk all the way up to the top since two lifts, a "Pater-noster" lift and a fast lift would be installed. Enthusiastic tourists would, of course, be able to climb the stairs if they so wished.

The foundation works were soon started. When digging for the foundations, the builders came across a nice well

made of blocks of Karst marble; many years ago there had stood a monastery at that place. The digging went on for six months and then a start was made to the foundations. The latter had been originally conceived as a 1.5 metre thick reinforced-concrete slab, which would transfer the weight of the skyscraper evenly onto the ground. This original plan had to be altered just because of the well. Our ancestors used to build wells by first digging out a cone-shaped hole, and later filling in the extra space with earth. Such ground was, of course, not particularly reliable. If a thick slab had been put in it might have broken and the building would have leant over. What an exceptional opportunity for Ljubljana to get her own leaning tower! Yet, the geologists and experts in statics decided to place the body of the skyscraper upon sixteen strong reinforced-concrete columns, reaching all the way down to solid rock.

Finally the great day of the ceremonial laying of the foundation stone came. The Archbishop of Ljubljana himself built into it a small copper box holding papers about the building of the skyscraper. A large crowd gathered, but the people waited in vain for the ministers who were supposed to come from Belgrade for the occasion. They had been held up by a financial meeting in Belgrade. The citizens of Ljubljana had to be satisfied with the Mayor's speech only. The Mayor of Ljubljana said: "Let the building to be erected here remain a witness to the stability and strength of the institution which is going to build it for many generations to come!"

It was reported that the skyscraper was going to be the highest building in Europe. Ljubljana had entered the world arena and the skyscraper helped it to get rid of its inferiority complex.

Then the day came when the "crown" of the skyscraper — the café on top of it — was finished as well. A reporter who was present at its ceremonial opening was overwhelmed with enthusiasm:

"... The most modern café in the whole of Yugoslavia... From its windows there is a magnificent view of Ljubljana and the surrounding area... A most up-to-date ventilation device provides fresh air in the café. Especially charming is the lighting in the evening, which is discretely reflected from the golden ceiling."

At the opening journalists were told that it was their bounden duty to spread the fame of this proud building throughout the world. The chairman of the Ljubljana branch of the Journalists' Association pointed out "the moral significance of such a magnificent building, which embodies the self-confidence of all the social strata who helped to build the skyscraper".

For thirty years the skyscraper held its monopoly over the buildings in Ljubljana. Then the city began to acquire more and more tall buildings, so that the original skyscraper already has a whole troupe of brother and sister skyscrapers. But the Skyscraper has nevertheless remained a symbol. All school trips pay a visit to its summit, and foreign tourists rush up it, too, only the people of Ljubljana don't visit its viewing platform too often. To a lot of people it still gives the impression of a foreigner in a baroque city, even after all these years, but nevertheless they've got rather fond of it. They wouldn't be able to imagine their city of Ljubljana without its skyscraper.

In the wine-cellar in the Valley of Vipava

PÁGINA EN ESPAÑOL

ENCUENTRO EN NOVA GORICA

Ya hace veinte años seguidos que los emigrados de todas partes de Primorska se reúnen en el tradicional encuentro de Nova Gorica. Este año en especial fue éste más solemne pues celebraron al mismo tiempo dos fechas importantes, el 35º aniversario de la decisión de anexar Primorje a la madre patria y el 30º aniversario de la llegada del barco Partizanka. Esta última trajo a nuestra patria los primeros inmigrantes de Sud América, algunos de ellos estuvieron reunidos en el encuentro que tuvo lugar en el Hotel Park de Nova Gorica.

El nombre de la sucursal del Centro esloveno de emigrantes de Nova Gorica saludaron a todos los presentes su secretario, el repatriado de 82 años Kristian Bavdaž y la ex emigrada Ana Krasna que vive ya hace seis años en Ajdovščina. En nombre de la Intendencia de Nova Gorica habló su presidente Jože Šušmelj. Este recalcó el significado del encuentro y pidió a su vez a los emigrantes visitantes que vuelvan a sus actuales naciones de residencia con la idea de no olvidar nuestro idioma esloveno y expandir la verdad sobre nuestra Yugoslavia socialista y autogestora.

El encuentro de los emigrados fue coronado con un programa cultural en el cual actuaron el coro mixto de Brijje, la agrupación musical a viento de Vogrsko y recitadores del Teatro estable de Primorje. El baile fue amenizado por la orquesta Lapos. El encuentro se alargó hasta la madrugada. El despertar de los recuerdos no tenía fin ni principio. A más de uno se le aparecieron lágrimas en los ojos. Al término, todos prometieron encontrarse el año venidero en Nova Gorica.

EL CENTRO EN ADELANTE INSTITUCIÓN INTERNACIONAL

A comienzos del año entrante el Centro Internacional de Administración de Empresas nacionales de los países en desarrollo, se convertirá oficialmente en una Institución común de los países en desarrollo. Funciona en Ljubljana ya cuatro años y durante este tiempo desarrolló una actividad bastante amplia en el campo de las investigaciones, educacionales e informativas. Su meta principal es estudiar los distintos puntos de vista sobre la dirección de empresas nacionales de los países en desarrollo. Intercambiar las experiencias entre ellos y ayudar a su vez al mayor progreso de las empresas de los países en desarrollo. Estos tienen cada vez mayor importancia. El interés principal es lograr la canalización de los intereses en general para alcanzar así el progreso económico-social de los países en desarrollo.

Esto es el acuerdo principal al cual se llegó después de tres días de reuniones y debates en el primer Congreso del Centro Internacional que tuvo lugar en Ljubljana. Estuvieron presentes 28 países miembros de esta institución. Concurrieron además un gran número de observadores y huéspedes invitados, entre éstos estuvieron también presentes los representantes de las Naciones Unidas y miembros de algunas de sus oficinas especiales.

En el primer congreso, en el cual el Centro Internacional se ha convertido en una institución internacional los países en desarrollo, aceptaron también el plan de trabajo bianual (para el período 1979/80) que está basado sobre las investigaciones determinadas hasta ahora y otros deberes. Los asistentes al Congreso aceptaron unánimemente este programa por estar de acuerdo con las necesidades y problemas que se enfrentan los países en desarrollo en la administración de las empresas nacionales, por lo cual es necesario continuar con este tipo de finalidad.

La ampliación del número de los socios miembros significa por otro lado no sólo la afirmación definitiva del Centro Internacional sino además la posibilidad de ampliar nuevos conocimientos y alcanzar mayor éxito con las experiencias adquiridas en todas las fases administrativas de las mencionadas empresas. Además de la aceptación del programa, lo cual es antedecido el resultado de nuestros esfuerzos, es de gran significado la confianza brindada a nuestro país al ser elegido el Dr. Žiga Vodusek presidente del Directorio del Centro. Aparte hemos tenido la satisfacción de ser felicitados por los asistentes por el trabajo realizado y los éxitos alcanzados por el Centro en el mandato anterior.

Los países miembros del centro han propuesto se unan los esfuerzos para contactar con otras instituciones similares ya existentes en los países en desarrollo y con institutos que funcionan en las Naciones Unidas. Entre las ya existentes figuran UNIDO y UNDP. Ambas ya han colaborado con el Centro Internacional en la financiación de algunos proyectos de investigación o en la organización de varios encuentros. Con la reforma que tendrá el centro se convertirá éste en una Institución Internacional que abre las posibilidades de desarrollo para el mundo no alineado. La reforma del Centro brindará además seguramente la fuerza necesaria, para llegar a la consecución que los países, miembros con la intervención de acuerdos especiales que se irán aceptando en el futuro.

Ya en el año 1970 en la Conferencia cumbre de Lusaka se pusieron las bases de la idea fundamental de los países en desarrollo para el progreso, fundar un Centro Internacional que albergase todos los países miembros de los países en desarrollo.

20 del za tretji letnik zbirke PETDESET NAJLEPŠIH PO IZBORU BRALCEV bodo izbrali naročniki prvih dveh letnikov, zato upamo, da boste tudi vi med njimi, saj boste lahko s pomočjo anketnega lista izbirali po svojih merilih in občutkih o vrednosti literarnih pripovedi. Tako bo nova knjižna zbirka najbolj priljubljenih leposlovnih del postala vam in vašim otrokom najljubša prijateljica za vse življenje.

Petdeset očarljivih in vedno živih pripovednih del DROGOCENA KNJIŽNA ZBIRKA PO ŽELJAH BRALCEV

Ljubezen do dobre knjige in vedno žive umetniške besede je ena najglobljih in najzvestejših ljubezni, kar jih pozna človeštvo. In s takšno ljubeznijo so naši zvesti bralci in knjižničarji iz vse Slovenije izbirali priljubljena pripovedna dela najboljših domačih in tujih mojstrov peresa za novo knjižno zbirko PETDESET NAJLEPŠIH PO IZBORU BRALCEV.

Zdaj prihaja v vaš dom, da se bo kakor globoka simpatija, ki se bolj in bolj spreminja v resnično ljubezen, naselila v vaš intimni svet ter vas osrečevala in bogatila z novimi spoznanji o življenju in svetu, o ljudeh in narodih na vseh koncih sveta.

Z glasovanjem na podlagi strokovno pripravljene ankete, v kateri je sodelovalo več tisoč bralcev in knjižničarjev iz vse Slovenije sta v naši založbi že pred leti nastali knjižni zbirki ZLATA SLIKANICA in ZLATA KNJIGA, ki sta doslej dosegli naklado 25.000 in 35.000 izvodov. Tedaj so mladi bralci odločili, katere izmed prebranih knjig sodijo v zbirko najboljših in najljubših knjig. Tokrat pa so po najbolj sodobnem in demokratičnem načelu na podlagi ankete glasovali odrasli bralci in izkušeni knjižničarji za tista dela, ki so jim bila med vsemi prebranimi deli v letih 1975, 1976 in 1977 najbolj všeč. Izbrali so naslednjih 30 del, ki bodo izšla v prvih dveh letnikih nove knjižne zbirke PETDESET NAJLEPŠIH PO IZBORU BRALCEV:

Knjige so enotno vezane v sodoben knjigoveški material menetrel, na naslovni strani platnic vsake knjige pa je odtisnjen izrez ene izmed ilustracij, ki so v knjigi. V vsaki knjigi je od 10 do 40 ilustracij naših najboljših slikarjev.

Cena:

- I. letnik 145 US \$
- II. letnik 152 US \$

Zbirko naročite na naslov MLADINSKA KNJIGA, TOZD Trgovina, izvozni oddelek, Titova 3/I. Plačate lahko s čekom na gornji naslov ali pa z denarnim nakazilom na devizni račun pri Ljubljanski banki, št.: 50100-620-107-25730-821

PRVI LETNIK — 1978

1. Franc S. Finžgar
POD SVOBODNIM SONCEM
2. Jurčič — Kersnik
ROKOVNJAČI
3. Ivan Tavčar
VISOŠKA KRONIKA
4. Ivan Cankar
MARTIN KAČUR
5. Prežihov Voranc
SAMORASTNIKI
6. France Bevk
KAPLAN MARTIN ČEDERMAC
7. Ciril Kosmač
BALADA O TROBENTI IN OBLAKU
8. Giovanni Boccaccio
DEKAMERON
9. Alexandre Dumas
ČRNI TULIPAN
10. Lev N. Tolstoj
ANA KARENINA
11. Maksim Gorki
MATI
12. Ernest Hemingway
KOMU ZVONI
13. Morris West
SALAMANDER
14. Per Olof Ekström
PLESALA JE ENO POLETJE
15. Heinz G. Kosalik
KIRURGINJA

DRUGI LETNIK — 1979

1. Josip Jurčič
DESETI BRAT
2. Josip Jurčič
DOMEN
3. Josip Jurčič
SOSEDOV SIN
4. Ivan Tavčar
CVETJE V JESENI
5. Prežihov Voranc
DOBERDOB
6. Miško Kranjec
POVEST O DOBRIH LJUDEH
7. Beno Zupančič
SEDMINA
8. Ivan Potrč
NA KMETIH
9. Anton Ingolič
GIMNAZIJKA
10. Ivo Andrič
TRAVNIŠKA KRONIKA
11. Lev N. Tolstoj
VOJNA IN MIR
12. Jack London
DOLINA MESECA
13. Honore de Balzac
OKROGLE PVESTI
14. Archibald J. Cronin
ŠPANSKI VRTNAR
15. Mario Puzo
BOTER

DARILO ZA VAS!

Dragoceno nalivno pero z vtisnjenim naslovom zbirke PETDESET NAJLEPŠIH PO IZBORU BRALCEV vam bo v trajno zadovoljstvo in korist.

industrija in montaža izolacij

TERMIKA

Ljubljana, kamniška 25

Proizvodnja:

KAMENA VOLNA TERVOL izdelki za toplotne, hladilne, zvočne in protipožarne izolacije v gradbeništvu, industriji in ladjedelništvu.

EKSPANDIRANI PERLIT izolacijski gradbeni material, filtracijski za kemično in prehransko industrijo in za vrtnarstvo

KITI trajnoplastični, dvokomponentni TIO, silikonski kiti za tesnenje v gradbeništvu, industriji in ladjedelništvu.

AKUSTIČNE IN DEKORATIVNE STROPNE OBLOGE defon L, dekorativne plošče in dampa lamele.

ARMIRANI POLIESTRI elementi za interiere in eksteriere v gradbeništvu, elementi za avtomobilsko industrijo, elementi za ladjedelništvo, kemično industrijo itd.

STREŠNE KRITINE fasadni zidovi, fasadne obloge iz trapezaste alu in jeklene pločevine, krovoterm sendvič elementi za strešne in zidne obloge.

Montaža:

IZVAJANJE TOPLOTNIH, HLADILNIH, AKUSTIČNIH, PROTIPOŽARNIH, AKUSTIČNO DEKORATIVNIH STREŠNIH IN FASADNIH IZOLACIJ, lastne proizvodnje v sodelovanju z drugimi proizvajalci.

IZDELAVA IN MONTAŽA AKUSTIČNE OPREME.

IZDELAVA AKUSTIČNIH TELEFONSKIH GOVORILNIC, PREDMETOV IN POSOD S POSEBNIMI IZOLACIJSKIMI LASTNOSTMI.

IZVAJANJE INVESTICIJSKIH DEL DOMA IN V TUJINI.